

**Kun
pakanat, joilla
ei lakia ole, luonnos-
tansa tekevät, mitä laki
vaatii, niin he, vaikka heillä
ei lakia ole, ovat itse itsellensä
laki ja osoittavat, että lain teot
ovat kirjoitetut heidän sydämiinsä,
kun heidän omatuntonsa myötä-
todistaa ja heidän ajatuksensa
keskenään syyttävät tai myös
puolustavat heitä...**

Room. 2:14–15

KR 1938

Tässä numerossa

- 194** | Pääkirjoitus
- 195** | Perustalla
- 196** | Artikkelit
- 228** | Tässä ja nyt
- 242** | Kirjoja
- 244** | Sanan selitystä

Älkää juopuko viinistä – Älä tee huorin – Älä tapa

Huhtikuusta 2011 kesäkuuhun 2012 Suomessa tehtiin kahdeksan perhe- tai muuta surmaa, jotka ovat herättäneet suurta surua ja huomiota ja myös kysymyksen, mikä yhteiskunnassa on vialla, kun sellaiset ovat mahdollisia. Yhteiskunnallisten syiden ja ennaltaehkäisemismahdollisuuksien selvittämisen lisäksi tulisi ottaa vakavasti tekijöiden pahuus ja henkilökohtainen vastuu. Yhteiskunnalla ei sinänsä ole mahdollisuutta estää tällaista, jos jotkut haluavat antaa vihalleen tällaiseen tekoon johtavan vallan. Yhteiskuntaa ei voi pitää vastuullisena näistä surmista. Sen mahdollisuudet myös niiden jälkihoidossa ovat rajalliset, vaikka nykyään voidaan tehdä ja tehdään uhrien auttamiseksi paljon sellaista, mitä ennen ei osattu tehdä.

Kirkon keskeisimpänä roolina näyttää olevan rientäminen kovia kokeneiden rinnalla kulkijaksi ja kuuntelijaksi. Sanomana, jos sitä lainkaan esitetään, on lähinnä Jumalan ymmärtävä ja kiltti mutta itse asiassa voimaton rakkaus. Vastausta tuskallisiin *miksi?*-kysymyksiin ei ainakaan julkisuudessa juuri näytä yritettävän antaa.

Kun kirkko mielellään esittäytyy yhteiskunnallisesti aktiivisena, nämä kauhuteot antaisivat aihetta Jumalan lain yhteiskunnallisen ulottuvuuden korostamiseen. Harvoin kukaan kirkon edustaja puhuu sellaisten yhteydessä Jumalan viidennestä käskystä: ”Älä tapa” ja siitä, että Jumala on tuomari, joka viimeistään viimeisellä tuomiolla vetää surmat valoon

ja surmaajat tilille. Uhrien tuskaisin kysymys koskee oikeudenmukaisuutta. Sitä ei yhteiskunta voi koskaan taata loppuun saakka. Sen voi perimmältään toteuttaa vain kaikkivaltias Jumala koko maailman historiantakaisessa loppuselvityksessä. Silloin myös tulevat valoon todelliset motiivit, jotka nyt monissa tapauksissa jäävät pimentoon kuumeisesta ja epätoivoisesta etsimisestä huolimatta.

Jumalan ehdottomien käskyjen esillä pitäminen niin rippikouluopetuksessa kuin erikoistilanteiden aiheuttamassa julkisuudessa on kirkon yhteiskunnallisen toiminnan tärkeimpiä tehtäviä, mutta se näyttää yhä useammin puuttuvan, vaikka Raamatun lisäksi erityisesti **Lutherin** ja luterilaisen perinteen tulisi siihen motivoida. Sama koskee myös kuudetta käskyä: ”Älä tee huorin.” Yhä yleistyvien avioliittojen ja avioerojen taustalla on tämän kiellon turhentaminen, jota ainakin osittain tapahtuu rippikoulussa ja nuorisotyössä. Avioliiton perustaa ja sitä ylläpitää kyllä Jumalan hyvä luomistyö, mutta asian väistämättömänä kääntöpuolena on syntisyytemme tähden kaikenlaisen haurouden ja huoruuden ehdoton torjuminen, joka ei koske vain avioliittoon sitoutuneita vaan kaikkia ennen avioliittoa ja sen ulkopuolella.

Oma ulottuvuutensa on suhtautuminen humaltumiseen, joka on merkittävä tekijä useimmissa surmateoissa ja avioliitto-ongelmissa ja jolle ei voida esittää ainoakaan järjellistä puolustusta. Raittiuden ihanne on kirkossa jäämässä ko-

konaan sivuun. Kirkko on osaltaan vastuussa humaltumisen hyväksymisestä ihmisten tietoisuudessa. Jumala ei puhu meille vain evankeliumia vaan myös lakia, mutta nykyajan yhteiskunta ja kirkko ovat siltä puheelta tukkineet korvansa ja sit-

ten myös suunsa. Kirkon tulee yhteiskunnassa toimia – lähinnä julistaa – niin, että ihmiset saavat huonon omantunnon tehdessään väärin. Silloin kirkon julistamalle evankeliumillekin on jotakin käyttöä. ●

Raimo Mäkelä

● Perustalla

Kukaan ei avioituessaan ajattele eroavansa muutaman vuoden kuluttua. Eroa ei suunnitella, se seuraa jostakin muusta. Joskus eron välttämiseksi on tehty kaikki, joskus siitä tuli epärealististen odotusten luonnollinen seuraus. Yksinkertaisesti jokin suhde tuhotaan tekemättä mitään. Suhteen työstäminen on ainoa vaihtoehto sille, joka haluaa säilyttää suhteen hehkun.

Rakkauden hehkun säilyttäneillä suhteilla on paljon yhteistä. Aviosuhteessa voivat hyvin ne, jotka

- antautuvat toisilleen ja kasvavat uskollisuuden eri ulottuvuuksissa
- ylläpitävät vuorovaikutuksen taitoa ja kasvavat siinä niin puhumalla kuin kuuntelemalla ja antamalla tilaa tunteille
- tarttuvat ristiriitoihin, kun niitä syntyy, ratkaisemalla ne tai elämällä niiden kanssa
- pyytävät toisiltaan anteeksi ja antavat toisilleen anteeksi, niin että haavat puhdistetaan ja ne umpeutuvat
- hyväksyvät itsensä ja puolionsa, niin että erilaisuuksista tulee enemmän voimavara kuin rasite

- uskaltavat nähdä elämänsä repun ja ottaa mukaansa sen, mikä on hyvää, ja luopua siitä, mikä ei ole hyvää
- nauttivat sukupuolisesta yhteydestä ja näkevät sen kokonaisuuden osaksi
- pyrkivät ymmärtämään toistensa tapaa vastaanottaa ja ilmaista rakkautta ja oppivat osoittamaan rakkautta niin, että puoliso ymmärtää sen
- voivat olla vakavia ja pitää hauskaa yhdessä ja kasvavat läheisyydessä tukahduttamatta toisiaan
- ovat ymmärtäneet, ettei parisuhde ole vain yhteistä onnea varten, vaan se rakentaa sekä kotia että yhteiskuntaa.

Hyvä suhde ei tarkoita täydellistä suhdetta. Parisuhdetta voi mitata sillä, että joinakin päivinä puoliset viihtyvät yhdessä ja kohtaavat toistensa tarpeet. Silloin selviydytään huonommistakin päivistä.

Päätös (s. 143–144) kirjassa **Vivian** och **Boris Salo**: *Den Kära Leken – om kärlek, äktenskap och sexualitet*. Andra upplagan. ViBoSa 2009. (Ks. osastoa Kirjoja s. 242.)

Artikkelit

197 | Koko Jeesus koko ihmiskunnalle

Miten suhteutuvat toisiinsa Raamatun hyvä sanoma Jeesuksesta Jumalan Poikana ja syntien sovittajana ja sen maailman monimuotoinen hätä – varsinkin köyhyys – johon kristityt ovat kutsutut viemään tuota sanomaa? Kysymykseen vastaa pitkän linjan lähetystyöntekijä **Lea Lukka**.

210 | Tuonelaan tehty vuode – elämää masennuksen varjon maassa

Masennus on ikeikainen ja monien osaksi tullut kauhea kokemus, joka huutaa apua ja jonka myös sielunhoitotyötä eri yhteyksissä tekevät joutuvat kohtaamaan. Niin kuin masentunut on neuvoton ja jopa toivoton, niin on usein sielunhoitajakin masentuneen kohdatessaan.

Aiheesta kirjoittaa **Mervi Pöntinen**.

221 | Oppinutta mutta ongelmallista

Juhani Forsberg tarkastelee kriittisesti historioitsija **Juha Sihvolan** teoksia *Maailmankansalaisen etiikka* ja ”*Maailmankansalaisen uskonto*”.

● Koko Jeesus koko ihmiskunnalle

Lea Lukka

Kirjoittaja on filosofian ja teologian maisteri ja lehtori ja on toiminut lähetystyössä Japanissa vuodesta 1982 alkaen. Hän lähestyy aihetta Raamatun ja luterilaisen regimenttiopin valossa pyrkien tekemään eron lain ja evankeliumin, maallisen ja hengellisen välillä irrottamatta niitä kuitenkaan toisistaan. Hän piti esityksensä *Perustan* teologisilla opintopäivillä (TOP) 5.1.2012.

Johdanto

”Lähetystieteilijöiden on nykyisin melkein mahdotonta päästä yksimielisyyteen siitä, mitä lähetystyö on.” Näin kirjoitti 1969 Tübingenin yliopiston lähetystieteen professori **Peter Beyerhaus** kirjassaan *Lähetystyön kriisi*. Tämä pitää edelleen paikkansa. Tosin meidän aikamme käsitys lähetystyöstä on vielä sekavampi ja monimutkaisempi. Beyerhausin kirjoittaessa oli vastakkain kaksi melko selkeästi erilaista lähetysnäkemystä. Niistä toista, Kirkkojen maailmanneuvoston (KMN) edustamaa, alettiin kutsua ”ekumeeniseksi” ja toista, Raamattuun pitäytyvää, ”konservatiivis-evankeliseksi”, sittemmin ”evangelikaaliseksi” ja nykyään pelkästään ”evankeliseksi” tai meillä Suomessa myös ”herätyskristilliseksi” lähetysnäkemykseksi.

Beyerhausin mukaan lähetystyön perusteista ja päämääristä oltiin KMN:n perustamisvuonna 1948 varsin yksimielisiä. Perinteinen näkemys lähetystyöstä oli vielä voimissaan. Työn päämääränä tuli olla ei-kristittyjen kääntyminen ja uusien kirkkojen perustaminen.

Aika pian tämän jälkeen KMN:n kiinnostus alkoi kuitenkin suuntautua kärsivien ihmisten poliittis-yhteiskunnallisten

olojen parantamiseen. Perinteisen lähetysnäkemysten puolustaminen jäi evankelisen rintaman tehtäväksi. Sen edustajat muodostivat 1951 foorumikseen World Evangelical Fellowship -nimisen järjestön (WEF). Se muutti 2001 nimensä Maailman Evankeliseksi Allianssiksi (WEA).

Evankeliset kokivat tarvetta saada pohdittua lähetystyön raamattuteologisia perusteita keskenään. He järjestivät Sveitsin Lausannessa 1974 ensimmäisen evankelisten kristittyjen maailmanlaajan lähetys- ja evankelioimiskonferenssin. *Lausanne I:ksi* kutsuttu kokous hyväksyi loppuasiakirjaksi *Lausannen julistuksen*.

Lausannen-liikkeen toisessa maailmanlaajassa konferenssissa Manilassa 1989 syntyi loppuasiakirja, joka tunnetaan *Manilan manifestin* nimellä. Kolmas maailmanlaaja Lausannen-liikkeen konferenssi pidettiin 2010 Kapkaupungissa. Sen työskentelyn tulokset on julkaistu *Kapkaupungin sitoumus* -nimisenä asiakirjana. Siinä vakuutetaan, että siinä pysytään samalla linjalla kuin liikkeen kahdessa aiemmassa perusdokumenteissa. Lisäksi suositellaan kirkkoja osallistumaan *Miika-julistuksessa* asetettujen tavoitteiden saavuttamistyöhön (s. 50). *Evankelioimistyön olemus* -nimisessä alaluvussa (s. 32) lainataan *Miika-julistusta* samalla arvovallalla kuin *Lausannen julistusta*. Kapkaupungin uskontunnustuksessa (sitoumuksen osa I) määritellään nykyään suosiossa oleva käsite *kokonaisvaltainen lähetystyö* *Miika-julistuksen* sanoin.

Miika-verkoston edustaman kokonaisvaltaisen lähetysajattelun evankeliset juuret

Yksi tunnetuimmista kokonaisvaltaisen lähetysnäkemysten asianajajista on

Miika-verkoston presidentti **René Padilla** (s. 1932 Ecuadorissa). Hänen mukaansa käsitteen *kokonaisvaltainen lähetystyö* (*integral mission*) juuret ulottuvat evankelisessa rintamassa Wheatonissa 1966 pidettyyn maailmanlähetyksen konferenssiin. Sen julkilausumassa kokousedustajat tunnustavat epäonnistuneensa raamatullisten periaatteiden käytäntöön panemisessa sellaisten ongelmien kohdalla kuin rasismi, sota, väestöräjähdykset, köyhyys, yhteiskunnallinen vallankumous ja kommunismi. Julkilausumassa kehoitetaan evankelisia astumaan esiin rodullisen tasa-arvon, vapauden ja yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden puolesta kaikkialla maailmassa.

Wheatonin jälkeen kokonaisvaltaista lähetysnäkemystä on käsitelty monissa muissa kansainvälisissä lähetyskonsultaatioissa. Samoin 1966 pidetyssä Berliinin kokouksessa näkemys sai kuitenkin takapakkia. Padillan mukaan se johtui **Billy Grahamin** avajaispuheesta, jossa tämä totesi: ”Jos kirkko palaisi päätehtävänsä ja julistaisi evankeliumia niin että ihmiset kääntyisivät Kristuksen puoleen, sillä olisi suurempi vaikutus ihmisten yhteiskunnallisten, moraalisten ja psykologisten tarpeiden tyydyttymisen kannalta kuin millään muulla asialla, mitä se mahdollisesti voisi tehdä.”

Erityisen merkittävänä läpimurtona kokonaisvaltaisen lähetysnäkemysten hyväksymisen kannalta Padilla pitää Lausannessa 1974 allekirjoitettua julki-lausumaa. Hänen mielestään siinä tunnustetaan kokonaisvaltainen lähetystyö kirkon ainoaksi lähetystyön muodoksi. *Lausannen julistuksessa* on 15 kohtaa. Niistä yhden otsikkona on *Kristityn yhteiskunnallinen vastuu*. Tämä kohta (n:o 5) antoi Padillan mukaan kuoliniskun yrityksille ka-ventaa lähetystyö kristittyjen ja kirkkojen määrälliseen kasvattamiseen tähtääväksi evankelioimistyöksi.

Kyseinen kohta 5 alkaa näin: ”Uskomme, että Jumala on sekä kaikkien ihmisten Luoja että Tuomari. Sen tähden meidän pitäisi hänen tavallaan olla kiinnostuneita oikeuden ja sovinnon toteutumisesta läpi koko inhimillisen yhteiskunnan sekä ihmisten vapautumisesta kaikenlaisesta sorrosta.” Padillan mielestä kokous antoi tällä teologisen siunauksensa kokonaisvaltaiselle lähetysnäkemykselle.

Padilla ei kiinnitä huomiota siihen, että kyseisen kohdan otsikko puhuu kristityn yhteiskunnallisesta vastuusta eikä esimerkiksi lähetystyöhön kuuluvasta yhteiskunnallisesta vastuusta. Tämä johtuu siitä, että luterilaisen kristillisyyden yhtenä kulmakivenä pidetty oppi Jumalan kahdesta regimentistä on Padillalle ilmeisen vieras. Hän ei myöskään kiinnitä huomiota kyseisen kohdan 5 loppuun: ”Tarkoittamamme pelastuksen tulisi olla voima, joka muuttaa meitä henkilökohtaisen ja yhteiskunnallisen vastuun kaikissa muodoissa”. Tämä edellyttää pelastuksen primaarisuutta. Muutenkin *Lausannen julistuksessa* korostuu evankelioimisen ensisijaisuus. Kirkosta todetaan, että se on Jumalan väline ”evankeliumin levittäjäksi” (kohta 6).

Pattayalla Thaimaassa pidettiin 1980 maailmanevankelioimisen konsultaatio, jonka teemana oli ”*Kuinka he voivat kuulla?*” Padilla pahoittelee sitä, että kongressissa kaiken huomion vei niin sanottujen ”saavuttamattomien kansojen” tavoittaminen evankeliumilla eikä esityslistalle sallittu muiden aiheiden nostamista.

Vahvimman tuen evankelisilta viime vuosisadan puolella kokonaisvaltainen lähetysnäkemys sai Padillan mukaan Wheatonissa 1983. Myös David Bosch on kirjassaan *Transforming Mission* (1991, Part 3, luku 12) ilmaissut olevansa sitä mieltä, että Wheatonissa evankeliset saivat ensimmäisen kerran voiton omalla rinta-

mallaan kauan jatkuneesta kahtiajaosta ja kiistelystä suhteessa evankelioimiseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Kokouksen teemana oli *Inhimilliseen hätään vastaava kirkko*.

Miika-verkoston synty ja toiminnan tarkoitus

Vuoden 1999 huhtikuussa kokoontui pieni joukko WEF:n yhteyksissä toimivia kansainvälisten hätäapu- ja kehitysyhteistyöjärjestöjen johtajia Kuala Lumpuriin Malesiassa. Heidän tarkoituksenaan oli luoda uusi kansainvälinen, epävirallinen verkosto toinen toisensa tueksi. Sitä yhdistäisi antautuneisuus kokonaisvaltaiseen lähetystyöhön köyhien parissa. Myös ilmaukset *holistinen palvelu, muutos ja kristillinen kehitys* ovat käytössä, mutta pääasiassa sovittiin käytettävän ilmaisua *kokonaisvaltainen lähetystyö*. Kaikilla osanottajilla oli yhteinen visio, jonka jo profeetta Miika oli saanut: ”Vain tätä Herra sinulta odottaa: tee sitä mikä on oikein, osoita rakkautta ja hyvyyttä ja vaella valvoen, Jumalaasi kuunnellen” (Miika 6:8). Niinpä verkoston nimeksi tuli Miika-verkosto.

Miika-verkoston työnäky alkaa Jumalan lain pohjalta. Lakiin se myös päättyy. Syyskuussa 2001 julkaistu *Miika-julistus* (*The Micah Declaration on Integral Mission* tai: *Micah Challenge*) nimittäin päättyi näin: ”Rukouksemme on, että aikanamme ja eri konteksteissamme me kykenemme tekemään sen, mitä Herra meiltä vaatii: toimimaan oikeudenmukaisesti, rakastamaan laupeutta ja vaeltamaan nöyrästi Jumalamme kanssa.”

Verkostoon sitoutuneet pitävät työtään lähetystyönä. Kuitenkin heidän syvin rukouksensa ja kaipauksensa on tehdä sitä, mitä Herra heiltä ”vaatii”, siis täyttää rakkauden kaksoiskäskyä. Jumalan työkuksun sisältö tehdään selväksi myös muissa verkoston asiakirjoissa, esimerkiksi seuraavasti:

”Monet Kristuksen ruumiin jäsenet elävät tietämättöminä kutsusta. Emme tiedä, mitä meiltä vaaditaan. Siispä Herra yksinkertaisesti käskää meitä: Rakasta minua. Rakasta lähimmäistäsi. Harrasta oikeutta. Rakasta laupeutta. Vaella nöyrästi.” (Haugen 2002, 188.)

Myös apostoli ja lähetystyöntekijä Paavalilla oli yhtä intohimoinen työnäky. Hänkin kantoi osaltaan huolta köyhistä. Hän järjesti ainakin yhden laajamittaisen avustuskeräyksen, johon hän mobilisoi monet seurakunnat mukaan (1. Kor. 8). Kuitenkin Paavalin koko palvelutyöllä oli vain yksi tähtäyspiste: ”– että syntyi uskon kuuliaisuus (ei lain kuuliaisuus) Jeesuksen nimeä kohtaan” (Room. 1:5; 16:26 KR 1938). Myöskään Pietari ei näytä olleen yhtä huolestunut kuuliaisuudesta laille kuin kuuliaisuudesta evankeliumille: ”Aika on tuomion alkaa Jumalan huoneesta; mutta jos se alkaa ensiksi meistä, niin mikä on niiden loppu, jotka eivät ole Jumalan evankeliumille kuuliaiset?” (1. Piet. 4:17 KR 1938.)

Miika-julistuksen sisällön arviointia

Miika-julistus laadittiin verkoston ensimmäisessä kansainvälisessä konsultaatiossa Oxfordissa 2001. Koolla oli 140 evankelista järjestöjohtajaa 50 maasta. Nykyään verkostoon kuuluu yli 550 kristillistä järjestöä ja paikallisseurakuntaa 82 maassa.

Julkilausuma määrittelee kokonaisvaltaisen lähetysnäkemysseuraavasti: ”Kokonaisvaltainen lähetystyö on evankeliumin julistamista ja demonstraatiota. Tämä ei tarkoita vain sitä, että evankeliointia ja yhteiskunnallista toimintaa on harjoitettava rinta rinnan. Pikemminkin kokonaisvaltaisessa lähetystyössä julistuksella on sosiaalisia seurauksia, kun me kutsumme ihmisiä rakastamaan ja tekemään parannusta kaikilla elämän alueilla.

Vastaavasti sosiaalisella panoksella on evankelioivia seurauksia, kun me todistamme Jeesuksen Kristuksen (ihmisiä) muuttavasta armosta.”

Sen sijaan Paavali koetti saada ihmisiä uskomaan: ”Me koetamme saada ihmisiä uskomaan” (2. Kor. 5:11 KR 1938). Jeesuskin julisti parannuksen rinnalla uskoa evankeliumiin, ei rakkautta: ”Tehkää parannus ja uskokaa evankeliumi” (Mark. 1:15 KR 1938).

Vaikka julkilausumassa on pyritty säilyttämään julistus ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen omina osa-alueinaan, siinä kuitenkin todetaan, että ”oikeudenmukaisuus ja uskonvanhurskaus, jumalanpalvelus ja poliittinen toiminta, hengellinen ja aineellinen, henkilökohtainen muutos ja rakenteellinen muutos kuuluvat yhteen”. Tätä perustellaan sillä, että Jeesuksenkin elämässä ”oleminen, tekeminen ja puhuminen” olivat koko ajan yhtä.

Ilmaukset *kuuluu yhteen ja olla yhtä* ovat hyvin tärkeät myös lähtökohdiltaan aivan toisenlaisessa teologiassa, nimitäin niin sanotussa uusimmassa suomalaisessa Luther-tutkimuksessa, kun puhutaan uskon ja tekojen suhteesta. Vaikka esimerkiksi **Antti Raunion** mukaan **Luther** korostaa jatkuvasti sitä näkemystä, että teologiassa oleminen tulee ennen toimintaa ja puun on oltava hyvä, ennen kuin hedelmät ovat hyviä, hänen edustamansa **Tuomo Mannermaan** koulukunta painottaa vahvasti uskon ja rakkauden tekojen yhtäaikaisuutta uskovon elämässä. Koska koulukunta kuitenkin haluaa edustaa Lutherin teologiaa, sen näkemys uskon ja rakkauden yhtäaikaisuudesta on selitettävissä ainoastaan siten, että sen edustajien mielestä ”puu” eli uskova ihminen on hyvä, yhtä hyvä kuin Jeesus, jonka elämässä ”oleminen, tekeminen ja sanominen” todellakin pitivät yhtä. (Raunio 2007, 76, 165; Ryökäs 2006, 115.) Miika-verkostossa tällainen hyvyys on vas-

ta tavoitteena. Siellä ei kokonaisvaltaisen lähetyksen tavoitteita määriteltäessä näy lainkaan pohditun sitä, mitä mahdollista tekemistä asian kanssa voisi olla ihmisen syntiinlangenneisuudella.

Miika-julistuksessa esitetään kutsu ”toinen toisellemme takaisin Jeesus Kristus -keskeisyyteen”. Jeesuksen uhrautuva palvelu nostetaan sitten malliksi kristilliselle opetuslapseudelle.

Julistukseen yhtyvillä on erinomainen aikomus elää niin kuin Jeesus eli ja palvella muita yhtä pyyteettömästi ja itsensä alttiiksi antaen kuin Jeesus palveli. Heillä tuntuu olevan myös aika suuri luottamus siihen, että se tulee heiltä onnistumaan. Ehkä julkilausumasta ei sen vuoksi löydy ainuttakaan selvää viittausta siihen, että Jeesus on meidän syntiemme sovitus ja meidän sijaisemme. Siksi kutsu Jeesus-keskeisyyteen ontuu pahasti. Onhan julkilausuman tarkoituksena esitellä ”kokonaisvaltainen” lähetyksenäke-mys, joka sisältää sekä sanoman että sen demonstraation. Miksei sanomasta ole enempiä sanottavaa? Miksi Jeesus esitellään ainoastaan esikuvana Miksei esitellä koko Jeesusta?

Asia selittyy osittain sillä, että verkoston ensimmäisessä kokoontumisessa Thaimaassa 2000 asialistalle päätettiin ottaa pelkästään käytännön kysymyksiä. Samanlainen päätös on kirjattu asiakirjaan *Kristillinen todistus moniuskontoisessa maailmassa: suosituksia menettelytavoiksi*. Sen ovat laatineet yhteistyönä Paavillinen uskontojen välisen dialogin neuvosto, Kirkkojen maailmanneuvosto ja Maailman evankelinen allianssi. Molempien asiakirjojen ongelmana on, ettei niissä esitetä koko totuutta Jeesuksesta.

Juhani Lindgren kirjoittaa tästä varsin yleisestä ongelmasta teoksessaan *Lähetys 2001* (s. 27): ”Kristillisen sanoman sisältö ja keskeinen merkitys eivät ole koskaan itsestäänselvyys. Maailmanlähetyksen ja

evankelioimisen ympärille järjestettyjen kansainvälisten konferenssien yhteydessä saatetaan julkaista runsaasti lähetyksstrategista aineistoa ilman että kristillisestä sanomasta samalla sanotaan juuri mitään. Näin sanoma on ikään kuin oletettu itsensä selvyydeksi, mitä se ei koskaan ole.” Lindgrenin mukaan kaikki strategisetkin näköalat ”on aina nähtävä kristinuskon keskeisten perustotuuksien lävitse, erityisesti oikean uskon näkökulmasta”.

Miika-julistus ”kokonaisvaltaisesta” lähetystyöstä on voimakkaasti kallellaan evankeliumin ”havaituksi tekemisen” suuntaan. Isoja haasteita otetaan rohkeasti vastaan. ”Meidän sukupolvemme kirkon ehkä kaikkein kriittisin yhteiskunnallinen tehtävä on tarjota kilpaileva vaihtoehto maailman talousjärjestyksessä vallalla olevaan epäoikeudenmukaiseen tasapainottomuuteen sekä sen kuluttottumuksiin ja arvoihin. – – Meidän tarvitsee luoda myötätunnon koalitio.” ”Me kehotamme kristittyjä verkostumaan ja toimimaan yhdessä globalisaation haasteiden kohtaamiseksi. – – Toivomuksemme Miika-verkostolle on, että se kasvattaa vastarintaliikkeen järjestäytyneelle globaalille riistolle.”

Miika-julistuksen julkaisemisesta on yli 10 vuotta. Miten verkosto on onnistunut kilpailevan vaihtoehdon tarjoamisessa maailman talousjärjestykselle ja siinä valitseville arvoille? Entä globaalin vastarintaliikkeen luomisessa globaalille riistolle? Raunio viittaa teoksessaan *Järki, usko ja lähimmäisen hyvä* siihen, kuinka esimerkiksi Luterilaisen maailmanliiton yleiskokouksessa Dar-es-Salaamissa 1997 pohdittiin kovasti kirkkojen yhteiskunnallista vastuuta ”solidaarisuuden” tärkeyttä korostaen. Kuitenkin jo seuraavassa yleiskokouksessa solidaarisuuden käsite oli jäänyt täysin unholaan. (S. 307–308.)

Loppuriveillä (s. 327) Raunio toteaa, että ”ennen arvostetut ja melko vahvat kan-

sainväliset järjestöt ovat nykyisessä maailmanpoliittisessa tilanteessa joutuneet vaikeuksiin. Valtioiden välisessä yhteistyössä näin on käynyt YK:lle ja kirkkojen välisissä suhteissa Kirkkojen maailmanneuvostolle.” Syyksi Raunio arvelee, että muun muassa edellä mainitut kaksi järjestöä ovat edustaneet ”pohjimmiltaan valistushenkistä länsimaista arvomaailmaa. Tosiasiassa suuri osa ihmiskunnan uskonnoista ja kulttuureista ei sovi kovin hyvin yhteen tuon arvomaailman kanssa.”

Raunion arvio vaikuttaa oikealta. Ajattellaanpa vaikka sitä, mitä mahdollisuuksia Miika-verkoston edustajilla on tартtua jonkin muslimimaan rakenteelliseen köyhyysongelmaan neuvotteluteitsemaan hallituksen kanssa ”molempien osapuolten erityisroolia kunnioittaen”. Niistä maistahan monet kuuluvat maailman köyhimpiin.

Lain ja evankeliumin, uskon ja rakkauden suhde

Miika-julistuksessa ei käytetä kertaakaan sellaisia käsitteitä kuin *kultainen sääntö* tai *rakkauden kaksoiskäskey*, mutta verkoston muissa julkaistuissa asiakirjoissa vuodelta 2001 ne esiintyvät. Padilla kirjoittaa artikkelissaan *Kokonaisvaltainen lähetys tänään*: ”Miika-verkosto on merkki siitä, että tuhannet kristityt ovat nyt tulleet huomaamaan, ettei lähetyksenkäskey voi erottaa rakkauden kaksoiskäskystä.”

Artikkelissaan *Kokonaisvaltainen lähetys ja vaikuttamistyö Gary A. Haugen* kirjoittaa, ettei ole epäilystäkään siitä, että lukuisat ihmiset maailmassa ovat vaila oikeusturvaa. Ei ole olemassa mitään epäilystä siitäkään, että kristityillä on selvä raamatullinen mandaatti vastata heidän tarpeisiinsa: ”Riittää, kun vain siteerataan Jeesusuksen antamaa käskey rakastaa lähimmäistämme ja sallitaan kultaisen säännön ohjata meitä reagoimaan oikealla

tavalla niille, joita raiskataan, kidutetaan, vangitaan, karkotetaan pois omasta maastaan tai piestään.” ”Koska tarpeet ovat näin valtavat ja raamatullinen mandaatti näin selvä, voisi odottaa Jumalan kansan valtavaa liikekannallepanoa hyväksikäytettyjen ja sorrettujen auttamiseksi. Kunpa näin olisi!”

Eikö kultaista sääntöä tai rakkauden kaksoiskäskyä voi mitenkään erottaa lähetskäskystä? Yksi asia on selvä: Jeesus antoi lähetskäskyn vain opetuslapsilleen. Sen sijaan kultainen sääntö ja rakkauden kaksoiskäsky koskevat kaikkia, siis muitakin kuin vain uskovia kristittyjä.

Kultainen sääntö rinnastetaan usein ”luonnolliseen lakiin”, luomisessa jokaiselle ihmiselle annettuun moraalilakiin.

Raimo Mäkelä – kirjassaan *Antakaa demokralialle mikä demokralialle kuuluu* – on sitä mieltä, että syntiin langenneelle ihmiselle luomisessa annettu moraalilaki ei riitä. Kirjoitettua lakia, siis myös rakkauden kaksoiskäskyä, tarvitaan vahvistamaan ja täsmentämään luonnonlakia.

Kirjoitetun lain merkityksestä **Esko Ryökkäällä** on edellisten kanssa aivan vastakkainen näkemys. Hän kirjoittaa teoksessaan *Kokonaisdiakonia*, ettei ”diakonisuuden perusta voi olla Jeesuksen käskyissä tai käskysanoissa – ei myöskään Uuden testamentin esikuvissa. – Diakonian perusta on järjessä.” (S. 200.)

Miksi sitten maailmassa kuitenkin on paljon epäoikeudenmukaisuutta, köyhyyttä, riistoa ja väkivaltaa, jos ja kun kaikki ihmiset tietävät sydämessään olevan moraalilain tai järkensä perusteella, miten lähimmäiseen tulisi suhtautua? Kristityillä – mutta myös kaikilla muilla ihmisillä – on Raamatun tai omantunnon mandaatti tehdä kaikkea hyvää toiselle ihmiselle lähellä ja kaukana. Eikö tästä ole tehtävä se johtopäätös, ettei pelkkä laki sen paremmin kuin järkikään saa paljonkaan hyvää aikaan ihmissydämissä? Ulkonaista

käytöstä lailla kyllä pystytään jonkin verran hillitsemään, mutta sydämiä muuttavaa voimaa sillä ei ole. Kohdassa on hyvä muistaa Jeesuksen sanoja: ”Ilman minua te ette voi mitään tehdä” (Joh. 15:5).

Lyhyessä *Miika-julistuksessa* peräänkuulutetaan muutoksen välttämättömyyttä ainakin 14 kertaa. Lisäksi on kaksi selväsanaista kutsua parannuksen tekemiseen. Kerran viitataan evankeliumiin ”muuttavana voimana”, kerran Jeesuksen Kristuksen armoon ”muuttavana” tekijänä.

Entä sitten evankeliumi ja usko siihen? Voisivatko ne muuttaa ihmistä syvällisemmin ja tehokkaammin kuin laki? Saako usko evankeliumiin ihmisen toimimaan kultaisen säännön tai rakkauden käskyn edellyttämällä tavalla?

Kaarlo Arffman osoittaa tutkimuksessaan *Auttamisen vallankumous*, että Luther uskoi vakaasti, että niin todella käy. Toisin kuin yleisesti luullaan, uskonpuhdistajien kaikki huomio ei keskittynyt opillisiin kysymyksiin. Lutherin mielessä oli köyhien ja kärsivien auttaminen alusta pitäen eikä vain yksilötasolla. Luterilaisuus korosti voimakkaasti uskon yhteisöllisyyttä. Auttaminenkaan ei ollut tästä poikkeus. Luther alkoi suunnitella auttamisjärjestelmän reformia jo 1520-luvulla. Siitä tulin Arffmanin mukaan ”suorastaan evankelisen liikkeen tienraivaaja” (s. 183).

Lutherin anekauppaa vastaan aloittama taistelu liittyi myös olennaisena osana auttamisjärjestelmän syntyvaiheisiin. Anetta koskeneissa teeseissään 1517 Luther asetti vastakkain köyhien auttamisen ja aneen ostamisen. Hänen mielestään oli parempi antaa puutteenalaisille kuin ostaa aneita kiirastulesta tapahtuvan pyhityksen lyhentämiseksi. Lisäksi jokaisen kaupungin tuli pitää huolta apua tarvitsevista asukkaistaan. Avun tuli kuitenkin rajoittua toimeentulominimin tarjoamiseen, jottei sen varassa elämisestä tulisi liian houkutteleva vaihtoehto työlle.

Näin Lutherin reformi alkoi hahmottua, kotikaupunki Wittenbergistä alkaen.

Yhä useammat wittenbergiläiset vaakuutuivat Lutherin opetuksen myötä uuden köyhäinhuoltojärjestelmän toimivuudesta. Varoja yhteiseen kassaan alkoi kertyä. *Kristityn vapaudesta* -kirjasessa Luther 1520 julisti: ”Siihen, mihin et pysty lukuisten mutta hyödyttömien käskyjen ja tekojen avulla, pääset helposti ja nopeasti uskon avulla.”

Arffmanin mielestä Lutherin luottamus evankeliumin suureen voimaan muuttaa uskovia perustui siihen, että hän uskoi Kristuksen itsensä tulevan asumaan uskovan sydämeen. Siksi uskovakin pääsi osalliseksi ”jumalallisesta luonnosta” (2. Piet. 1:4). Alaviitteessä Arffman huomauttaa, että ”etenkin Tuomo Mannermaan ympärille syntynyt koulukunta on korostanut tätä”. Arffman itse arvelee Lutherin sanamuotojen johtuvan osaltaan hänelle tyypillisestä vastakohtien kärjistämisestä (s. 53–54).

Raunio kuvaa (s. 171–172) yksityiskohdaisesti, mitä kaikkea hyvää muutosta uskossa läsnä oleva Kristus saa aikaa kristityn elämässä:

Jumalan lapset ovat siis ihmisiä, jotka ovat uskossa läsnäolevan Kristuksen välityksellä osallisia jumalallisesta luonnosta ja jumalallisista ominaisuuksista eli hyveistä. – Jumalan lapset ovat Isänsä tavoin armollisia, lempeitä, kärsivällisiä, vanhurskaita, puhtaita, totuudellisia, voimakkaita, uskollisia jne. Heitä on siis lupa kuvata kaikilla näillä jumalallisilla nimillä. Tämän kaiken he ovat saaneet Isältään Kristuksen kautta. Kristus on puhdistanut, kaunistanut ja koristanut heidän sydämensä näillä jumalallisilla hyveillä.

Raunio uskoo kristityssä tapahtuvaan positiiviseen muutokseen jättää rohkeu-

nessaan kirkkaasti jälkeensä sen, mitä edellä näimme *Miika-julistuksessa* rukoil-tavan ja uskottavan, vaikkakin hyvin erilaisin teologisin perustein.

Wittenbergin jälkeen moniin muihin evankelisiin kaupunkeihin laadittiin köyhäinhuoltojärjestyksiä. Niistä saatiin hyviä kokemuksia. Talonpoikaikapina (1524–1525) saattoi kuitenkin evankelisen liikkeen suureen kriisiin. Ihmiset olivat pettyneitä eivätkä enää halunneet tukea uutta köyhäinhuoltoakaan samalla tavoin kuin aikaisemmin. Arffmanin mukaan Lutherin oli pakko tässä tilanteessa arvioida uudelleen sanomansa. Hänen uskonsa evankeliumin voimaan alkoi horjua ja pakkoon turvautuminen nousta sen rinnalle. Saarnoihin ilmestyi syyttävä sävy.

Arffmanin mukaan yhä useampi luterilainen oppinut joutui myöntämään, että usko ei tuottanutkaan oikeaa elämää ”itsestään”, vaan oikea elämä oli jatkuvan ja usein vaikealta tuntuvan sisäisen taistelun tulosta. Papin tehtävänä oli siksi rohkaista ja kehottaa tai suorastaan vaatia kuulijoitaan siihen (s. 257).

Mikä on siis uskon ja rakkauden suhde? Eikö uskokaan saa ihmistä noudattamaan rakkauden käskyä yhtään paremmin kuin laki? Ainakin Arffmanin mukaan Luther näyttää uskonpuhdistuksen alkuaikoina vakaasti ajatelleen sillä tavalla, mutta joutuneen pian pettymään siinä luottamuksessaan. Olisiko vika mahdollisesti käsitteen *usko* väärin ymmärtämisessä? Raamatun mukaan nimittäin uskolla ja rakkauden toteutumisella todellakin on jonkinlainen riippuvuusuhde keskenään (esimerkiksi Gal. 5:6: ”rakkautena vaikuttava usko”).

Sitä uskoa, johon Luther Arffmanin mukaan joutui pettymään, Raunio kuvaa seuraavasti: ”Usko lahjana on siten Jumalan vanhurskaus, josta kristitty tulee osalliseksi, jolla hän pitää Jumalaa armollisena ja jolla hän palvelee kaikkia luotuja.”

Jumalan vanhurskaus – Raunion mukaan siis sama kuin usko! – puolestaan on ”Jumalan vuodatettua armoa ja armahtavuutta, joka on Kristuksen kautta kristityssä ja jonka tähden Jumala pitää heitä mieluisina ja vanhurskaina” (s. 168–170).

Kuten vanhurskas Kristus niin uskokin siis – Raunion mukaan – ”palvelee kaikkia luotuja”. Uskovathan on ”tehty” – ei siis vain ”luettu” – vanhurskaiksi. Siispä, niin kuin vanhurskas Kristus hekään eivät voi tehdä muuta kuin hyvää. He eivät voi olla täyttämättä rakkauden käskyä. Eihän hyvä puu voi tehdä huonoa hedelmää. Jumala ei pitäisi heitä vanhurskaina, elleivät he todella olisi vanhurskaita.

Luther tuli huomaamaan, ettei tämä teologia toimi käytännössä. Raunio sen sijaan ei ilmaise havainneensa mitään muutosta Lutherissa.

Toisenlaista näkemystä kuin Raunio siitä, mitä usko on, edustaa esimerkiksi **Aksel Valen-Sendstad**. Hän tulkitsee (1985, 387–388) Lutherin näkemystä uskosta seuraavasti: ”Luther puhui uskosta *luottamuksena* (*fiducia*) evankeliumissa olevaan Jumalan armoon. – Kun syntinen luottaa ja turvautuu Kristukseen, Jumala vanhurskauttaa hänet.”

Uskon ymmärtäminen Valen-Sendstadin tavalla vapauttaa ihmisen itsetarkkailusta ja huolehtimasta siitä, onko hänen uskonsa oikea, vaikka rakkauden hedelmää ei olekaan havaittavissa. Hän saa aina olla varma pelastuksestaan Jeesuksen ansiosta. Tämä synnyttää kiitollista mieltä Jumalaa kohtaan. Itsetarkkailun taakasta vapautuneelle jää voimia myös lähimmäisen tarpeista huolehtimiseen. Kristityn palvelutehtävän onnistumisen kannalta on siis tärkeää tuntea Jeesus nimenomaan Sijaisena, joka on paitsi kuollut myös täyttänyt lain minun sijastani.

Usko sinänsä ei siis kykene saamaan aikaan rakkautta, mutta ei se ole sen teh-

täväkään! Uskon tehtävä on tarttua Sannassa olevaan lupaukseen anteeksiantamuksesta. Sen sijaan uskon kohde, Jeesus Kristus ja evankeliumi hänestä, voi sitä (rakkautta) synnyttää. ”Me rakastamme, sillä hän on ensin rakastanut meitä” (1. Joh. 4:19). Evankeliumi on Jumalan voima, dynamiitti, joka voi saada suuria aikaan (Room. 1:16). Sen voima on paljon suurempi kuin lain voima: ”Sillä mikä laille oli mahdotonta – sen Jumala teki, lähettämällä oman Poikansa syntisen lihan kaltaisuudessa ja synnin tähden ja tuomitsemalla synnin lihassa” (Room. 8:3 KR 1938). Tästä huolimatta: ei edes evankeliumin kuuleminen ja uskominen välttämättä muuta ihmistä rakkaudellisemmaksi. Mutta ei se olekaan edes evankeliumin tehtävä!

Evankeliumi lahjoittaa ihmiselle osallisuuden lupaukseen Kristuksessa Jeesuksessa: ”Pakanatkin ovat osallisia lupaukseen (τη επαγγελια) Kristuksessa Jeesuksessa evankeliumin kautta” (Ef. 3:6 KR 1938). ”Lupaus” on määräisessä muodossa ja viittaa siten Jumalan erityiseen lupaukseen koko ihmiskunnalle: Jeesukseen itseensä. Evankeliumi lupaa jokaiselle ihmiselle maailmassa osallisuuden Jeesukseen, sekä omana täydellisenä sijaisena Jumalan edessä että myös esikuvana.

Mannaa Jumalan lapsille -kirjassaan Luther kirjoittaa toukokuun 19. päivän tekstiä (Kol. 3:13) selittäessään: ”Kristuksen valtakunta on sellainen salaisuus, jota ei koskaan perin pohjin opita tuntemaan. Niitä, jotka eivät usko, ei koskaan voida vieroittaa teoista, niitä taas, jotka uskovat, ei mitenkään voida saada tekoihin. Edelliset eivät ota uskoakseen, jälkimmäiset eivät ota rakastaakseen.”

Itseen vähänkään syvältä tunteva uskova voinee hyvin yhtyä näihin sanoihin. Sikäli kuin hän on rehellinen, hän joutuu toteamaan, että se näkemys, jonka mukaan usko ja rakkauden teot kuuluvat

niin erottamattomasti yhteen, että ne itse asiassa samastuvat toisiinsa, ei valitettavasti pidä paikkaansa hänen kohdallaan.

Kaikesta huolimatta niin Jumalan kuin lähimmäisenkin rakastaminen on Jumalan tahto myös ja erityisesti niiden kohdalla, jotka uskovat Jeesukseen (Tit. 2:14). Siksi Lutherkin otti käyttöön myös kehotukset saarnatessaan köyhien auttamisesta. Se onkin raamatullista. Sisältäväthän esimerkiksi Uuden testamentin kirjeet paljon kehotusta nimenomaan ”pyhille” veljille ja sisarille Kristuksessa.

Ryökkään (s. 79) mielestä Uuden testamentin kehotuksia ei ole tarkoitettu uskoille. Näille Raamattu ei ole eettisissä kysymyksissä tarpeen, sillä se ei ole normeja antava pyhä kirja, eikä siihen sisälly niin sanottua lain kolmatta käyttöä. Näin opettaessaan hän katsoo edustavansa Lutherin kantaa yhdessä **Lauri Haikolan, Lenart Pinomaan**, Mannermaan ja Raunion kanssa. Lindgren puolestaan on todennut, että lain kolmannen käytön hylkääminen edistää vain ihmisen itsevanhurskautta (*Evankeliumi ensin*, s. 70).

Evankeliumin julistamisen ja palvelun, Jeesuksesta todistamisen ja diakonian välinen suhde kokonaisvaltaisessa lähetystyössä

Miika-julistus ja koko Miika-verkoston toiminta lähtevät siitä, että kokonaisvaltainen lähetystyö sellaisena, kuin se on siinä määritelty, on ”jokaisen kristityn” tehtävä.

Kun Luther alkoi toteuttaa köyhäinhoitoreformiaan, hänellä oli mielessään Jerusalemin alkuseurakunnan malli (Ap.t. 6:1–7). Arffmanin mukaan Luther valitti usein, että diakonin virka oli aikojen saatossa muuttunut liturgian avustajan tehtäväksi, kun se alkuseurakunnassa oli ollut köyhien ja sairaiden järjestelmällistä auttamista.

Minustakin on perusteltua ajatella niin, että Apostolien tekojen 6. luvun perusteella kristityt ovat oikeutetut erikoistumaan joko Sanan palveluun tai sosiaaliseen ja yhteiskunnalliseen palveluun. Kaikkien ei tarvitse tehdä kaikkea. Sitä vartenhan on olemassa erilaisia armolahjojakin, että kukin saa palvella omalla lahjallaan Jumalalta saamansa kutsumuksen mukaisesti. Täysin ”puhtaita” spesiaalivirkojakaan ei kuitenkaan ole. Alkuseurakunnan diakonit olivat ”täynnä uskoa ja Pyhää Henkeä”, niin että ainakin osa heistä teki varsinaisen toimensa ohessa myös julistustyötä (Ap.t. 6:8–7:53; 8:4–12). Samoin ”rukoukseen ja sanan palvelukseen” erikoistuneet apostolit (Ap.t. 6:4) osallistuivat myös laupeuden harjoittamiseen. Yllättävää onkin sitten todeta, että heidän rahankeräystensä kohteena näyttävät olleen vain ”veljet” (Ap.t. 11:29–30) tai ”pyhät” (1. Kor. 16:1; 2. Kor. 8:4; 9:1). Ilmeisesti Paavali ymmärsi Jerusalemin ”pylväiden” kehotuksen köyhien muistamiseksi (Gal. 2:9–10) tarkoittavan nimenomaan köyhiä uskonveljiä eikä keitä tahansa köyhiä.

Raamatussa on muitakin esimerkkejä työnjaosta kuin se, joka toteutettiin Jerusalemin alkuseurakunnassa. Niistä ehkä tunnetuin on työnjako Paavalin ja Pietarin välillä (Gal. 2:7). Paavali ja Barnabas olivat saaneet kutsumukseensa työn vieraiden kansojen parissa, Pietari juutalaisten keskuudessa. Lindgrenin mukaan tästä voi tehdä johtopäätöksen: ”Kutsumustietoisuutta ja sen takana olevaa Jumalan antamaa kutsumustodellisuutta tulee kunnioittaa” (*Lähetys* 2001, s. 50). Paavalin kutsumustietoisuus oli vieläkin spesifisempää: ”Eihän Kristus lähettänyt minua kastamaan, vaan julistamaan evankeliumia” (1. Kor. 1:17). Tärkeintä Paavalille henkilökohtaisesti oli laaja-alainen liikkeellä oleminen. Sakramenttien jakamisen hän jätti pysyvän paimenviran hoitajalle.

Kysymys lähetystyön kohderyhmistä on tärkeä, sillä niiden valinnankin tulisi saada tapahtua Jumalan johdatuksessa. *Miika-julistus* osoittautuu tätä taustaa vasten ongelmalliseksi heti ensimmäisessä kappaleessa. Siinä kyllä todetaan, että Miika-verkoston jäsenet ovat tulleet koolle ”kuuntelemaan Jumalan ääntä”, mutta se, keitä he aikovat palvella, on jo päätetty etukäteen: köyhiä. Tämä ei olisi ongelmallista, elleivät he katsoisi, että kaikkien muidenkin meidän sukupolvemme kristittyjen tulisi suunnata työpanoksensa samaan kohderyhmään ja vieläpä samoin painotuksin kuin he.

Miika-julistukseen sitoutuneiden pääkriteeri kokonaisvaltaisen lähetystyön kohderyhmän valinnalle on siis köyhyys. Paavali sen sijaan näyttää valinneen työalueensa aivan toisin perustein. Roomalaiskirjeessä (15:20) hän kirjoittaa, että hän on pitänyt kunnia-asianaan ”olla julistamatta evankeliumia siellä, missä Kristuksen nimi on jo mainittu”. Hän siis määrätietoisesti hakeutui työhön ainoastaan niiden pariin, jotka eivät vielä olleet kuulleet evankeliumia. Hän ei kysellyt, olivatko ne, jotka eivät olleet kuulleet evankeliumia, köyhiä vai rikkaita, hallitsijoita vai orjia. ”Olkaa minun seuraajiani, niin kuin minä olen Kristuksen seuraaja” (1. Kor. 11:1).

Lopuksi

Jeesus ei kehottanut opetuslapsiaan viettämään niiden päiviensä muistoa, jolloin hän paransi sairaita, osoitti yllättävää kunnioitusta naisille tai ruokki nälkäisiä. Hän sääti meille erityisen muistamisen aiheeksi vain yhden monista hyvistä teoistaan: ristinkuolemansa. ”Tämä on minun ruumiini; tämä on minun vereni, joka teidän edestänne annetaan; tehkää tämä minun muistokseni.” Eivätkö ehtoollisen asetussanatkin viittaa siihen, että evan-

liumin julistus Jeesuksesta sijaisemme on hänen sydäntään lähinnä oleva asia, kun taas meidän palvelumme hänen esikuvaansa seuraten on muuta, sellaista, mistä ei tarvitse tehdä isoa numeroa?

Jeesus ennustaa (Matt. 24), että edessäpäin olisi suuria katastrofeja ja paljon kärsimystä ennen hänen paluutaan. Kesken ennustamisensa hän pysähtyy ja lausuu, ikään kuin varmistaakseen, että mielenkiintomme pysyy tärkeimmässä: ”Tämä valtakunnan evankeliumi julistetaan kaikkialle maailmaan, kaikille kansoille todistukseksi, ja sitten tulee loppu” (j. 14). Sitten hän taas jatkaa kuvaustaan suuren ahdistuksen ajasta. Meidän panostamme monenlaista aineellista hätää kärsivien ihmisten hyväksi hän ei näe tarpeelliseksi edes mainita, vaikka puheenaiheena on juuri maailmanlaaja hätä ja kärsimys.

”Voi minua, ellen evankeliumia julista!” (1. Kor. 9:16). Kun Paavali huudahti näin, häntä ei epäilyttänyt se, ettei hän olisi kyllin ahkera työssä Jumalan valtakunnan hyväksi. Häntä vain kauhistutti pelkkä ajatuskin siitä, että hän erehtyisi kuluttamaan aikansa ja vähäiset voimavaransa sellaiseen, mikä on poissa olennaisimmasta, evankeliumin julistamisesta. ●

KIRJALLISUUS

Arffman, Kaarlo: *Luterilaisen auttamisjärjestelmän reformi*. In: *Lasaruksesta leipäjonoihin* (157–187). (2002.)

– *Auttamisen vallankumous: luterilaisuuden yritys ratkaista köyhyyden aiheuttamat ongelmat*. Historiallisia tutkimuksia 236 & Suomen kirkkohistoriallisen seuran toimituksia 205. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura & Suomen kirkkohistoriallinen seura. 2007.

Beyerhaus, Peter: *Lähetystyön kriisi*. *Suomen Taisto Nieminen*. *Missio 7. Suomen Lähetysseura 1970*. (*Alkuteos: Humanisierung – ein-zige Hoffnung der Welt?* 1969.)

Bosch, David: *Transforming Mission: Paradigm Shifts in Theology of Mission*. Ameri-

can Society of Missiology Series, No. 16. New York: Orbis Books 1991.

Christian Witness in a Multi-Religious World: Recommendations for Conduct. World Council of Churches & Pontifical Council for Interreligious Dialogue & World Evangelical Alliance 2010. Suomeksi: *Kristillinen todistus moniuskontoisessa maailmassa: suosituksia menettelytavoiksi.* Paavillinen uskontojen välisen dialogin neuvosto & Kirkkojen maailmanneuvosto & Maailman Evankelinen Allianssi 2010.

Evankeliumi ensin: lähetysjohtaja Juhani Lindgrenin sydämenääniä. Toim. **Matti Korhonen.** Perussanoma 2007.

Haugen, Gary A: *Integral Mission and Advocacy.* In: *Justice, Mercy and Humility* (187–200). 2002.

<http://www.micahnetwork.org/>

Justice, Mercy and Humility: The Papers of the Micah Network International Consultation on Integral Mission and the Poor (2001). Ed. by **Tim Chester.** Paternoster. 2002.

Kapkaupungin sitoumus: uskontunnustus ja toimintakutsu. Lausanne III. Johdanto: **Doug Birdsall** ja **Lindsay Brown.** The Lausanne Movement. 2011. (Alkuteos: *The Cape Town Commitment.*)

Lasaruksesta leipäjonoihin: köyhyys kirkon kysymyksenä. Toim. **Virpi Mäkinen.** Atena Kustannus 2002.

Lindgren, Juhani: *Lähetys 2001: lähetysstrategian näköaloja vuosituhannen vaihtuessa.* Perussanoma 1997.

Luther, Martti: *Mannaa Jumalan lapsille.* *Martti Lutherin kirjoista koottuja mietelmiä vuoden jokaiselle päivälle.* Johdanto, kielen tarkistus ja toimitustyö **Lauri Koskenniemi.** 18. p. SLEYkirjat 2005.

Malkavaara, Mikko: *Sodasta laman kynnykselle: köyhyys ja diakonia hyvinvointivaltiota rakennettaessa.* In: *Lasaruksesta leipäjonoihin* (221–260). 2002.

The Micah-Declaration on Integral Mission (2001). In: *Justice, Mercy and Humility* (17–23).

Mäkelä, Raimo: *Antakaa demokratialle mikä demokratialle kuuluu.* Perussanoma 2003.

Padilla, C. René: *Integral Mission and Its Historical Development.* In: *Justice, Mercy and Humility* (42–58). 2002.

– *Integral Mission Today.* In: *Justice, Mercy and Humility* (59–64). 2002.

Raunio, Antti (2002): *Köyhyyden ongelma Lutherin teksteissä.* In: *Lasaruksesta leipäjonoihin* (132–156). 2002.

– *Järki, usko ja lähimmäisen hyvä: tutkimus luterilaisen etiikan ja diakonian teologian perusteista.* STKSJ 252. 2007.

Ryökäs, Esko: *Kokonaisdiakonia: diakonia-käsityksen opilliset liittymät.* Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja A. Tutkimuksia 14. 2006.

Valen-Sendstad, Aksel: *Kristillinen dogmatiikka.* Suom. **Raimo Mäkelä.** Kustannus Oy Uusi Tie & Suomen Raamattuopiston Kustannus Oy. 1985. (Alkuteos: *Kristen dogmatikk.* 1979).

● Tuonelaan tehty vuode – elämää masennuksen varjon maassa

Mervi Pöntinen

Kirjoittaja on filosofian maisteri, kielenkääntäjä ja kirjailija. Hän on antanut suomenkielisen asun monille kristillisille kirjoille. Hän luotaa Suomen Raamattuopiston sielunhoitokurssin loppukirjoitelmassaan masennuksen syvyyksiä Raamatun sanoman ja kristittyjen kokemuksen läpi ja auttaa sielunhoitajaa suunnistamaan hoidettavan avun lähteille.

Mitä ja miksi tässä käsitellään?

Masentuneen sielunhoito on aiheena tyrmäävän laaja. Pyrin etsimään muutamia Raamatun ovia masennukseen eli viime kädessä siihen, miten sairauskin elämän osana on elettävissä Kristuksen läsnäolon läpi, ja siihen, miten ehkä voisi pyrkiä auttamaan toistakin vaivattua vakuuttamaan tästä armahtavasta läsnäolosta tai edes olemaan estämättä hänen pääsyään siihen. Ajatusteni taustalla häilyvät jo kauan kestänyt oma kokemus toistuvasta masennuksesta ja lopussa mainitsemani lähteet, jotka ovat sulautuneet ajatuksiini pitkän ajan kuluessa. En siis tietoisesti lainaa niitä suoraan.

Masennuksen ohessa ajatuksiani säestää ahdistus, joka on hyvin tavanomaisesti masennuksen kumppani, jopa niin, että näitä kahta on usein vaikea erottaa toisistaan. Tarkoitan näillä elämää pahasti haittaavaa, laaja-alaista mielen ja voimien romahdusta, jolle ovat tunnusomaisia epärealistinen syyllisyydentunto, elämänhalun ja mielihyvän täydellinen puuttuminen sekä tuskan, tyhjyyden,

epätoivon ja kuolemanajatusten tunkeutuminen niiden tilalle. Yksi osuvimmista nimityksistä masennukselle olisi elämäntahdon puute.

Masennuksen syyt ovat monet, sisäsyntyiset ja menetysten, sairauksien ja muiden elämän kipujen vaikuttamat kaikenlaisina yhdistelminä. En yritäkään luetella niitä, en myöskään oireita. Kaikkiin näihin syihin eivät tietenkään auta lääkäri sen kummemmin kuin pappikaan. Esityksen *minä*-muodon olen siellä täällä valinnut sen helppouden takia, en kertoakseni itsestäni.

Edelläkävijä

Epätoivo lukee tienviitasta toisensa jälkeen:
”Pimeydessä ja valoa vailla...”
Ei sinne! Ei sinne!

Mutta Kristus, minun toivoni, edeltä mennyt, lukee viitoista: ”Se vaeltaja luottakoon Jumalaan.” Hän kietoo minut nimensä luottamukseen, horjuttavan painavaan, höyhenenkeveään, minulle ommeltuun, ja minä menen.

Merenkokoinen vamma

”Suuri kuin meri on minun vammaani.”¹ Masennus kattaa koko olemisen, teot, ajatukset, ihmissuhteet, Jumala-suhteenkin. Olen kauttaaltani sairas, ei ole tervettä paikkaa.² Hampaani purevat soraa.³

Masentuneena koen, ettei tulevaisuutta ole. On vain tämän hetken tuska eikä muuta. ”Tulevaisuuden”, jopa paranemisen ajattelemisen herättää hätää ja pakokauhua: Vieläkö tätä elämää tulee lisää? Eikö tämä koskaan lopu? En pelkää kuolemaa vaan sitä, etten saa jo kuolla. Tunnen olevani elämään pakotettu kuollut ruumis. Kaikki tahdonvoimani ja itsekurini menevät siihen, että nouseen aamulla vuoteesta (tai en nouse). Koen tuskaa ja syyllisyyttä siitä, että läheisetkin kärsivät. Haluaisin näyttää lapsilleni elämän ilon mallia – enkä voi.

Jeesus kysyi Betesdan mieheltä: ”Tahdotko tulla terveeksi?”⁴ Tämä tulkitaan usein niin, että Jeesus näki sairaan olevan haluton luopumaan sairautensa tuottamista sekundaarihyödyistä. Sellainenkin on aivan mahdollista eikä ehkä harvinais-

takaan. Mutta jos oletamme, ettei miehellä ollut paranemisen tahtoa, se saattoi johtua juuri tästä elämäntahdon puutteesta, tulevaisuuden olemattomuudesta. Ei Jumala turhaan lupaa ihmiselle tulevaisuutta ja toivoa.⁵ Hänhän tietää, että sitä tarvitaan. Jeesus pystyy sitä paitsi parantamaan ihmisen sairaan tahdonkin. Ehkäpä Jeesus ei vihjannutkaan ns. sairauteen pakenemiseen ja takertumiseen, emme tiedä. Olkoon miten on, Jeesuksen sanat osoittivat, että nyt oli tämän miehen vuoro tulla; hän oli kohdannut henkilön, joka oli suurempi kuin mitkään tunnetut parantamiskeinot ja joka tuli puhuttelemaan juuri häntä. Hän sai kertoa turhautumisensa Jeesukselle.

Tämä on tärkeää. Masentuneelle ja ahdistuneelle on yleensä olennaisen tärkeää saada puhua – ja tulla kuulluksi. Asiat

ja tapahtumat ikään kuin jäävät kesken, ennen kuin niistä on puhuttu. Voi myös olla, että masentunut yrittää vain niellä kaiken ja erakoituu, mutta se on pelottava vaihtoehto.

Kun ihminen kertoo masennuksestaan, pitää muistaa, että jokaisella on ainutkertainen tarinansa ja ennen kaikkea jokainen on ainoa oma itsensä ja tarvitsee oman valoon tulemisensa. Pitää muistaa myös, että jos aikoo kuunnella ja myös kuulla, mitä toinen kertoo, häntä täytyy katsoa ja katsella. Pois katsovalle on tulla kertoa mitään tärkeää.

Masennus ja ahdistus tuottavat suurta ruumiillistakin kärsimystä. Kaikelle tälle tuskalle tuntuu vaikealta löytää ymmärtämystä, koska se ei aina mitenkään näy eikä sitä voi laboratoriokeilla todistaa.

Sielunhoitajan pitää edustaa ja hänellä on valtuutus edustaa sitä Jumalan todellisuutta, että kaikelle tuskalle, hädälle ja sairaudelle ja näiden ylivoimaisillekin syille on olemassa paikka, jossa ne saavat olla esillä kaikessa hirvyydessään ja selittämättömyydessään. ”Hän ympäröi minut tuskien muurilla.”⁶

Paikka on myös epätoivoiselle kysymykselle, miksi juuri Jumala sen tekee. Kummallista ei siis ole, että juuri minulle tapahtuu näin – kun useimpien muidenkin osana on jonkinlainen ahdistus ja sairaus, niin miksipä sitten ei minunkin? Mutta juuri Jumala itse!

Voiko näin elää, näin, että helpomminakin aikoina maa voi milloin hyvänsä pettää jalkojen alla? Kyllä voi. Sairaankin voi elää, ja terveenkkin on kuoltava. On mahdollista oppia sokeasti heittäytymään Jumalan varaan ja huutamaan pimeyteen: ”Oi rakkain Jeesukseni, piinattu, verinen!”⁷ Aikanaan pimeydestä löytää haavoitetun Jumalan. Hän on siellä valmiina odottamassa pimeyteen joutuvia, jotta he voisivat löytää hänet ja edes vilahdukselta nähdä hänen kasvonsa. Aivan oikein

– haavoitetun. Kristuksen elämässä on jo toteutunut niin ihmisyyden kokonaisuus kuin sen särkyminenkin: ”Sana tuli lihaksi ja asui meidän keskellämme. Hän oli täynnä armoa ja totuutta.”⁸ ”Meidän pahat tekomme olivat hänet ruhjoneet.”⁹

Masennusta sairastavana tarvitsen sovitusta koko elämälleni samoin kuin terveempänäkin ja saan varauksetta luottaa siihen. Jos masennukseni syyvyyhteen kuuluu vihaa, katkeruutta ja anteeksiantamisen vaikeutta, voin tuoda nekin turvallisesti valoon. Piinattu, verinen Jeesus auttaa ymmärtämään anteeksiantamuksen luonnetta. Voin yhä uudestaan mennä rohkeasti armon valtaistuimen eteen.¹⁰

Näin tulee myös sielunhoitajan tehdä avuttomana, omine synteineen ja vammoineen. Silloin hän voi jaksaa olla ikään kuin tahdistimena autettavalleen, joka saa tapaamisen ajan nojautua hänen uskoonsa ja luottamukseensa. Sanansa välityksellä, sanassaan Jeesus on auttamisen yrityksissä mukana, hän on auttajan ja autettavan puolella. Aivan vähäkin auttavan valon tarjoaminen voi aikanaan hänen kässissään kasvaa auringonpaisteeksi. Hänen luottamukseensa ja elämäntahtoonsa saa nojata aina.

Tyhjä katsomo?

”Missä olenkin, minne menenkin, sen sinä näet. Jo kaukaa sinä näet aikeeni.”¹¹

Millaista on elää elämänsä draamaa sitten, ettei katselemassa ole ketään? Kirjojen ja elokuvien henkilöt eivät tästä turhautumisesta tiedä. Lukija ja katselija seuraa heidän elämänsä alusta loppuun, ja yleensä kaikella on jokin merkitys – jopa merkityksen puutteella.

Oikeassa elämässä on kauheaa, varsinkin masentuneena, jos uskoo, ettei kukaan tiedä, missä helvetissä elän. Kukaan ei siis tiedä eikä näe, mitä tuskaista pakkoa on pelkkä hengittäminen. Kukaan ei

tiedä, miten vaikea on aamuisin herätä ja taas kerran aloittaa kaikki alusta, vaikka haluaisi ainoastaan kuolla. Kukaan ei tiedä, mitä ahdistusta merkitsee sen näkeminen, miten läheiset kärsivät ja surevat ja kyllästyvät. Kukaan ei tiedä, miten kauheaa on, kun joutuu käyttämään lääkitystä, jonka vaikutus näkyy vaikkapa käsien vapiseemisena ja puheen kangerteluna, ja joutuu vielä näkemään, kuinka muut häpeävät sitä.

Jumalan omalla ei tätä nimenomaista tuskaa tarvitse olla. Jumala näkee – mutta miten? Vakoileeko hän virheitäni? Tämäkin kokemus voi tulla eteen, mutta parhaillaan on puhe rakastavasta näkemisestä: ”Minä neuvon sinua, katseeni seuraa askeleitasi.’ Herran armo ympäröi sen, joka häneen turvaa.”¹² Toisin sanoen hän katsoo puoleeni ”laupeutensa silmin”, kuten synnintunnustuksessa pyydämmekin. Hänen katseensa on hyvä, siinä näkyy ymmärrys ja hellyys. Hän ei riitele eikä huuda eikä häpeä kulkea vierelläni käsi kädessä, vaikka olisin lukemattomien muiden masentuneiden tapaan lihonut, vaikken olisi jaksanut huolehtia siisteydestäni, vaikka puheeni kangertelisi ja unohtaisin asioita vähän väliä. ”Sinä näet minun häitäni, tiedät kaiken tuskani.”¹³

Jumala ei syytä minua sairaudestani. Mikäli siihen liittyy jotain synnillistä kuten vaikkapa salattua vihaa ja katkeruutta, hän on minun puolellani ja tahtoo auttaa minut vihastani ulos. Hän tietää myös, milloin olen käsitelty vihani niin loppuun asti kuin ihminen vain voi. Hän ei suutu eikä syytä, jollei masennus sittenkään helmitä. ”Syyttävät puheet eivät sinne ulotu.”¹⁴

Piilopaikka Jumalassa

”Teidän elämäenne on Kristuksen kanssa kätketty Jumalaan.”¹⁵ ”Sinä suojaat minua edestä ja takaa, sinä lasket kätesi minun päälleni.”¹⁶ ”Joka koskee minun kansaani,

se koskee minun silmäterääni.”¹⁷ ”Kaikkisheidän ahdistuksissansa oli hänelläkin ahdistus.”¹⁸

Tämä kaikki puhuu siitä, kuinka Jeesus ympäröi meitä joka suunnalta. Kaikki, mikä koskettaa meitä, on ensin koskettanut häntä, ensin kulkenut hänen lävitseen. Jos me syntiset ihmiset kärsimme sairautta ja muuta tuskaa, niin kuinka paljon kipeämmin kärsii Jeesus, joka suorastaan on kipurujen mies ja sairauden tuttava¹⁹ – hän, joka kaikessa puhtaudessaan ja synnin inhossaan joutui ottamaan itse Saatanatakin painiotteen, panemaan itsensä vaarauksetta kokonaan likoon?

Oleminen koko elämällään kätkössä Jumalassa tarkoittaa myös, että kaikki kasvu, luopuminen, paraneminen, ihmissuhteiden hoito, itsetutkistelu ja muu hyödyllinen ovat suhteellisia ajan funktioita, mutta armo puolestaan kaartuu kaiken yli ja ali. Armo on alku ja loppu. Minkä teemme, teemme armon sisällä – ja armo taas on ehdoton ikuisuuden funktio.

Jos pyrimme tunnistamaan ja käsittelemään paranemista estävät elämämme kuviot ja synnit, joudumme huomaamaan, että se voi olla loputtoman pitkä tie. Silloin pitää muistaa, että olemme armon sisällä, asumme armahduksessa jo silloin, kun pyrkimyksemme ovat vasta alkutekijöissään tai emme edes tiedä, mitä sisällämme piilee ja mihin pitäisi tarttua. Emme joudu potkaistuiksi armosta ulos, vaikkemme maallisen elämämme aikana edes saisi mitään kehityskuljamme valmiiksi. Täytyminen ja pyrkiminen eivät tue ketään. Vain armo tukee – ja ”armoansa Jumala ei ota pois”.²⁰ Tässä armossa pitää masentunuttakin kylvettää.

Kuka on ehjä?

”Hän kantoi meidän kipumme, otti taa-
kakseen meidän sairautemme. Hän

kärsi rangaistuksen, jotta meillä olisi rauha, ja hänen haavojensa hinnalla me olemme parantuneet.”²¹

Ratkaiseva paraneminen on syntien anteeksi saaminen ja Jumalan lapseksi pääseminen. ”Eikä yksikään kaupungin asukas sano: ’Minä olen sairas.’ Kansa, joka siellä asuu, on saanut syntinsä anteeksi.”²²

Kunpa tämä perusparaneminen olisi aina mielessämme ja vakuuttaisi meidät! Olemuksessamme vaikuttavat väistämättä rappeutuminen, lakastuminen ja kuolema, mutta juuri ”kuolleet kuulevat Jumalan Pojan äänen, ja jotka sen kuulevat, saavat elää”.²³

Mitä masentuneen, ahdistuneen paraneminen muuten sitten voisi olla? Tuskan lievittymistä tietenkin, elämänhalun palaamista, mielihyvän kokemisen syntyä uudelleen, voimien uusiutumista. Näitä joutuu kuitenkin usein odottamaan hyvin kauan. On mahdollista, ettei niitä ehkä lopulta ollenkaan kuulukaan, ei ainakaan niin ratkaisevasti kuin toivoisi.

On kuitenkin muunkinlaista terveyttä. Terveyttä on syntien anteeksiannon vastaanottaminen, luottamus Jumalaan. Terveyttä on jo vähäinenkin asioiden näkeminen Jumalan näkökulmasta. Tervehtymistä on myös omantunnon, itsetuntemuksen ja suhteellisuudentajun sekä arvostelukyvyn rakentuminen. Terveyttä on vaikkapa vain hetkenkin kestävä kyky vastaanottaa luomistyön kauneutta, vaikka voikin tuntua siltä, ettei näitä elämyksiä masennuksen keskellä jaksata ottaa vastaan. Terveyttä on myös Jumalan ylistäminen, vaikkapa sitten itkien, hammaista purra tai viimeisillä voimilla kiusakaten. Se on oikein, ja se on myös todistus pimeyden valloille. Terveyttä on niin ikään sairautteen suostuminen, opetteleminen ottamaan se Jumalan kädestä. Sen sijaan sairauden paranemisesta ei pidä mennä toiselle lupaamaan, vaikka olisikin itse toiveikas ja pitäisi ennustetta hyvänä.

Suhteessa omaan inhimilliseen terveyteensä ei pidä olla ahne. Riittävä terveys riittää. Riittävä itsensä ja mahdollisuuksiensa toteuttaminen riittää. Perimmältään ihmisen terveyden näkee vain Jumala. Jokaisen on kuoltava johonkin, vaikka olisi elänyt kuinka terveeseen ja silminnähdennä onnistuneeseen elämään tahansa, mitä se onnistuminen sitten merkinneekin. Onko sielu vaihdettu palaneisiin puupenneihin vai Kristuksen kalliiseen sovintovereen?

Terveyttä kutsutaan myös eheytymiseksi. Eheys Kristuksessa, häneen kätkeytynä, merkitsee, että vasta sitten lopullisesti menetämme eheytemme, kun menetämme hänet. Kristukseen uskossa kiinni kasvanut ihminen ei enää ole yksin sairautessaankaan. Kärsimys on kärsimystä ja kipu kipua, ja silti on eri asia kärsiä Jumalan salatun tahdon varassa kuin yksinään. Jumalan lapsessa asuu eheä, täysi, kokosydäminen Kristus. Toista kuvaa käyttäen hän on juurtunut tällaiseen Kristukseen, on ”samaa henkeä hänen kanssaan”.²⁴ Kristus siis parantaa ihmisen pukemalla hänen ylleen oman pyhyytensä, kirkkautensa ja terveytensä.

Hyvä on joka tapauksessa muistaa Jeesusta autiomaassa Paholaisen kiusattavana. Kertomus siitä on nopeasti luettu, mutta tapahtumat veivät aikaa. Jeesus ensin eli nälässä ja janossa, Jeesusta ensin kiusattiin ja vaadittiin vastaamaan, ja vasta sitten enkelit tulivat tekemään hänelle palvelusta.²⁵ Kuinka sitten meidän koettelemuksemme voisivat olla pieniä ja helpoja ja nopeasti ohi meneviä?

Kristus on kaikkialla

”Hän, joka laskeutui alas, nousi myös kaikkia taivaita ylemmäs täyttääkseen kaikkeuden läsnäolollaan.”²⁶

Kristus on läsnä myös siinä, mitä me sanomme ajaksi. Hän tietää, muistaa ja ymmärtää kaiken hyvän ja pahan ja ni-

meämättömän, mitä olemme elämämme aikana kokeneet. Hän tietää, millaisina yhdistelminä olemme saaneet minkäkinlaista perimää ja vuorovaikutusperintöä, sairasta ja tervettä ja siltä väliltä. Vaikei kukaan muu ymmärtäisi, hän ymmärtää, vieläpä selittämättä. Selittämistä yrittäessämme hän kuuntelee eikä puhu meitä nurin. Hän myös osaa itse lajitella syyllisyytemme todellisuuden tai ns. neurootisuuden, joten rukouksiemme ei tarvitse olla täydellisiä esitelmiä siltäkään osin.

Masennuksessa tulevat yleensä esiin menneisyyden vauriot. Vaikeita muistojaa voi ja saa ajatella siltä kannalta, että Jeesus on niissä koko ajan mukana, tulevaisuudessakin, menneisyydessäkin, silloinkin, kun en vielä tuntenut häntä. Silloinkin, kun muistot ovat ylivoimaisen vaikeita, hän lohduttaa meitä olemalla niissä läsnä nimenomaan ristiinnaulittuna – kärsimyksen, tuskan ja rangaistuksen musertamana, synniksi tehtynä, hylättynä, imemässä itseensä kaiken vihan ja kivun ja vääryyden ja ahdistuksen. Tämä on todellisuutta silloinkin, kun emme löydä itsestämme vähäisintäkään uskoa, kun näyttää siltä, kuin sairaus olisi nujertanut meidät lopullisesti.

Elämänyhteys Kristuksen kanssa merkitsee hoitoa ja hoivaa masennuksen ja ahdistuksen kokonaisvaltaisuudelle, myös sen fyysiselle ulottuvuudelle – kivuille ja särjille, kurkussa tuntuvalle palalle, sydämen puristumiselle kokoon, ruoansulatuksen oikkuilulle, uupumukselle, itkuisuudelle, raatevalle tuskaisuudelle. Tälle fyysisellekin kärsimykselle on hoitonsa: ”Itse, omassa ruumiissaan hän ’kantoi meidän syntimme [ja sairautemme]’ ristinpuulle.”²⁷ Jeesus eli ja kuoli maan päällä nimenomaan kokonaisena, ruumiillisena ihmisenä.

Masentunut ja ahdistunut mieli ei juuri jaksa ottaa vastaan eikä säilyttää mitään hyvää. Myönteiset kokemukset eivät

näy tarttuvan eivätkä karttuvan. Musiikkia ei voi kuunnella, koska se on muuttunut pelkäksi näännyttäväksi hälyksi. Voi kuitenkin käydä niin, että jonain helpompänä hetkenä pääsee näkemään, miten hyvät asiat ovatkin kuin varkain hakeutuneet säilyneiden muistojen joukkoon ja tehneet niiden tyyssijasta aarrearkun. Voi käydä niinkin, että helpommilta elämänsä ajoilta ei muista juuri mitään, mutta sairauden ajalta muistaa Jeesuksen ja hänen uskollisuutensa.

Jeesus olemassaolon takaajana

”Poika on ollut olemassa ennen kaikkea muuta, ja hän pitää kaiken koossa, hänessä kaikki pysyy voimassa.”^{27B} ”Jumala tekee kuolleet eläviksi ja kutsuu olemattomat olemaan.”²⁸

Syvässä masennuksessa ihminen voi tuntea, että hänen minuutensa rajat hälvänevät ja hänen persoonansa hajoaa. Tällöin ihmiselle ei saa ainakaan suositella sitä hengellistä laulua, jossa ajattelemattomasti toivotaan: ”Ah jospa mitään en oisi, tyhjä särjetty astia vaan!” Hengen köyhyys sikseen, mutta oman itseyden tyhjiys ja pois valuminen ovat kauhea kokemus. Myös ”särkymisen siunaus” on sanonta, jota pitää käyttää äärimmäisen varovaisesti, jos lainkaan.

Psykoottisiinkin oireisiin eli suurpiirteisesti sanottuna todellisuudentajun hämärtymiseen on Raamatussa lohdutus, sanoisin mielelläni täsmälohdutus, tuo edellä lainattu Kolossalaiskirjeen sana. Vaikka ihmisen mieli rusentuisi masennukseen ja ahdistukseen tai hajoaisi psykoosiin ja hän kokonaan katoaisi itseltään ja läheisiltään, hän ei katoa Kristukselta, ei muutu olemattomaksi eikä joudu Kristuksen tavoittamattomiin. Vaikka mieli olisi kokonaan sairauden varaama ja pimentämä, niin Kristus, joka on meissä,

on väkevämpi kuin mikään sairaus, ja hänellä on yhteys meidän olemukseemme ja persoonaamme silloinkin, kun sairaus eristää meidät inhimillisesti täydellisen yksinäisiksi. Ellemme omissa silmissämme pääse perille koostuneisuuteen tässä elämässä, niin ylösnousemuksessa sitten pääsemme – mutta Jeesuksen ylläpitävään voimaan saa uskoa ja luottaa jo nyt, näytti miltä näytti.

Jos sairastun niin vakavasti, etten enää osaa ajatella Jeesusta enkä muista uskota mitään, hän kyllä muistaa puolestani ja pitää minusta varmasti kiinni. Hän ulkopuoleltani kutsuu minut tyrmästä ja haudasta, josta en itse pääse. ”Lazarus, tule ulos!”²⁹ Hänellä on kutsumisen ja päästämisen valta.

Myös on totta, että Jeesuksen katse ja hänen rakkautensa tekevät ihmisen olevaksi, kutsuvat hänet pimeydestä näkyväksi. Jeesuksella on kasvot, hän katsoo ja näkee. Hän havaitsee minut: en siis ole olematon. Ihmisyyteen kuuluu kiinteästi se, kuka olen ja kenen olen. Jeesukseen uskova ihminen on Jumalan lapsi. Tätä nimeä ja osoitetta Jeesus vahvistaa meissä ja pitää meissä yllä. Sitä voi itsekkin vahvistaa. Aamulla voi katsoa itseään kylpyhuoneen peilistä silmiin ja sanoa, vaikka sitten itkien: ”Minä olen minä ja olen Jumalan oma.”

Pikkulasta pukiessa

”Maailmassa teillä on ahdistus; mutta olkaa turvallisella mielellä, minä olen voittanut maailman.”³⁰

Moni meistä on kokenut päältä katsoen näkymättömän ahdistuksensa vähättelyä, jopa moitetta: ”Olet vain laiska, säälit itseäsi, kerjääät huomiota; ryhdistäydy, eivät sinun asiasi niin huonosti ole, muilla on paljon vaikeampaa.” Jeesus sen sijaan toteaa eleettömästi: ”Maailmassa teillä on ahdistus.” Hän ei sano: ”Maailmassa teillä

voi olla vähän hankalaa, mutta koettakaa pärjätä.” Sen sijaan hän asettaa toiseen vaakakuppiin oman itsensä. Ahdistus ei siis hänen mielestään ole mikään vähäpätöinen kiusa, jonka voimme helpohkossti selvittää itsekkin. Sen vastapainoksihan tarvitaan itse Vapahtaja. Jeesus ottaa todesta ihmisen kärsimyksen kaikilla elämän alueilla. ”Ei hän halveksinut heikkoja eikä karttanut kurjaa, ei kääntänyt pois kasvojaan vaan kuuli, kun huusin.”³¹ Sairaankaan ahdistus ei ole lainsuojatonta eikä vedä päälleen Jumalan vihaa.

Ihminen usein tietysti myös harrastaa itsesääliä, mutta se on toinen tarina. Kovin sairaalta siihen tuskin liikenee voimia.

Ahdistuksessa Jeesus on myös turvallinen sielunhoitaja, josta meidän tulee ottaa oppia yrittäessämme tuoda turvallisuutta toiselle vaivatulle. Jeesusta ei tarvitse suojella eikä kannatella. Ei tarvitse pelätä, että hän murtuu tai hätäntyy. Häntä ei tarvitse varjella liian vaikeilta kysymyksiltä. Jeesus ei pelkää mitään, eikä häntä tarvitse säästää ylivoimaisilta ongelmilta, ei myöskään sisäisen kurimuksemme hirviöiltä. Kuunnellellemme meidänkin on välitettävä sitä luottamusta, että emme pelkää. Pelottomuuden teeskentelystä ei ole apua. Jos haluaa auttaa, täytyy todella uskaltaa mennä toisen ihmisen kylmiin, pimeisiin kuiluihin. Täytyy uskaltaa pakokauhuun joutumatta kohdata myös se avuton sanattomaksi jääminen, kun Jumala näyttää pysyvän vaiti.

Jeesus osaa sielunhoitajana olla myös vaiti ajallaan. Hänellä ei ole lohduttamisen himoa, jota meissä ihmisissä herättää pelko kohdata toisen ja omaa tuskaa – pelko, että Jeesus ei näytäkään auttavan, luulo, että lohduttumista voi väkisin nopeuttaa. Ei sitä voi, eikä siihen voi pakottaa. Joskus ihminen vain ”itkee... eikä lohdutuksesta huoli”.³² Tuskasta ei pääse yli eikä ympäri, vaan sen lävitse pitää elää. Silmä on arvonsa, ja se kuuluu ihmiselämään,

miedompina ja väkevämpinä väreinä. Diagnoosit tulevat ja diagnoosit menevät, muodikkaat päiväperhosetkin, joista uutterasti kiistellään puolesta ja vastaan, mutta esimerkiksi Psalmin 88 kirjoittaja ei ollut vielä niistä kuullutkaan. Häätä pyssy, samoin Jeesus, jonka kädessä on elämän avaimet.

Olisiko masentuneen ja ahdistuneen ihmisen sielunhoito kuin pikkulapsen pukemista? Varsinainen tarkoitus on lapsen saaminen vaatteisiin, mutta yhtä tärkeä tarkoitus on pukemisen tapahtuma: koskettaa lasta hellästi, pitää häntä sylissä, kuunnella hänen juttujaan ja vastata niihin – sanalla sanoen osoittaa rakkautta. Jeesuksestakin välittyy kiireettömyys ja hoputtamattomuus. Hänestä saa vaikutelman, ettei hänen tähtäyspisteensä ole loppuun hoidettu, paperoitu ja nyöritetty, hyllylle arkistoitu valmis ihmispaketti, johon ei enää ole mitään syytä kajota. Hoitamisen toistuvuus ja hitaus, hoivaaminen, välittää tunteen, että olemme tervetulleita viipymään Herramme läheisyydessä.

Pyhästä Hengestä luvataan, että hän ”puhuu meidän puolestamme sanattomin huokauksin”³³, ja Jeesuksesta, että hän ”istuu Jumalan oikealla puolella ja rukoilee meidän puolestamme”³⁴. Mitä muuta tämä on kuin alituista kantamista, hoivaa ja huolenpitoa? Jumala tietää, että ihminen todellisesti tarvitsee huolenpitoa.

Armo vahvistaa

”Meidän sydämemme tulee vahvistua armosta.”³⁵

Kun ihminen sairastaa masennusta, hän tarvitsee monenlaista apua kuten muutkin sairaat. Mielen sairaus saattaa tuntua pelottavammalta, koska oma persoona voi tuntua asuvan eniten juuri mielessä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että mielen sairaus olisi jotenkin erityisesti hengellinen ongelma. On kauhea karhun-

palvelus hengellisyyden nimissä kyseenalaistaa lääketieteellinen hoito, ja yhtä huono idea on lääketieteen nimissä kyseenalaistaa kristillinen sielunhoito. Eri kysymys on sitten, että molemmat voivat olla huonoja tai hyviä tai siltä väliltä. Molemmilla on aikansa ja paikkansa kuten somaattisiksikin miellettyjen sairauksien ja ahdistuksien kourissa. Tällainen kyseenalaistaminen on virhe ja myös hyökäys, jota vastaan sairaan on hyvin vaikea puolustautua.

Kukapa masennusta ja ahdistusta sairastava ei olisi kuullut enemmän tai vähemmän hyvää tarkoittavia hätistystyksiä ja patistuksia liikuntaa harjoittamaan ja työtä tekemään eli kaikin puolin reipastumaan, nämä kun parantavat ja pitävät elämässä kiinni.

Niinpä niin, mutta kun ihminen on hyvin sairas, hänen mielensä on niin raskas, ettei hänen kehonsa jaksa liikkua juuri ollenkaan. Liikunnan harrastaminen ei kaikesta terveellisyydestään huolimatta takaa masennuksen pysymistä poissa eikä tuota mielihyvää kaikille, esimerkiksi masentuneille. Silloin se on velvollisuus, jota jaksaa hiukkasen hoitaa tai usein ei. Helpot kotityöt ovat usein niin liiallisen raskaita, että perunoiden pesemiseenkin pitää pyytää Jumalalta voimia ja sen jälkeen täytyy mennä lepäämään. Ne ovat niin raskaita, ettei niiden valmiiksi tuleminen välttämättä ollenkaan ilahduta eikä herätä tunteita: ”Jaksoinpas!” Niiden jälkeen saattaa yksinkertaisesti itkeä uupumuksesta ja tuntea, että tuokin työ oli liian väsyttävä, en jaksanut tehdä sitä eikä minulle ollut hyväksi, että pakotin itseni siihen. Jumala armahtakoon ja yhteiskuntasuunnittelijat muistakoot niitä sairaiden perheitä, joissa on pieniä lapsia, jotta edes niihin saataisiin apua!

Sanoisin masentuneelle näinkin: kun on hyvin vaikea olla, pitää mahdollisuuksien mukaan madaltaa vaatimuksiaan. Pi-

tää kiittää itseään, jos kukaan muu ei kiitä (kuten todennäköistä on). Pitää sanoa itselleen: ”Hyvin jaksoit panna pyykit koneeseen! Nyt saat levätä, ei tarvitse tehdä enempää.” Tai: ”Hienoa että jaksoit kävellä pihan ympäri! Saat levätä nyt.”

Raamatussa on myös lupaus: ”Niinkuin sinun päiväsi, niin olkoon sinun voimasikin.”³⁶ Mutta entä jos olen voimaton enkä jaksa mitään, hädin tuskin pystyn nousemaan aamulla sängystä? Saattaapa tällä kertaa olla tarkoitus, että voimani riittävät sairastamiseen, ja se on tarpeeksi. Sekin tosin tuntuu liian kauhealta, mutta kun ajattelee vaikeaa sairautta ikuisten käsivarsien varaan putoamisena,³⁷ jaksaa ehkä suostua makaamaan maassa kuormansa alla sen päivän tarpeen mukaan.

Entä kun vain itkettää tai kun itkua ei enää ole ja tuska raastaa mieltä enkä jaksa rukoilla? Voin silloinkin yrittää ottaa Psalmiit ja virret ja itkeä ja huutaa niitä. ”Kun sydän sortuu rinnassa, niin ole sydämeni!”³⁸ ”Hänen äänensä soi läpi myrskyn ja helvetin pauhun.”³⁹ Sairaimmillani en kuitenkaan jaksa lukea, rukoilla, huutaa enkä kuiskata, en pitkiin, pitkiin aikoihin. Tässä on esirukoilijoiden paikka. He lukekoot, rukoilkoot, huutakoot ja kuiskattakoot minunkin puolestani, sillä näin he kantavat minua pimeydessä. Silläkin tavalla Jumala ”auttaa nälkävuosien yli”.⁴⁰

Entä jos tiedän autettavani vahingoittavan itseään fyysisesti? Se on vaikeaa katseltavaa, eikä se auta kuin näennäisesti hetken, ja siitä pitää päästä eroon, mutta ei se ole täysin käsittämätöntä, eikä siitäkään pidä säikähtää suunniltaan vaan auttaa sairasta etsimään lääkärin apua, ellei sellaista ennestään ole. Sairaasta on ehkä tuntunut helpottavalta vaikkapa muutamaksi minuutiksi siirtää kipu sisältä ulos ja saattaa ulkopuoli samannäköiseksi kuin sisäpuoli, hetken ajaksi piirtää näkymätön kipu ja omat rajat näkyviin, hetkeksi saavuttaa olemassaolon kokemus.

Usein kuulee mainittavan, miten joku on ”selättänyt” milloin minkin sairauden, ikään kuin se riippuisi vain itsestä. Kaikki kunnia sisulle ja vahvalle elämänhalulle, nekin ovat Jumalan lahjoja! Mutta liian ahdistavaksi koituu elämäntahdon puuttamiseen sairastuneelle ihmiselle ajatus, että se pitäisi pelkällä omalla voimainponnistuksella kukistaa. Hidaskin, osittainenkin paraneminen on Jumalan lahjaa. Sairaankin sydämen tulee vahvistua nimenomaan armosta sen monissa muodoissa.

Elämä on minulle Kristus

”Jumalan armosta minä olen se mikä olen, eikä hänen armonsa minua kohtaan ole mennyt hukkaan.”⁴¹

Sairauteen joutuu suostumaan, sen joutuu ottamaan vastaan. On parempi suostua ajoissa kuin hangoitella toivottomasti vastaan! Miksipä en ajattelisi: ”Jumalan armosta olen se mikä olen. Jumalan armosta olen saanut tuntea olevani ’kuolemaan tuomittu’.”⁴² Onhan osa ihmisen kutsumusta kärsiminen – muttei yksin. Suuri Kärsijä on kaikessa näkymättömänä läsnä. Vammani on osa minua, mutta niin ovat myös armo ja lohdutus. ”Niin kuin te saatte osanne kärsimyksistä, saatte myös lohdutuksesta osanne.”⁴³

Ellei löydy tarpeeksi ihmisiä, jotka olisivat niin sanotusti Kristuksena minulle, ellei esimerkiksi ole ketään, joka vierailisi luonani sairaalassa, voin täysin luottaa siihen, että Jeesus itse on omana itsenään läsnä – tietysti myös silloin, kun ihmisiäkin riittää. Häneltä minun ei koskaan tarvitse pelätä torjumista, jonka pelko usein liittyy ihmissuhteisiin ja joka merkitsee epätoivoista häpeää monesti terveemmällekin, saati masentuneelle. Jeesus itse ”päästää minut kuoleman otteesta”⁴⁴ eikä heitä minua pois edes itsemurhasuunnitelmieni takia. Hän itse ”ravitsee minut hyvydellään”.⁴⁵

Miten siis jaksaa elää vaikeassa masennuksessa? Kun ei halua elää? Viimeisen sanan sanoo Kristus. Olen hänen kanssaan kätkeytyneenä Jumalassa, terveenä tai sairaana, iloisena tai haluttomana. ”Elämä on minulle Kristus.”⁴⁶ Sanokaamme itsellemme näin jokaisena lyijynraskaana hetkenä, neuvokaamme autettavaamme sanomaan näin. Kristuksen nimi ei ole Hätyyttävä eikä Komentelija eikä Vaatija vaan Vapahtaja. Antakaamme hänelle vapauttamisen kunnia ja suostukaamme vapautumaan hänen tahtoonsa, vaikka se merkitsisi joutumista ”syvyyksien perille, pimeään, pohjattomaan kuiluun”⁴⁷ – hänen seurassaan.

Helpompina hetkenä, kun valonsäde tunkuu sielua ympäröivään hämärään, voin vain ihmetellä:⁴⁸ Kuinka monta kertaa olenkaan tehnyt vuoteeni tuonelaan, ja aina sinäkin olet ollut siellä!

Haudoissa asuva

Asun haudoissa
sillä mielenikin on hauta.
En kestä huoneita, seinä
en valoa ikkunoista, ovia,
vaatteen suojaa.
Tarvitsen pimeyden
sisintäni salpaamaan,
niin ettei se sortuisi tyhjään.

Tulee se ainoa, joka kestää
haudan hyytävän pelon.
Hän katsoo kohti, kutsuu ulos,
lausuu säteilevän sanan.
Hänen käsiinsä laukeavat kahleet,
pimeydet yhtyvät.
Huudossa, jonka tämän ainoan korvat
jaksavat koota,
hautaholvi hajoaa tomuksi.
Valossa, typertyneenä
hänen jalkojensa juuressa istun,
joka on kuoleman läpi kurkottanut
minuun.
Eikä osaani oteta minulta pois.

Raamatun, virsikirjan ja omien muistiinpanojeni lisäksi olen muistellut lukuisia keskusteluja viisaiden ihmisten kanssa ja **Ingmar Bergmanin** elokuvaa *Huutoja ja kuiskauksia* ja lukenut seuraavia lähteitä: *Duodecim 14/2007: Ahdinon diagnosointi ennen ja nyt; Duodecim 5/2008: kommentti edelliseen ja vastine tähän; Kerstin Ekman: Sudentalja-trilogia; Viktor E. Frankl: Ihmissyyden rajalla; Helsingin Sanomat 17.2.2012: Inka Pakkalan väitöskirja-haastattelu Eikö liikunta parannakaan mielialaa; Eeva Mesiäinen: Maria Kajavan pitkä taival; Jorma Myllärniemi: Masennus, psyyken kipu; Christian Scriver: Pieni kirja masentuneelle; Andrew Solomon: Keskipäivän demoni – masennuksen atlas; Teologinen Aikakauskirja 6/1998: Timo Veijola: Nöyrytyminen Jumalan edessä: depressio raamatullisena ja henkilökohtaisena kokemuksena. Viitteitä muihin kuin Raamattuun ja virsikirjaan ei tekstissä ole, koska suoria lainauksia en muualta ole ottanut. ●*

VIITTEET

¹Val.v. 2:13; ²Jes. 1:6; ³Val.v. 3:16; ⁴Joh. 5:6; ⁵Jer. 29:11; ⁶Val.v. 3:5; ⁷virsi 63:1; ⁸Joh. 1:14; ⁹Jes. 53:5; ¹⁰Hepr. 4:16; ¹¹Ps. 139:2; ¹²Ps. 32:8,10; ¹³Ps. 31:8; ¹⁴Ps. 31:21; ¹⁵Kol. 3:3; ¹⁶Ps. 139:5; ¹⁷Sak. 2:12; ¹⁸Jes. 63:9, KR -33; ¹⁹Jes. 53:3; ²⁰1. Aik. 17:13, KR -33; ²¹Jes. 53:4,5; ²²Jes. 33:24; ²³Joh. 5:25; ²⁴1. Kor. 6:17; ²⁵Matt. 4:11; ²⁶Ef. 4:10; ²⁷1. Piet. 2:24; ^{27B}Kol. 1:17, KR -38 ja -92; ²⁸Room. 4:17; ²⁹Joh. 11:44; ³⁰Joh. 16:33; ³¹Ps. 22:25; ³²Jer. 31:15; ³³Room. 8:26; ³⁴Room. 8:34; ³⁵Hepr. 13:9; ³⁶5. Moos. 33:25, KR -33; ³⁷5. Moos. 33:27; ³⁸Virsi 58:3; ³⁹Virsi 310:2; ⁴⁰Ps. 33:19; ⁴¹1. Kor. 15:10; ⁴²2. Kor. 1:9; ⁴³2. Kor. 1:7; ⁴⁴Ps. 103:4; ⁴⁵Ps. 103:5; ⁴⁶Fil. 1:21; ⁴⁷Ps. 88:7; ⁴⁸Ps. 139:8.

**Teuvo V. Riikonen
& Pekka Rahkonen**

Ave, Pave! Paavali nyky- ja ikinuorille

Pave, Patu, Paavali – rakkaalla lapsella on monta nimeä. Pave oli apostoli ja vaikutti kristinuskoon enemmän kuin kukaan muu Jeesuksen jälkeen.

Maailman älyköt ovat suoltaneet hyllykaupalla kirjoja hänen ajattelustaan. Silti yksinkertaisimmatkin löytävät niistä kaiken tarvittavan. Teksti tiukkaa, julistus kovaa, ja kansa oli otettu! Ave, Pave!

**Timo Eskola
& Pekka Rahkonen**

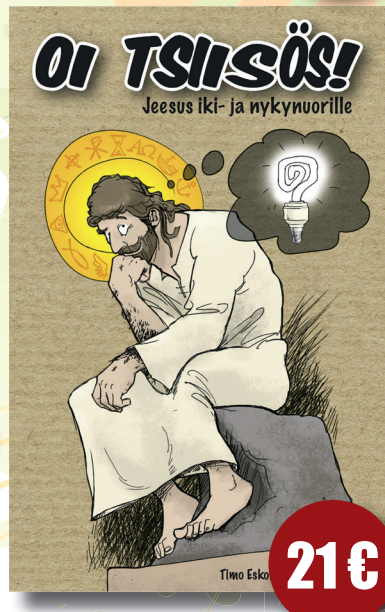
Oi Tsiisös! Jeesus iki- ja nykynuorille

Sanan ja kuvan oivaltavaan yhteispeliin sekä huumoriin perustuva Oi Tsiisös! tuo kiistellyn hahmon elämän ja opetukset julki ennennäkemättömällä tavalla. Tämä pakinan ja tietokirjan parhaat puolet yhdistävä teos on lyhyt tai oikeastaan aika laaja katsaus historiaan ja Uuteen testamenttiin.

**Ave Pave! ja
Oi Tsiisös!
yhdessä
ostettuna 29 €**

www.perussanoma.fi
puh. 09 5123 9120 | tilauspalvelu@perussanoma.fi

PERUSSANOMA - USKON JA TIEDON LÄHTEELLÄ

● Oppinutta mutta ongelmallista

Maailmankansalaisen etiikan ja uskonnon hahmottelu herättää kunnioitusta ja vastaväitteitä

Juhani Forsberg

Kirjoittaja on teologian tohtori sekä Kirkkohallituksen ulkoasiain osaston teologisten asiain emeritussihteeri ja Helsingin yliopiston ekumeniikan dosentti. Hän tarkastelee tässä kriittisesti historioitsija **Juha Sihvolan** kirjoittamia laajahkoja teoksia *Maailmankansalaisen etiikka* (2004) ja ”*Maailmankansalaisen uskonto*” (2010). Edellinen on tavoittanut suuren lukijakunnan: siitä on otettu jo neljä painosta. Jälkimmäinen on päässyt vasta ensimmäiseen painokseensa, mutta sen arvostusta osoittaa, että kirja valittiin 2011 vuoden kristilliseksi kirjaksi. Tätä vuotta varten se on valittu myös teologisten tiedekuntien yhdeksi pääsykoekirjaksi. Ilmeisesti valinnan tehneet ovat arvioineet teoksen edustavan parhaiten systemaattisen teologian peruskysymyksiä ja niiden käsittelytapaa.

Kun tämä artikkeli oli jo taitettu, tuli Sihvolan kuolinviesti: hän menehtyi vaikeaan sairauteen 54-vuotiaana.

Kaksi kirjaa moraalista ja vähän uskonnostakin

Juha Sihvola on Jyväskylän yliopiston yleisen historian professori ja Helsingin yliopiston dosentti. Hän on toiminut myös filosofisen psykologian, moraalien ja politiikan tutkimuksen huippuyksikön varajohtajana ja Helsingin evankelis-luterilaisen seurakuntayhtymän yhteisen kirkkovaltuuston puheenjohtajana. Hän ei ole siis peruskoulutukseltaan teologi vaan

historioitsija ja filosofi, mutta hän liikkuu myös teologian historiallisten lähteiden ja kirjallisuuden alueella tavalla, joka osoittaa laajaa perehtyneisyyttä klassisen ja uudemman teologian kirjallisuuteen. Varhaiskirkon ja patristisen ajan tekstejä hän on lukenut alkukielillä. Molemmat teokset liikkuvat humanistisilla aloilla käydyn tieteellisen diskurssin maaperällä, mutta teksti on silti yleistajuista eikä vaadi ammattiteologin tai -filosofin asiantuntemusta tullakseen ymmärretyksi.

Maailmankansalaisen etiikka (ME) käsittelee moraalien ja etiikan kysymyksiä. Se pyrkii hahmottelemaan globaalin etiikan lähtökohtanaan maailmankansalaisuuden ajatus, jota kirjoittaja ei pidä ”ensisijaisesti” poliittisena ohjelmana vaan ”filosofisen” näkökulman ilmaisuna (s.11–13). Teos jakautuu kolmeen päälukuun, joista ensimmäinen käsittelee moraalien perusteita, toinen globaalin etiikan historiaa ja kolmas oikeudenmukaisen maailman luonteen ja mahdollisuuden hahmottamista.

Kun sitten ottaa käteensä *Maailmankansalaisen uskonnon* (MU), odottaisi toki, että se käsittelee syvällisesti uskontoa yleensä ja erityisesti kristinuskoa. Osittain tämä odotus täyttyikin, sillä kirjan ensimmäinen luku kysyy: ”Voiko ajatteleva ihminen uskoa Jumalaan?” (s. 17–86) ja vastaa siihen pohtimalla uskonnonfilosofian ehdoin jumaluskon mahdollisuutta. Kirjan muut luvut käsittelevät kuitenkin pelkästään moraalien, etiikan ja sosiaalietiikan kysymyksiä. Se, mitä kristinuskon on ja si-

sältää, tulee vain häivähdyksenomaisesti esiin eettisten teemojen yhteydessä. Mielestäni kirjalle olisi sopinut paremmin nimeksi *Maailmankansalaisen etiikka II*. Tämä luonnehdinta paljastaa jo alustavasti keskeisen ongelman, joka näiden teosten lähtökohtiin ja lopputulemaan sisältyy.

Filosofian historia on vahvasti mukana

Molemmat teokset liikkuvat kunnioitusta herättävällä tavalla moraalin, etiikan ja uskonnonfilosofian klassisten ajattelijoiden ja tutkijoiden parissa. Kirjoista oppii paljon. Niiden argumentointia on miellyttävää seurata. Sihvola pyrkii mahdollisimman pitkälle esittämään näkökannoilleen rationaaliset perusteet, joskin hän myöntää myös pelkästään rationaalisuuteen perustuvan maailmankatsomuksen rajat.

Teoksissa vyöryvät esiin länsimaisen filosofian merkittävimpien edustajien näkökannat käsiteltäviin teemoihin. Antiikin filosofioista stoalaisuus näyttää olevan kirjoittajalle erityisen läheinen. Hän palaa siihen yhä uudestaan, sillä olihan *maailmankansalaisuus* juuri stoalaisuudessa yksi avainkäsite. Varsinkin **Aristoteles** on kirjoittajalle edelleen tärkeä tienviittoittaja ja moraaliala koskevien pohdintojen virittäjä, kunhan häntä ei erehdytä nielemään kaikkine karvoineen. Aristoteleenkin kirjoituksiin sisältyy ”ennakkoluuloista johtuvia erehdyksiä”, jotka kuitenkin voidaan rajata pois, koska ne ”eivät kuulu Aristoteleen filosofian ytimeen” (ME s. 63).

Tällaisia erehdyksiä ja puutteita ovat Aristoteleen luonnollista orjuutta ja sukupuolijärjestelmää koskevat opit, eräät totalitaariset piirteet hänen ajattelussaan ja liian harmoninen ihmisen elämästä ja kaupunkivaltioon rajoittuvasta näkökulmasta johtuva globaalin ulottuvuuden puuttuminen (ME s. 63–69). Näistä puut-

teista huolimatta Aristoteleen merkitys säilyy: ”Aristoteleen etiikassa on arvokasta ja ajankohtaista juuri se, että siinä esitetään perusteltu, aidosti sisällöllinen kuvaus niistä kyvyistä, kokemisen tavoista ja muista ominaisuuksista, jotka välttämättä kuuluvat ihmisenä olemiseen ja joiden hyvä toteuttaminen tekee ihmisen elämästä onnellisen” (ME s. 66).

Tuomas Akvinolainen, Thomas Hobbes, John Locke, Immanuel Kant ja **Georg Wilhelm Friedrich Hegel** ovat myös kirjoittajan hallinnassa. **Karl Marx** ja marxilaisuuden ”saavutukset” eivät häntä hurmaa. Siinä suhteessa voisikin olla pieni välihuomautus paikallaan. Kirjoittaja sanoo Marxin opettaneen, että ”uskonto on oopiumia kansalle”: ”– uskonnot – ovat tarjonneet ahdistuneille valheellista lohdutusta, oopiumia kansalle, Marxin kuuluisan lausahduksen mukaan” (ME s. 254). ”Marx kutsui uskontoa kansalle tyrkytyksi oopiumiksi, joka ehkä lohduttaa mutta myös estää huomaa- masta yhteiskunnallisia ongelmia ja ristiiriitoja” (MU s. 18). Marxin teoria kuitenkin oli, että ”uskonto on kansan oopiumia”, jonka sorretti köyhälistö itse synnyttää ja johon se turvautuu, eikä ”oopiumia kansalle” (*Opium des Volkes*, ei *Opium für das Volk*). Vasta Marxin myöhemmät soveltajat (ennen muuta **Lenin**) propagoivat, että uskonto on yläluokan proletariaatille tarjoama huume. Tämä on aivan olennainen ero, josta valitettavasti ei yleensä olla tietoisia.

Uudempiä virikkeiden antajia

Uudempiä filosofeista ja uskonnonfilosofeista suurimman huomion saavat **John Rawls, Martha Nussbaum, Alvin Plantinga** ja **Nicholas Wolterstorff**. Suomalaisista alan edustajista keskustelukumppaneina ovat muiden muassa **Ilkka Niiniluoto, Simo Knuuttila** ja **Terho**

Pursiainen. Jälkimmäiset esiintyvät varsinaisesti vasta MU:n sivuilla. Pursiaisen merkitystä kirjoittaja kuvaa seuraavasti: ”Omaan suhteeseeni uskontoon vaikutti voimakkaasti 1990-luvun puolivälissä tapahtunut tutustuminen Terho Pursiaiseen ja syvän sielunkumppanuuden syntyminen välillemme. Etenkin teos *Syvyys syvyydelle* muotoili vaikuttavasti monia niistä ajatuksista, joita olin jo aikaisemmin ammentanut uskonnonfilosofisesta kirjallisuudesta. Näistä ajoista alkaen Terho on ollut uskontoa, etiikkaa, politiikkaa ja elämän perusteita koskeissa keskusteluissa innostava, haastava ja luotettava kumppani, jonka kohtaaminen saa aina ajatuksen kipinän syttymään, olimmepa itse asiasta eri tai samaa mieltä.” (MU s. 14). Tämä kaunis tunnustus on siinä mielessä osuva, että ratkaisevissa uskon ja moraalien peruskysymyksissä nämä sielunkumppanit taistelevat samalla puolen rintamaa.

Sihvolan oman moraalifilosofisen ja eettisen linjanvedon tuloksena on järkeen ja järjen käyttöön perustuvan moraaliteorian hahmottaminen. ME on opettavainen ja yleistajuinen teos juuri tässä suhteessa. Kirjoittaja vetää linjansa laidoille moraaliteoreettiset ääritulkinnat kuten radikaalin moraalisen relativismin mutta myös naturalistisesti tulkittuun moraalisen realismiin. Torjutuksi tulevat myös muiden muassa moraalinen intuitionismi ja heteronominen, johonkin ulkopuoliseen auktoriteettiin kuten Jumalan käskyihin vetoava etiikka, koska niissä ”moraaliset väittämät voidaan hyväksyä ilman tiedollista todistusta” (ME s. 47).

Sihvola päätyi maltillisen rationaalisen moraaliteoriaansa pohjalta usein lopputuloksiin, joihin voi yhtyä, vaikkei jakaisikaan täysin samoja lähtökohtia hänen kanssaan. Vaikka hän toteaa Jeesuksen ja varhaisimpien kristittyjen edustaneen väkivallan käytön suhteen pasifistista kan-

taa, hän kiihottomasti kuvaa kristillisen kannan myöhempää kehitystä sallivammalle kannalle säännellyn voimankäytön puolesta. Oikeutetulle sodalle kirjoittaja antaa varovaisen tuen, vaikka siihen turvautumisen oikeaa hetkeä voikin olla vaikea määritellä (ME s. 126–141, MU s. 162–164). Vaikka **Hugo Grotius** ei ollut kirjoittajan mielestä kovinkaan hyvä filosofi, hänen hyväksyvään kantaansa myös humanitaariseen interventioon Sihvola suhtautuu varsin empaattisesti.

Paatosta oikeudenmukaisuuden puolesta

Sihvolan hahmotteleman globaalin etiikan tärkeimmät lähtökohdat ja tavoitteet ovat mahdollisimman laajan oikeudenmukaisuuden toteuttaminen, jokaisen ihmisen luovuttamaton ihmisarvo ja vähäosaisten ja syrjittyjen puolustaminen. Näitä asioita suuri osa ihmiskuntaa ja ilmeisesti valtaosa kristikuntaa pitävät tärkeinä. Niihin voidaan kuitenkin päätyä toisenlaisista ja hyvinkin erilaisista filosofisista ja uskonnollisista kokonaiskatso- muksista käsin.

Mielenkiintoinen ME:n lopputulok- sista on Sihvolan kriittinen, ellei peräti kielteinen suhtautuminen kansallisval- tion käsitteeseen: ”Nykyiseen maailmaan soveltuvan kansainvälisen oikeudenmu- kaisuuden käsitteen kannalta suurempi ongelma on kuitenkin se, että kansallis- valtio alkaa olla käsitteenä aikansa elänyt – – minulle itselleni kansalaisuuteni Suo- men valtiossa ja jäsenyyteni Suomen kan- sassa eivät ole ainoat moraalisesti merkit- tävät yhteisölliset sidonnaisuuteni” (ME s. 223–225). Teksti on sovellettu versio varhaiskristillisestä *Kirjeestä Diognetoselle*: (luku 5): ”Kristityt eivät eroa muis- ta ihmisistä minkään maan tai kielen tai tapojen perusteella. – – He asuvat kukin omassa maassaan, mutta muukalaisina.

– – Jokainen vieras maa on heidän isänmaansa, mutta jokainen isänmaa on heille vieras.”

Kansallisvaltio voi olla käsitteenä yhtä aikansa elänyt kuin *kansankirkko* teologisena käsitteenä. Haagin kansainvälisen tuomioistuimen toiminta viime vuosina on hyvä esimerkki siitä, että kansallisvaltioiden johtajat ja kenraalit eivät saa huoseerata valtioissaan joutumatta teoistaan vastuuseen. Vaikkei kansalaisuus voikaan olla ainut moraalisesti merkittävä yhteisöllinen sidonnaisuus (useimmat kristityt ovat siitä olleet Diognetoksen ajoista asti tietoisia), isänmaallisuus voi silti olla moraalisesti ja myös globaalisti myönteinen asia. Aito patriotismi on arvokas ja rakentava asenne, kunhan se pidetään jyrkästi erossa nationalismista, johon aina liittyy toisten kansojen ja rotujen väheksyntää ja suoranaista halveksuntaa.

Globaalin etiikan moderneista hahmottelijoista jää ME:ssä kaipaamaan roomalaiskatolisen teologin **Hans Küngin** osuutta. Hänestä sen paremmin kuin Küngin ohjelman ahkerimmasta suomalaisesta edustajasta, professori **Reijo Heinosesta**, ei ole kummassakaan teoksessa sanaakaan. Olisi mielenkiintoista tietää, eikö Sihvola tunne heitä vai onko heidän edustamansa ajattelu filosofisesti ja moraaliteoreettisesti niin puutteellista, ettei niihin kannata ruutia tuhlata. Aikanaan Küng herätti kuitenkin laajaa keskustelua. Juuri hänen ohjelmansa jyrkimmät vastustajat kiistivät, ettei yhteistä globaalia moraalialia ja etiikkaa ole todellisuudessa olemassakaan.

Uskonnollinen ohjelma on kirjojen ongelmallisin osa

Sihvolan näkemykset moniin muihin konkreettisiin moraalikysymyksiin olisivat laajemman keskustelun arvoisia, mutta ne saavat tässä yhteydessä jäädä. Sen

sijaan käsittelen Sihvolan käsityksiä kristillisestä uskosta ja fundamentaaliteologisista ja hermeneuttisista kysymyksistä. Niissä ongelmat ovat verrattomasti suuremmat. Valitettavasti kirjoittaja käsittelee niitä suhteellisen lyhyesti, mikä joutuu suureksi osaksi siitä, että myös MU sisältää valtaosaltaan moraalisia pohdintoja ja vastaavasti ME puhuu uskonnosta temaattisesti vain yhdessä alaluvussa (ME s. 239–260), silloinkin suhteessa oikeudenmukaisuuteen.

Kiintoisa mutta ongelmallinen on Sihvolan uskonnonfilosofinen ja samalla hermeneuttinen perusratkaisu. Se tapahtuu kannanottona Knuuttilan esittämiin ajatuksiin uskonnollisen maailmankatsomuksen tiedollisesta minimiehdosta, jonka mukaan Jumalan olemassaoloa on pidettävä vähintään mahdollisena. Sihvola kirjoittaa: ”Knuuttilan esittämä minimiehto saattaa olla liian vahvasti muotoiltu. Miksi rukoilijan olisi toivottava, että Jumala olisi olemassa hänen tietoisuudestaan riippumatta? Eikö rukouksen ja synnintunnustuksen kielelle voitaisi antaa myös symbolistinen tulkinta?” (ME s. 248.) Tämä kysymyksen muotoon puettu vaihtoehto saa vastauksen MU:ssa.

MU:n alussa (s. 14) Sihvola rajaa kirjansa tehtävän: ”Esitekseni tavoite ei ole uskonnollinen julistus, vaan ennen kaikkea keskustelu eri vakaumusten edustajien välillä.” Uskonnollinen julistus ei olekaan kirjan pääsanoma, mutta se välittää silti kirjoittajansa uskonnollisen mission varauksista huolimatta: ”*Maailmankansalaisuuden uskonnon* lukemalla voi saada selville aika paljon uskonnollisesta vakauksestani, vaikka kirja ei juuri draamattisia henkilökohtaisia tunnustuksia sisällekään” (MU s. 14).

Suomalaiseen kristilliseen kontekstiin liittyy teoksen *Johdannon* sisältämä luonnehdinta: ”Uskontoni luterilaisuus ilmenee ehkä selkeimmin asenteessa tai

mielenlaadussa, joka korostaa jokaisen, pinnallisesti vahvankin ihmisen haurautta ja haavoittuvuutta, armon ja anteeksiannon tarvetta. Syvä tietoisuus ihmisen luontaisesta heikkoudesta ja armon ikävöinti ovat myös saaneet aikaan, että luterilaisen kirkon herätysliikkeistä minulle läheisimmäksi on tullut körttiläisyys.” (MU s. 15.)

Tähän tunnustukseen voin yhtyä lähes täysin. Sunnuntaiaamun ehtoollismessun lisäksi pidän *Siionin Virsiä* veisaavan herännäiskansan kokoontumisia uskoani ravitsevina tilaisuuksina. Tämä kokemus ei kuitenkaan ole estänyt kriittisiä huomautuksia körttiläisyyden piirissä tai sen nimissä esitettyjä näkökantoja kohtaan, ei myöskään tässä yhteydessä.

Monin verroin merkittävämpiä kuin ”luterilaisuus” tai ”körttiläisyys” ovat Sihvolan teologian muut vaikuttajat. Niistä mainittakoon kaksi: **Adolf von Harnack** ja Pursiainen. Kahdessa periaatteellisessa kohdassa hän viittaa von Harnackin käsitykseen Jeesuksesta (ME s. 251 ja MU s. 102). Von Harnackin ohjelman merkitys näkyy MU:n lopussa olevasta ohjelmallisesta julistuksesta: ”Kirkko ei ole uskottava vaikuttaja, ellei se edusta rohkeasti ja päättäväisesti ajattelevan ja valistuneen ihmisen kristillisyyttä. Sen sanoman ytimenä tulee olla Jeesuksen yksinkertainen opetus, jonka olennaisimman sisällön muodostavat Jumalan rakkaus, ihmiselämän äärettömän arvon kunnioitus ja valmistautuminen Jumalan valtakunnan tuloon.” (MU s. 366.) Tämä on mitä kirkkain julistus yli sata vuotta sitten vaikuttaneen von Harnackin ohjelmasta.

Von Harnackin Jeesus-kuvan sisällöstä keskusteltaessa tulisi kuitenkin muistaa, että sen tieteellinen sisältö on joutunut moneen kertaan kriittisen arvion kohteeksi ja revidoiduksi. Historiallista Jeesusta koskeva nykytutkimus ei voi millään tavoin pitää von Harnackin Jeesus-tulkintaa

viimeisenä tieteellisenä totuutena. Jos se valitaan kristillisen uskon normiksi, kristillisellä kirkolla ei ole muuta mahdollisuutta kuin julistautua yhdeksi juutalaisuuden sisällä toimivaksi uskonnolliseksi ”lahkoksi”.

Myös toiselta suurelta auktoriteetiltaan Pursiaiselta Sihvola on saanut kyseenalaisia lähtökohtia. Tämän aikanaan **Paul Tillichiltä** omaksuma ”syvyys” Jumalan metaforana tai uskonnon olemuksen ilmentäjänä on lopulta aika ontto abstraktio.

”Liberaali” uskonto torjuu muut ”fundamentalisteina”

Sihvolan keskusteluhalukkuuden suurin ongelma on siinä, että hän maalaa suurimman osan teologisista toisinajattelijoista ”fundamentalisteiksi” tai ”dogmaattisiksi”. Jo teoksensa alussa hän tiivistää uskontonsa ytimen seuraavasti: ”Siihen kuuluvat fundamentalismin kritiikki ja uskonnon äidinkielen vihjaavan ja vertauskuvallisen luonteen ymmärtäminen” (MU s. 14). Molemmissa teoksissa se, mitä vastustetaan, määritellään ”fundamentalismiksi”, mutta niidenkään teologisten virtausten kanssa, joita ei mitenkään voi leimata fundamentalistisiksi, ei käydä keskustelua.

Sihvolan kirjojen tieteellisyyteen sekoittuu vahva persoonallinen asenne, joka huipentuu MU:n lopussa: ”Kuulostaa yksinkertaiselta, mutta hurskauden ja oikeaoppisen uskovaisuuden nimissä esiintyy harmittavan usein sokeaa ja suvaitsematonta auktoriteettien tottelemista ja laumasieluista ahdasmielisyyttä. Sellaisesta ajattelevan ihmisen kristillisyyden uskaltaa rohkeasti sanoutua irti. Ihmisarvon kunnioitus ja suvaitsevainen vuoropuhelu kantavat nyt kauemmas kuin koppava ja uskonvarma fundamentalismi.”

Pari lausetta myöhemmin kirjoittaja toki myöntää, etteivät ”kaikki funda-

mentalistit ja konservatiivit ole pahan-tahtoisia” (MU s. 367). Tarkoittaako hän epäsuorasti, että suurin osa kirjoittajan leimaamista vastustajista tahtoo paha? Tässä hän tuntuu asettuvan liian lähelle niitä taistelevia ateisteja, jotka leimaavat kaikki kristityt ”fundamentalisteiksi”.

Toinen Sihvolan toistama pejoratiivinen käsite on *dogmaattisuus*, joka toistuu lukuisia kertoja. Käytännössä kaikki Jumalan ilmoitukseen ja siihen perustuvaan teologiaan nojaavat katsomukset ovat ”dogmaattista” ja hylättävää. Tällaisessa käsiteteurastuksessa pitäisi olla kuitenkin huomattavasti tarkempi tai ainakin varovaisempi. Kaikki uskonnolliset kokonais-katsomukset ovat tavallaan ”dogmaattisia”, myös Sihvolan oma katsomus.

Uskonto on tärkeää, Jumalalla ei ole niin väliä

Vakavampi ongelma kuin suurimman osan eri mieltä olevista kristityistä leimaaminen ”fundamentalisteiksi” on Sihvolan käsitys kristillisen uskon totuudesta. Kirjoittajan mukaan kristillisen uskon perusedellytyksiin ei kuulu edes se, että Jumala on olemassa. Tässä suhteessa hän sanoutuu irti niistä uskonnonfilosofeista, joiden mukaan usko Jumalaan onärkevin vaihtoehto.

Sihvolalle riittää, että kaikki puhe Jumalasta on vain ”vihjailevaa” tai ”vertauskuvallista”. Hän esittää ohimennen mutta aivan olennaisissa kohdissa, ettei kristillisessä uskossa ole lopulta kysymys siitä, että Jumala on. Jo ME:ssä esiintyvän ja aikaisemmin siteeratun Knuuttilaan kohdistuvan kritiikin Sihvola toistaa MU:ssa: ”Knuuttila toisaalta vaatii liikaa niiltä uskomuksilta, joita uskovalla pitäisi olla varsinaisen uskonnollisen uskon lisäksi. Onko edes kristityn välttämätöntä toivoa, että Jumala olisi olemassa ja vaikuttaisi uskovan tietoisuuden ulkopuolisena per-

soonana? Eikö rukousten, synnintunnustusten ja kiitosvirsiensä kielelle voida antaa myös symbolinen tai metaforinen tulkinta? Toiseksi, onko uskovan välttämättä oletettava tiedollisessa maailmankatsomuksessaan, että Jumalan olemassaolo on edes mahdollisuus?” (MU s. 67–68.)

”Jumalaa, luomista ja ihmeitä koskevan uskonnollisen puheen tulkitseminen kuviksi, kertomuksiksi ja vihjauksiksi sopii luontevammin uskonnon perustehtäviin kuin kirjaimelliset ja fundamentalistiset tulkinnat” (ME s. 85). Tässä Sihvola jälleen esittää kaksi ääri vaihtoehtoa, vaikka klassisen kristinuskontulkinnan pohjalta löytyisi muita ja parempia.

”Ei-teistinen kristillisyyden voi hyväksyä pyhiin kirjoituksiin sisältyvän puheen Jumalasta, mutta edellyttää, että Jumalaan viittaavat lausumat tulkitaan vertauskuvallisesti. Niiden ei ajatella tarkoittavan erillistä olentoa tai persoonaa vaan elämän salattua syvyysulottuvuutta.” (MU s. 273.)

Näiden sitaattien ja useiden muidenkin kohtien pohjalta voi tehdä seuraavia johtopäätöksiä. Maailmankansalaisen uskonto ei näytä edellyttävän yhtään evidenssiaalista väittämää Jumalasta tai uskonnollisista asioista. Uskonnon kieli on oma kategoriansa, joka ei tarvitse tuekseen mitään tiedollisia kinalosauvoja. Uskonto on vihjaavaa ja vertauskuvallista puhetta pyhistä asioista. Jumala ei ole ihmistä puhutteleva persoona vaan elämän salattu syvyysulottuvuus, itse asiassa vain ihmisen mielessä vaikuttava ”uskonnollinen” tajunnan tila. Uskonnon tehtävä on vahvistaa järkeen perustuvan moraalin toteuttamista ja taistella paremman huomisen (= Jumalan valtakunnan) koittamisen puolesta. Tästä saattaa seurata, että Sihvolan uskonto itse asiassa redusoituu psykologiaksi, estetiikaksi ja etiikaksi.

On totta, että Raamatun ja kristillisen uskon ilmaukset ovat valtaosaltaan ver-

tauskuvallista ja metaforista kieltä. Tämä ei kuitenkaan merkitse, että kaikki uskonnollinen puhe olisi vain metaforaa, eikä myöskään, että kristilliseen uskoon sisältyvät metaforat olisivat mielivaltaisia ja korvattavissa ehkä vähän paremmin keksityillä vertauskuvilla.

Molemmat kirjat sisältävät muutamia viittauksia evankeliumeihin ja parilla-kymmenellä sivulla Jeesukseen, silloinkin lähinnä kysymyksen historiallisesta Jeesuksesta ja Jeesuksen eettisistä opetuksista. Jeesuksesta Kristuksesta Jumalan Poikana, sovittajana ja lunastajana kirjoittajalla ei ole juuri mitään sanottavaa. On siis syytä kysyä, edustaako maailmankansalaisen uskonto kristillistä uskoa väljimmälläkään tavalla kuvatun klassisen kristinuskon merkityksessä.

Reduktionistinen uskontulkinta

MU:n loppusivuilla Sihvola hahmottelee ”optimistisen vision” vapaamielisestä (liberaalista?), suvaitsevasta ja ei-fundamentalistisesta uskonnosta. ”Kirkko ei ole uskottava vaikuttaja, ellei se edusta rohkeasti ja päättävästi ajattelevan ja valistuneen ihmisen kristillisyyttä” (MU s. 366). Ajattelevaa ja valistunutta kristillisyyttä ei pitäisi kuitenkaan ryöstää vain yhden tyyppisen ohjelman vankkureiksi. ”Vapaamielisen” tai ”liberaalin” nimike olisi myös hyvä jättää lähinnä poliittiseen ja moraaliseen kielenkäyttöön. Parempi ilmaisu ME:n ja MU:n uskonnon tulkinnalle olisikin ”reduktionismi”, jonka sen kannattajat voisivat tulkita ”pelkistämiseksi” ja vastustajat ”kaventamiseksi”.

Sihvola iloitsee ajamansa vapaamielisen uskonnollisuuden menestymisestä:

”Suomen luterilaisen kirkon sisällä vapaamieliset voimat ovat menestyneet hyvin ainakin äskettäisissä piispanvaaleissa” (MU s. 365). Näin suoraviivaista kehitys ei ehkä ole, sillä vielä äskettäisemmissä piispanvaaleissa (Espoossa ja Kuopiossa) valituiksi tulivat ehdokkaat, jotka edustavat ”ajattelevan ja valistuneen” ihmisen kristinuskoa sen klassisessa muodossa.

Ehkä olisi hyvä toivoa, että kirkkomme sisällä vaikuttavia voimia ei edes propagandamielessä jaoteltaisi uudistumislisiin ja taantumuksellisiin. Uskon, että kaikki kaipaavat kirkon ja kristillisen elämän uudistumista. Millaista uudistumista kulloinkin tarkoitetaan, onkin sitten jo eri juttu. ●

Kunnossa kaiken aikaa

On uusi opintolinja sinulle, joka olet kiinnostunut kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista.

Lukukauden kestäväällä opintolinjalla opit ohjatusti ja yhdessä ryhmän kanssa jakaa mm. terveellisiä ruokailutottumuksia, painonhallintaa, sinulle sopivia liikuntamuotoja sekä tuki- ja liikuntaelinsairauksien ennaltaehkäisyä ja itsehoitoa. Lisäksi luterilaiseen uskoon perustuvaa raamatunopetusta. Huono kunto tai ylipaino eivät ole este osallistumiselle. HAE NYT!

Syksyn kurssi 3.9.–21.12.2012. Kevään kurssi 14.1.–17.5.2013.

Lisätietoja antaa linjan vastaava opettaja
Elina Lamminmäki, elina.lamminmaki@sro.fi,
p. 09 5123 9165, www.sro.fi/kuka

SUOMEN
RAAMATTUOPISTO

Helsingintie 10,
02700 Kauniainen
p. 09 5123 910, info@sro.fi

Raamattu rakkaaksi -leiri

Ikmeellinen armo

Vihdin Enä-Sepässä
23.-25.11.2012

Lisätiedot ja ilmoittautumiset:
opko.fi/raamatturakkaaksi

Syksyn Ruttoreppu-leiri

Toden totta!

30.11.-2.12.2012
Enä-Sepä, Vihti

Toiminnallinen
raamattuleiri
9-14-vuotiaille

Hinta 60 €,
OPKOn jäsenet 50 €

Ilmoittautumiset:
(09) 612 9940
tai ruttoreppu@opko.fi

www.ruttoreppu.fi

Tässä ja nyt

229 | Kärsivän Kristuksen kuva

Näyttelijä **Hannu-Pekka Björkman**, joka on joitakin vuosia sitten liittynyt ortodoksiseen kirkkoon, julkaisi syksyllä 2011 kirjan *Kadonneet askeleet: matkoja aikaan ja taiteeseen* (Kirjapaja). Se sai osakseen paljon julkista huomiota. Tässä kirjaa tarkastelevat **Raili Toivanen**, **Hanna-Riitta Toivanen-Kola** ja **Martti Kola**.

234 | Vihdoinkin – Torinon käärinliinan mysteeri on nyt ratkaistu!

Vai onko? Tätä pohtivat katsauksessaan **Juha Hiltunen** ja **Jouko N. Martikainen** brittiläisen **Thomas de Wesselowin** tutkimuksen äärellä.

238 | Uskonnonfilosofisia internetsivuja ja blogeja

Olli-Pekka Vainio on kerännyt korkeatasoisimmat anglo-amerikkalaisen uskonnonfilosofian alan sivustot.

240 | Totuus ja rakkaus – teologipäivät 2013

● Kärsivän Kristuksen kuva

Näyttelijä **Hannu-Pekka Björkman**, joka on siirtymässä näyttelijäntyön professoriksi Teatterikorkeakouluun ja on joitakin vuosia sitten liittynyt ortodoksiseen kirkkoon, julkaisi syksyllä 2011 kirjan *Kadonneet askeleet: matkoja aikaan ja taiteeseen* (Kirjapaja). Se sai osakseen aika paljon julkista huomiota. Jopa *Helsingin Sanomat* julkaisi jouluaattona kokosivun haastattelun Björkmanista ilman ainoakaan kriittistä kommenttia, jollaisia lehden teksteissä yleensä on, varsinkin luterilaista uskoa ja kirkkoa koskevissa kirjoituksissa. Seuraavassa kirjaa tarkastelevat taideemaalari, kuvaamataidonopettaja ja lähetystyöntekijä **Raili Toivanen** Helsingistä, hänen tyttärensä, taidehistorioitsija ja Bysantin tuntija, filosofian tohtori **Hanna-Riitta Toivanen-Kola** ja tämän mies, Haukivuoren seurakunnan kirkkoherra, teologian lisensiaatti **Martti Kola**, joka valmistelee väitöskirjaa **Osmo Tiililän** sovituskäsityksestä.

Kristuksen kärsimyksen ainutkertaisuus

Kirjan sisältö koostuu neljästä novellimaisesta, eripituisesta osasta. Teoksessa käsitellään maalaustaidetta, maisemaa ja valoa ja sivutaan myös juutalaiskysymystä. Björkman pohtii sellaisia postmodernin ajan kipeitä ongelmia, joiden tulisi olla itsestäänselvyksiä kuten myötäelämisen kyky ja toisista välittäminen, lähimmäisenrakkaus. Koska nämä eivät enää ole ”muodissa”, on sitäkin merkittävämpää, että niistä keskustellaan.

Kaksi maalausta on puhutellut Björkmania erityisen voimakkaasti. Molemmat ovat länsimaisen taiteen klassikkoja, mestari **Mathis Grünewaldin** *Ristiinnaulittu*

ja **Leonardo da Vincin** *Viimeinen ehtoollinen*. Ne ajoittuvat lähelle toisiaan, jälkimmäinen 1400-luvun viimeisiin vuosiin, edellinen 1500-luvun alkuun.

Grünewaldin *Ristiinnaulittu* on osa Isenheimin alttarikaappia, jossa esitetään myös neitsyt Marian ilmestys, enkelien konsertti, Kristuksen syntymä ja ylösnousumus. Alttarikaapin alaosan aiheena on suru Kristuksen ruumiin äärellä. Lisäksi siipialttarista löytyvät pyhät **Sebastian, Augustinus, Hieronymus, Paavali Erakko** ja **Antonius Suuri**, jolla oli erityinen yhteys Isenheimin luostariin.

Maalauksen tekoaikoihin puhuttiin taudista nimeltä pyhän Antoniuksen tulli, joka selvisi myöhemmin rukiin torajyvien aiheuttamaksi tuskalliseksi sairaudeksi, ergotismiksi. Torajyvä on loissieni, jota esiintyy rukiissa varsinkin pitkän kuinta-ajan jälkeen. Taudin uhreja tuotiin Isenheimin luostariin. Mestari Grünewald on selvästi tuntenut ergotismin oireet, sillä hänen *Ristiinnaulittu* kuvastaan erottuu samalla tavoin väentyneitä jäseniä kuin torajyvämyrkytyksen saaneilla.

Maalaus ristiinnaulitusta Kristuksesta hiljentää katsojan ja lukijan. Teos on hyvin voimakas. Se poikkeaa intensiivisyydessään ja omalaatuisuudessaan muista tunnetuista länsimaisen taiteen *Ristiinnaulittu* kuvista. Maalauksessa Kristuksen kylki on jo puhkaistu, pää on jo kallistunut sivulle, ja ihonväri on vihertävä. Lukemattomat orjantappurapiikit ovat jättäneet ihon haavoille. Veri on hyytymässä puulle ja iholle. Kristuksen olemus on esitetty lähes surrealistisesti. Grünewaldin maalauksessa kysymyksessä ei kuitenkaan ole kärsimyksen ihannointi. Siitä löytyy yhteys idän kirkon *Ristiinnaulittu* ikoneihin, joissa Kristus on jo kuollut.

Nuori Johannes tukee kuolonkalpeaa Kristuksen äitiä, joka on menettämäisilään tajuntansa. Ristin juurella rukoilee Maria Magdaleena hiukset valtoiminaan. Ajan ja paikan yhteys katoaa, sillä oikealla on mukana profeetta Johannes Kastaja avoin kirja kädessään, vieressään symbolinen uhrikaritsa, josta valuu verta ehtoollismaljaan. Profeetta osoittaa kohti Kristusta.

Björkman analysoi alttarikaapin maalausten eri aiheita, niiden henkilöitä ja esineiden symboliikkaa. Hän on lukenut aihepiiristä paljon ja tuo esille uutta ja kiinnostavaa tietoa. **Paavo Rintalan** samasta teoksesta tekemiin toisarvoisiin huomioihin vedotaan kirjassa kuitenkin tarpeettomasti. Björkmanin lähestymistapa on onneksi toisenlainen, vaikka hän käsitteleeekin tässä yhteydessä enimmäkseen sairauksien aiheuttamia kärsimyksiä.

Björkman esittelee myös erään toisen kehittämän tulkinnan, jonka mukaan Isenheimin ristiinnaulitunkuva olisi kasteen symboli. Vaikka maalaukseen on lisätty profeetta Johannes Kastaja, tämä ei mitenkään ole mahdollista. Taustalla virtaava joki saattaa viitata Johannes Edelläkävijään, mutta ristin sanoma on maalauksen pääaihe.

On selvää, että Kristuksen kärsimys on ollut jotain aivan muuta kuin sairauden aiheuttama kärsimys ja kipu voivat olla, niitä ollenkaan aliarvioimatta. Kristuksen kärsimys oli jotain ainutkertaista. Se oli uhrikuolema, jonka aikana hän tunsii joutuneensa eroon Jumalasta. Aluksi vaikuttaa siltä, että kirjoittaja pohtii kärsimyksen ongelmaa vain yleisellä tasolla käyttäen Isenheimin alttaritaulua välineenä. Tarkkaavaiselle lukijalle paljastuvat kuitenkin Kristuksen ristinkärsimyksen ainutlaatuisuus ja sovitusluonne.

Kirjassa kerrotaan myös maalauksiin liittyvien pyhien ihmisten kuten Antonius Suuren ja Paavali Erakon elämäkerrojen tapahtumista. Usein on aivan oikein

puhua tarinoista tai legendoista, muttei tulisi unohtaa, että idän kirkon perimätiedossa on paljon paikkansapitävää historiallista perinnettä, jota ei pidä vähätellä.

Teoksen lopussa on kirjallisuusluettelo ja Isenheimin siipialttaria esittävä valaiseva kaaviosarja. Värikuvitus on korkeatasoista, ja vähäeleinen taitto houkuttelee lukemaan. Kirjan eri luvut on kirjoitettu taiteilijan herkkyydellä, mutta kaikki ne eivät tunnu liittyvän selkeästi toisiinsa vaan jäävät jotenkin irrallisiksi.

Kokonaisuudessaan Björkmanin kirja pysäyttää ja panee moralisoimatta miettimään, mikä on elämässä lopulta arvokasta, oikeaa ja tärkeää. Tämä näyttääkin olevan kirjan tarkoitus. ●

Hanna-Riitta Toivanen-Kola

Vanhat merkit – löytyneet askelet

Kun näin vuoden ensimmäisen *Perustan* postiluukun alla eteisen lattialla, ajattelin välittömästi: ”Postin tiedote? Miksi ne ovat vaihtaneet väriä?” Kun sitten pitelin kädessäni puhtaanvalkoista uuden vuoden lehteä, alkoi katumuksen värinen ympyrä puhutella.

Antiikin Kreikan filosofien matemaattisilla kuvioilla oli myös symboliarvot. Ympyrä oli ajattomuuden merkki. Varhaisten kristittyjen oli helppo mieltää se ikuisen elämän symboliksi. Ikuinen elämä? Sehän oli Jumalan valtakunta! Kaikki, mitä me Jumalasta tiedämme, sisältyy yhteen sanaan: täydellisyys. Siitä seuraa ajattelevalle tietoisuus mahdottomuudesta tuon valtakunnan osallisuuteen. Siis: Jos minä sinne menisin, ei valtakunta enää olisi täydellinen. Mutta koska Jumala on täydellinen, on hän järjestänyt pelastuksen. Siinä on perusta.

Ympyrälle rakentui kupoli, joka oli kirkossa taivaan kuva. Ympyrä oli myös baptisteerion, kastekappelin, pohjana. Viimein

se kuvattiin vainajan kasvojen ympärille ilmaisemaan, että asianomainen oli siirtynyt Jumalan valtakuntaan: hän oli kuollut. Pyhä hän tietenkin oli, mutta kaikki pyhyys oli Jumalan hänelle antamaa.

Tessalonikissa on 600-luvulla rakennettu **Pyhän Demetrioksen** kirkko, jonka pylväässä on mosaiikki kirkon rakennuttajista yhdessä hänen kanssaan. Pyhän pään ympärillä on ikuisuuden kehä (hän oli kuollut runsaat 300 vuotta aikaisemmin), mutta Bysantin eksarkilla ja Tessalonikin piispalla sen sijalla neliöt, koska he olivat elossa kuvan tekemisen aikana. Neliö oli/on ajallisen maailman symboli. Lännessä ympyrä juridisoitui ajan oloon. Sen ilmaisema gloria ei ollutkaan enää Jumalan kunniaa vaan hyvien tekojen tuote ja palkkio. Reformaatio jätti kehän kokonaan pois käytöstä. Meidän aikanamme sitä näkee vielä pilapiirroksissa tekopyhyiden renkaana.

Entä sitten sovitus? Miten sitä on kuvattu?

Ensin sovitusta ei kuvattu ollenkaan. Pilkan ja rangaistuksen julmaa välinettä ja tapahtumaa ei ihannoitu. 800-luvulta lähtien Ristiinnaulitun teema yleistyi kirkkotaiteessa. Kuvaamisen tapa oli rauhallisesti toteava kuten evankelistojen kirjoitukset. Dramatiikka tuli mukaan vasta 1200-luvulla. Siihen vaikuttivat kenties skolastiikan mukanaan tuoma **Aristoteleen** harrastus ja hänen runousoppinsa *katharsis*-käsitys. Mahdollisesti maalauksissa pyrittiin tragedian vaikutelmaan, koska intuitionen tajuttu yhteys omiin kokemuksiin saattoi antaa itsetuntemusta ja selvittää kuten taiteen kokemisessa yleensä.

Vaikuttavimpana pelastustamme kuvaavana taideteoksena musiikissa pidetään **Johann Sebastian Bachin** *Matteuspassiota*. Kuvataiteessa sitä vastaa **Mathis Gothart-Nithartin** *Isenheimin alttari*.

Hannu-Pekka Björkman on antanut tälle aiheelle tilaa kirjassaan melkein puo-

let, runsaat sata sivua. Maailman tietoisuudesta 400 vuodeksi kadonneen taiteilijan elämäkertaa hän käsittelee varovaisen asiallisesti lukuun ottamatta lainauksia **Paavo Rintalalta**, mutta alttarikaapin maalausten tulkinta on syvällistä ja vaikuttavaa.

Taidehistorian professori **Aune Lindströmin** ja Björkmanin elämäkertatiedot Mathiksesta poikkeavat hiukan toisistaan, mutta oletan, että seuraavanlainen kooste olisi kutakuinkin hyväksyttävä. Mathis Nithart syntyi Würzburgissa noin 1460. Testamentti ottopojan, **Andreas Nithartin**, hyväksi on säilynyt; Meister Mathis oli naimaton. Lisänimen **Gothart** hän otti itselleen osoituksena luottamuksestaan Jumalaan (*nithart* 'äkkipikainen'). **Grünwald** on 1600-luvun tutkijan **Sandartin** antama työnimi omaleimaiselle taiteilijalle, jonka työt oli luetteloitu enimmäkseen **Albrecht Dürerin** nimiin. Meister Mathis on työskennellyt sekä Aschaffenburgissa että Seligenstadtissa, mutta kummankin kaupungin arkistot ovat tuhoutuneet. Tietoja on kuitenkin kisälleistä, vesimyllystä värien jauhamista varten ja toiminnasta sisustusarkkitehtinä ja insinöörinä.

”Meister von Aschaffenburg” sai tehtäväkseen Isenheimin alttarin maalaukset. Ne valmistuivat 1515. Seuraavana vuonna hänestä tuli Mainzin arkkipiispan **Albrecht Brandenburgilaisen** hovimaalari. Tämä kirkkoruhtinas oli viran saadakseen suunnitellut paavi **Leo X:n** ja juutalaisen pankkiiri **Jakob Fuggerin** kanssa anekaupan Brandenburgin alueelle. Juuri siellä **Tetzel** liikkui. Albrecht oli kiinnostunut humanismista ja **Erasmus Rotterdamilaisen** kirjoituksista. Siitä huolimatta, kun tohtori **Winkler** saarnasi Mainzissa puoliluterilaisesti, Albrecht kielsi hänen toimintansa. Mathis Gothart-Nithart oli kiinnostunut luterilaisuudesta. Hänen oli 1525 paettava Mainzista. Ei tiedetä, oliko paolla yhteyttä silloin

puhjenneeseen talonpoikaiskapinaan. Tämä on aiheena **Paul Hindemithin** oopperassa *Mathis der Maler*.

Mathis toimi Frankfurtissa saippuan-tekijänä. Saippuahan oli noihin aikoihin lääkkeen veroinen aine. Kun arkkipiispa vaati pakolaisia luovutettaviksi, Mathis pakeni Halleen. Pako oli kiireinen, ja hän joutui jättämään omaisuutensa ja poikan- sa holhoojan haltuun. Hänet mainitaan 1528 Hallessa nimellä *Wasserkunftmeister*. Samana vuonna hän kuoli. Perunkirjoitus on säilynyt. Siinä on mainittu hovipuvun ja repaleisen ketunnahkaturkin ohella kal- liita värejä ja Isenheimin maalausten luon- noksia ja myös ”paljon luterilaista kamaa”.

Koska holhooja myi ottopojalle kuulu- van omaisuuden, tämä nosti oikeusjutun. Nämä pöytäkirjat löydettiin Frankfurtissa vasta 1917. Tutkimusten jälkeen, vuodes- ta 1938 lähtien Mathis Gothart-Nithartin elämäkerran osaset on voitu jonkinlaisella varmuudella koota.

Lindström sanoo Isenheimin alttaria Saksan renessanssin merkittävimäksi teokseksi. Renessanssin aikana se on kyl- läkin tehty, mutta sen vaikutteet ovat go- tiikasta, ja omintakeinen, voimakas tyy- li viittaa jo barokkiin. Lindström sanoo Grünewaldin maalausten symboliikkaa vaikeaselkoiseksi. Björkman on avannut sen hienosti. Joulupaneelin enkelten kon- sertista hän on löytänyt myös Luciferin seuralaisineen. Tämä on kaunis ja ylpeä enkeli riikinkukonharjoineen. Pahan kau- neus on pysähdyttävä ja pelottava asia. Keskiaikaisen käsityksen mukaan inkar- naatio harhautti Luciferin.

Joulupaneelien keskimmaisessa osas- sa on myös nainen, jolla on liekkikruu- nu päässään. Lindström arvelee, että hän on *Maria aeterna* (Ikuinen Maria), mutta Björkman perustelee hyvin, että kysymyk- sessä on Kirkko, joka nousee synagogan raunioista ja on Pyhän Hengen tulta kanta- en Kristuksen maanpäällinen ruumis.

Joulukuvaukseen liittyy 1500-luvun polttava juutalaiskysymyksen. Muiden muassa keisari **Maksimilian I** karkotti juutalaiset Colmarista 1512. Meister Mat- his työskenteli samaan aikaan lähellä ole- vassa Isenheimissa. Maalauksessa on joi- takin viittauksia tähän. Merkittävämpää kuitenkin on kehdon siteen ja kapalovaat- teen symboliikka. Kapalo on riekaleiksi kulunut kuten Kristuksen lannevaate ris- tillä. Vyötetty kehto tuo mieleen alttarille köytetyn uhrin.

Kaiken muun jättää taka-alalle tajun- nassa Kristuksen kärsimyksen järkyttä- vä kuva. Björkman antaa ymmärtää, että Grünewald käytti malleinaan torajyvä- myrkytystä sairastavia potilaita. Heille alttari oli tilattakin. Ensimmäisenä hoito- na oli viettää kolme vuorokautta kirkos- sa Kristuksen kuvaa katsellen, sitä kuvaa, jossa Kristus samastuu meihin, sairaisiin, antaakseen meidän ymmärtää, että ”mei- dän sairautemme hän kantoi”.

Björkman etsi taiteilijan kadonneita askelia ja löysi ne, mutta hän löysi myös Vapahtajamme askelet. Niitä seuraten tu- lemme siirretyiksi ympyrän kehän sisä- puolelle. ●

Raili Toivanen

21.3. 2012, [aviomiesvainaja, rovasti ja lä- hetystyöntekijä] Pentin päivänä ja Nami- bian itsenäisyyspäivänä

Terve risti, matkojemme Valo!

Hannu-Pekka Björkman kuvaa osuvas- ti ajan virtauksien ja tiedon valtameren laineilla kelluvan ihmisen epätoivoa, kun ihminen on kadottanut yhteyden ihmis- kunnan henkiseen muistiin ja itseensä. Kun vielä kristittyjen taiteilijoiden kuva- ja muu taide on unohdettu, tilanne ihmisen ja Jumalan välillä näyttää jäävän vaille merkittävää hengellistä voiman ja valon lähdeä. Björkman kuvittelee tilanteen, jossa **Mathias Grünewald** kulkee kohti

Isenheimia. Maalareitten suojelija Luukas antaa väsyneelle matkalaiselle valoa Kristuksen ristin passion kuvauksesta ja sen pimeydestä. Ristin pimeys valaisee antoniittojen luostarin sairaita katsovaa maalaria.

Tekijä kertoo aluksi Grünewaldin maalaamasta koskettavasta Isenheimin alttaritaulusta: ”Grünewaldin Ristiinnaulittu on ehkä vahduttavin koskaan maalattu kuvaus aiheesta –. Kuvitelkaa kuvan voimaa 1500-luvulla. Kirkkoon saapuneet olivat varmasti nähneet ennenkin maalauksia Kristuksesta ristillä, mutta tuskin mitään tämän kaltaista.” Tekijä sanoo Grünewaldin tarkkaan tienneen, kenelle ja miksi hän maalasi. Samankaltaisuuden periaate, simile-prinsiippi, on sovellettavissa tauluun. Kärsimyksen kuvaaminen lievittää kärsimystä. Tätä hänen mielestään sisältyy myös pääsiäistropariin: ”Kristus nousi kuolleista, kuolemalla kuoleman voitti.”

Tekijä pitää mielessään ensimmäisenkin uskonkappaleen. Siihen liittyy teoksen toinen osa *Maisema*. Hän tarkoittaa sillä Jumalan luomakuntaa rikkaudessaan ja kauneudessaan. Hän kertoo, miten luomakunnan tutut ja läheisimmät kohdat jättävät pysyvimmät jälkensä ihmislieluun. Ihminen on ja elää suhteessa luotuun, mutta vielä enemmän: hänellä on paikka Jumalan luomana hänen maailmassaan ja historiassaan. Rukous on Björkmanin mukaan tie kohtaamaan maisemassa Jumalan kasvot. Tämä on mielestäni luonnollisesti totta vain yleisen ilmoituksen rajoissa. Armollisen Jumalan kasvot avautuvat vastaansanomattomasti ja lopullisesti vain ristiinnaulitusta ja ylösnousseesta Kristuksesta.

Björkman sanoo Isenheimin alttaritaulun vaikuttaneen itseensä vuonna 2004 kuin salamanvälähdys. Myöhemmin hän alkoi etsiä muistolleen maalauksesta ja menneisyyden jälkikuvulle vastaavan ko-

kemuksen antavaa modernia vastinetta. Iranilaisen ohjaajan ja runoilijan **F. Farrokhzadin** dokumentti iranilaisesta lep-rasiirtolasta tarjosi jotain samankaltaista. Björkman sanoo Farrokhzadin ja Grünewaldin saaneen innoituksen ja voiman taiteeseensa ympäröivästä kurjuudesta ja ennen kaikkea myötätunnosta. Kärsivä Jumalan kuva, ihminen, tarvitsee myötätuntoa ja myötäelämistä riippumatta kärsimyksen laadusta ja syistä. Taiteen tehtäväksi tulee näin ilmaista omaa uskoa, kuohkeuttaa sieluamme ja auttaa meitä kantamaan ristiämme. Taideteoskin voi kutsua parannukseen ja katumukseen sekä antamaan voittoa kuolemasta. Tekijän mukaan Grünewaldin kärsimyksen takaa loistaa lohdutuksen ja armon valo. Björkman ajattelee, että Isenheimin taiteilijakin uskoi: ”Ja minä, ja minä olen myös naulannut Kristuksen ristille.”

Ei liene kovin helppo tehtävä osoittaa kirkkohistoriallisesti, mitä juuri Grünewald uskoi Kristuksen kärsimyksestä ja kuolemasta. Yhtenä Kristuksen kuoleman motiivina oli varmasti hänen mielestään – kuten Björkmaninkin mukaan – Jumalan ja Kristuksen sanomattoman suuri rakkaus ja sen pohjalta nouseva myötäkärsimys kaikkia sairaita ja kuolevia kohtaan. Tällaisen rakkauden kokeminen oman ristin kantamiseksi on äärettömän terapoivaa ja lohduttavaa. Björkman on siinä oikeassa, että me ihmiset olemme väärillä menneisyyden askelillamme olleet naulitsemassa Kristusta ristille. Jos Grünewald on halunnut kertoa Jeesuksen rakastaneen vaikeasti sairasta, joka asetettiin katsomaan Ristiinnaulitun kuvaa, tällainen myötätuntoinen rakkaus ulottuu varmasti jokaiseen sairastavaan riippumatta sairauden laadusta. Salatulla mutta koskettavalla tavalla Kristuksen passion takaa loistavat lohdutus ja armon valo.

Varmaankin jokainen Grünewaldin Ristiinnaulittua katsova projisioi siihen

jotain omasta sovituskäsityksestään ja kärsimyksen teologiastaan. Tässä mielessä käsitykseni mukaan sovituksen mysteerin uusien näkökulmien avautuminen teosta katsellessa on juuri sitä kristillisen taiteen vaikutusta ihmiseen, joka taitelijalla itselläänkin on ollut tarkoituksena. Grünewaldin teos sisältää monia kuvia, mutta se esittää myös selvän pelastushistoriallisen kokonaisuuden, jossa Jumalan Poikaa koskeva toinen uskonkappale on kokonaisuudessaan mukana. Kristuksen syntymä, elämä, kärsimys, kuolema ja ylösnousemus ovat kaikki esillä ja vahvistavat toisiaan.

Pelastuksen kokonaisuuteen kuuluu myös kasteen ja ehtoollisen sakramenttien vaikutus. On keinotekoisia ja mahdollontakin irrottaa niitä Kristuksen elämästä ja kuolemasta sekä hänen jatkuvasta

länäolostaan kirkossa ja sakramenteissa ristiinnaulittuna ja ylösnousseena Herrana ja Vapahtajana. Taitelijan ja teologin ikkunoista sama maisema ja sama historia näkyvät eri vivahtein.

Kristuksen myötäkärsimys on vasta kärsimyksen ja rakkauden mysteerin alkua. Hänen rakkautensa ja kärsimyksensä laatu avautuu suuruudeltaan kuin pauhaavaksi orkesteriksi, kun ajatellaan hänen rakkauttaan sijaiskärsimyksenä ja sijaiskuolemana. Sovituksen maailma alkaa levittäytyä eteemme kaikessa laajuudessaan. Tätä ajattelemaan ja tutkimaan Björkmanin teos kuten Grünewaldin alttarimaalauskin haastaa katsojaansa. Osa sitä myös on, että Kristus kantoi meidän sairautemme. Terve risti, matkojemme Valo! ●

Martti Kola

● Vihdoinkin: Torinon käärinliinan mysteeri on ratkaistu!

Näin väittää uusin tutkimus ja tietokirja nimeltään *The Sign: The Shroud of Turin and the Secret of Resurrection*. Se on julkaistu maailmalla torvia soittaen Harry Potterin ja Da Vinci -koodin tyyliin, kuten eräät mediatahot ovat ilmiötä kuvailleet. Kirjan kirjoittaja on englantilainen **Thomas de Wesselow** Cambridgen yliopistosta. Hän tunnustautuu agnostikoksi. Tällaiselta henkilöltä, ei siis miltään tiukkapipoisena pidetyltä kristityltä, odottavat aikamme populaarikulttuuri ja mediamaailma aina painavaa asiaa. Kun teos vielä paljastaa kristinuskon keskeisimmän tapahtuman eli Jeesuksen ylösnousemuksen salaisuuden ja käyttää siinä helposti ymmärrettäviä ja puhtaasti maailmansisäisiä perusteita, ovat sensaation ainekset koossa.

Tästä on tietoinen myös kirjan kustantaja, Penquin Books Ltd. Sen lehdistölle antamasta tiedotteesta käy ilmi, että teoksen sisältö tahdottiin pitää salassa aivan julkaisujankohdan kynnykselle asti (Englannissa 26.3. ja USA:ssa 2.4.). Tiedotteessa reväistään sepposen selälleen suurimpien salaisuuksien selvittäminen ja annetaan myös valmiit otsikot sensaationälkäisten ahmittavaksi, kuten

- merkittävä uusi teos selittää kristinuskon todellisen synnyn ensimmäistä kertaa
- kaikkien aikojen suurimman mysteerin avain on Torinon käärinliinassa
- kirjailijan vallankumoukselliset löydöt on pidetty salaisuutena tähän päivään saakka

- käyttäen kaikkia taidehistorioitsijan kykyjään Wesselow on voinut paljastaa ylösnousemuksen salaisuuden
- ylösnouseen Jeesuksen varhaisten ilmestysten mysteeri voidaan nyt selittää
- kirja voi lopultakin selvittää, miksi kristinuskon onnistui leviämään nopeasti ja tehokkaasti Jeesuksen kuoleman jälkeen.

Jos Wesselowin kirja todella antaisi vedenpitävät vastaukset kaikkiin näihin väitteisiin, olisi samojen aihepiirien parissa ahertavien kaikkien muiden tieteen tekijöiden otettava nöyrästi hattu päästään ja kumarrettava tälle tieteen tähtitaivaan uudelle jättiläiselle ihan maahan asti. Mykistyvien kumartajien joukkoon ilmaantuisivat muiden muassa **Augustinus, Tuomas Akvinolainen, Newton ja Einstein**. Ennen näkemätön tieteen ihmelapsi olisi avannut heidän silmänsä ja meidän silmämme näkemään asiat oikeassa valossaan. Tähän asti olemme hoiperrelleat vain sumussa, kunnes käytettävissämme olisi nyt yksi merkittävimmistä julkaisuista, mitä kahden vuosituhannen aikana on tuotettu. Sen rinnalla kalpenisivat Harry Potterin ja Da Vinci -koodin megamenestykset markkinoilla ja jäisivät vain piperitelyksi Wesselowin hengentuotteen aiheuttaman menestystsunamin rinnalla.

Katinkultakin kiiltää, mutta kultaa se ei ole!

Onko kaikki kuitenkin vain saippuainen mediakupla? Sellaisiahan on meille tarjolla vähän väliä, koska ajastamme virtaa meihin valmius omaksua helposti sel- laista, mikä istuu luistavasti mukavaan maailmaamme, on helppoa ymmärtää, maistuu hyvältä ja on sopivasti kiihottavaa ja jännittävää.

Kuka onkaan tämä Thomas de Wesselow näiden kuohuttavien ideoiden taka-

na? Netistä ei löydy hänestä paljonkaan tietoja. Hän ei ole professori. Julkisuu- teen annettujen tietojen mukaan profes- sorin virka olisi häneltä evätty, koska hän on viimeksi kuluneet kahdeksan vuotta omistautunut Torinon käärinliinan tut- kimukselle. Sitä hänen kollegansa pitävät akateemisten mittapuiden mukaan huu- hailuna. Häntä ei kuitenkaan voida ver- rata erääseen toiseen Torinon käärinlii- naan paneutuneeseen kunnan tutkijaan, samoin itseään agnostikkona pitäneeseen **Yves Delageen**. Hän sai potkut Ranskan tiedeakatemiasta, koska hän piti siellä esi- telmän, jossa hän puolusti tämän pyhään- jäännöksen aitoperäisyyttä. Tämä tapah- tui 21.4.1902 eli 110 vuotta sitten.

Wesselow on nelikymppinen taidehis- torioitsija, joka on suorittanut maisterin- ja tohtorintutkimuksen London's Courtland Institute of Art -oppilaitoksessa ja on eri- tyisen kiinnostunut selvittämään suur- ten taidehistoriallisten mysteerien saloja. Näin hän tuli tutustuneeksi myös Torinon käärinliinaan, jota on pidetty keskiaikai- sena taideväärännöksenä. Samoin kuin Delage myös Wesselow joutui tutkimuk- sensa kuluessa irtautumaan skeptisyy- destään ja vakuuttui sisäisesti siitä, että Torinon käärinliina onkin aito ja mitä to- dennäköisimmin juuri se, miksi sitä on väitetty, eli Jeesuksen hautaliina.

Wesselow on innostuneena kertonut- kin medialle, kuinka hän tuli tähän johto- päätökseen. Se tapahtui eräänä kauniina aamuna kesällä 2004, kun hän istui ome- napuun alla Cambridgen campuksella miettien syntyjä syviä kuten **Isaac New- ton** aikoinaan. Silloin hän sai *heureka-* oivalluksen, jossa Torinon käärinliinan mysteeri paljastui hänelle kertaheitol- la. ”Mikähän taika näissä englantilaisissa omenapuissa piilekään?” kysyy kieli pos- kessa *Irish Timesin* toimittaja **Arminta Wallace** uutisoidessaan tästä ihmeellisestä valaistumisesta.

Wesselowin mukaan ongelman avainkysymys on muotoiltavissa näin: Miksi käärinliinaa ei mainita evankeliumeissa? [Väite on väärä, ks. Mark.15:46; Luuk. 24:12; Joh. 20:6 –7.] ”Näen asiat hyvin viisuaalisesti. Niinpä mietin, miksi niitä ei mainita evankeliumiteksteissä. Sitten minulle välähti: enkelin kuvat, joskus yksi, joskus kaksi, joiden mainitaan olleen Jeesuksen haudassa. Kiihtyneenä tästä järjestyvästä ajatuksesta hyppäsin ylös nurmikolta ja rynnistin sisälle tarkastelemaan raamatullisia kertomuksia tyhjästä haudasta.”

Wesselowin mukaan ylösnousemuskertomusta on luettava ja tulkittava siten, että opetuslapsilla oli animistinen mielenmaisema. Heillä oli siksi alttius innoituksenomaisesti muodostaa kuvia edustamaan konkreettisia asioita ja tapahtumia. Ne kokemuksensa he hahmottelivat siihen muotoon, jonka tunnumme evankeliumeista. Selkokielellä sanoen: Torinon käärinliina ja siinä oleva kokovartalokuva Jeesuksesta muodostuivat opetuslapsille todistukseksi ylösnousemuksesta. Tähän he päätyivät siitä huolimatta, ettei hauta Wesselowin mukaan ollutkaan tyhjä. Toisin sanoen Jeesuksen ruumis oli siellä niin kuin käärinliinatkin. Niihin jäänyt kuva-jainen riitti todisteeksi, koska tuon ajan ihmiset katselivat kuvia animistisesti eli näkivät niissä henkivoimia aivan eri tavoin kuin esimerkiksi meidän aikamme ihmiset. Niinpä he ottivat käärinliinan todisteeksi mestarinsa ylösnousemuksesta ja esittelivät sitä sellaisena kaikkialla. Sen seurauksena yhä kasvava joukko ihmisiä tuli vakuuttuneeksi Jeesuksen ylösnousemuksesta, ja kristinuskon voittokulku alkoi.

Wesselowin haastatteluista tai muusta käytettävissä olevasta tiedosta ei kuitenkaan käy ilmi, miten on selitettävissä, että opetuslapset lainkaan kävivät niin tarkoin tutkimaan liinaa, jonka sisällä vainaja oli.

Hänen mukaansa Jeesus oli haudassaan kuolleena kuin kivi. Vielä merkillisempää tämä on käärinliinatutkimuksen eli sindonologian näkökulmasta, koska vainajakuva ei ole selvästi nähtävissä pella-vakankaan nurjalta puolelta. Kävivätkö opetuslapset riisumaan kääreitä vainajalta sapatin jälkeen? Miksi he siihen ollenkaan ryhtyivät, koska heillä ei voinut olla aavistusta siitä, mikä salaisuus niiden sisällä oli piilossa? Tämän päättelyn logiikka vuotaa niin vuolaasti, ettei mitenkään uskoisi, että akateeminen järjely on sellaista tuottanut. Kaikki, mikä astuu kristinuskon varpaille, menestyy jostakin syystä hyvin Isossa-Britanniassa. Kun markkinajulkisuus ajoitetaan pääsiäisen alle, näkyy tarkoitushakuisuus vähän liiankin hyvin.

Jo näinkin nopeasti asian julkitulon jälkeen ja pelkästään pinnallisesti tarkistellen ovat jotkut toimittajat ja asiantuntijat panneet merkille, että Wesselow on kokoillut kirjaansa tutkimustuloksia eri lähteistä ilman mainittavaa omaa tutkimuspanosta. Hän nojaa pääosin alan tunnetuimman auktoriteetin, **Ian Wilsonin**, tuoreimpiin tutkimuksiin. Ei edes idea käärinliinakuvan yhdistämisestä evankeliumien mainitsemista enkeleistä haudalla ole uusi. Siihen on viitattu liinatutkimuksissa usein jo aiemmin.. Suomessa tästä on kirjoittanut tri **Markku Leinonen** Jyväskylältä. **Jouko Martikainen** on vanhaa syyrialaista *Helmen laulua* koskevassa selvityksessään käsitellyt myös enkelihahmoja osana liinan kuvaa ja viitannut siihen, että laulu tulkitsee niitä symbolisesti.

Wesselow on esimerkki tutkijoista, jotka tulkitsevat otaksumansa löydön tiukasti oman erikoisalansa asettamassa kehyksessä. Hänen tulkintansa Jeesuksen ajan Lähi-Idän ihmisten animistisesta taidekäsityksestä ei kestä kriittistä koettelua. Se on nykyihmisen kuvittelua omasta ete-

vämmydestään suhteessa menneen ajan kulttuureihin. Tämän mukaan esimerkiksi evankelista Johanneksen kuvaus ja kokemus tyhjästä haudasta ja käärinliinoista eivät dokumenttiarvoltaan eroaisi juuri neanderthalilaisen kalliokuvataiteilijan tavasta ymmärtää todellisuutta.

Wesselowin ajatus, että käärinliinan kuva toimi todellisuudessa opetuslasten Jeesus-näkyjen lähteenä, on silminnäkijätodistajien ylimielistä ja psykologisoivaa yksinkertaistamista. Siihen kyllä yliopistollinenkin liberaaliteologia on usein syylistynyt. Agnostinen Wesselow on itse asiassa sopuosinnussa sen kanssa, koska yliluonnollinen ylösnousemus ei mahdu tähän ajatuskuvioon.

Jos ylösnousemusta yritetään selittää puhtaasti älyperäisesti eli rationaalisesti, syntyy väistämättä eräänlainen Prokrusteen vuode: tosiasiat pakotetaan ennalta muodostettuun teoriaan. Muilla tieteen sektoreilla ei yleensä sorruttane niin helposti harhautuviin päätelmiin kuin yritettäessä tällä tavalla ymmärtää Kristuksen ylösnousemusta. Tosiasiat pakotetaan ennalta valettuun muottiin. Wesselowin teoria saattaa saada vastakaikua suuressa yleisössä ja kevyen sarjan mediassa. Ne ovat taipuvaisia pitämään evankeliumien kertomuksia ja tämän kaltaisia tarinoita yhtä luotettavina kuin *Tuhannen ja yhden yön satuja*.

Ei niin pahaa, ettei jotain hyvääkin

Wesselowin teesi on eittämättä eriskummallisista teoriasta, mitä Torinon käärinliinasta on tähän mennessä esitetty. Puutteistaan huolimatta se voinee ohjata liinaa edelleenkin keskiaikaisena väärennökseenä pitäviä epäilijöitä todellisten tapahtumien alkuun ja siten Jeesuksen haudan äärelle katsomaan ja miettimään tarkemmin, mitä siellä oikein tapahtui. Wesselow on

laajassa kirjassaan (450 sivua!) käyttänyt uusimman sindonologisen tutkimuksen tuloksia ja vakuuttanut siitä, että kyse on todellakin ajanlaskumme alun hautaliinasta Palestiinasta ja nimenomaan Jeesuksen hautaliinasta. Niin ikään hän on valinnut tuekseen yhden vainajakuvan syntyä selittävän hypoteeseista, nimittäin sen, että ruumiin omien eritteiden on ajateltu synnyttäneen liinan merkillisen kuvan. Tämä tukee samalla hänen väittämänsä siitä, että ruumis oli ja jäi liinojen sisään – ainakin määräaikaaisesti.

Wesselow torjuu vuoden 1988 radiohiiliajotustulokset. Tässä hän suorittaa tärkeää rajanvetoa. Todellakaan ei ole enää perusteita, jotka oikeuttaisivat tukeutumaan niihin. Toivottavasti tässä asiassa myös suuri yleisö irtautuisi niiden luomasta lumosta ja ottaisi omakseen nyt myös Wesselowin kannan, että todellakin Jeesuksen haudasta on säilynyt meille ”arkeologinen” kääre kahden vuosituhannen takaa. Hän ei tosin pidä sitä todellisesti vaan vain symbolisesti ylösnousseen hautavaatteena.

Juha Hiltusen kirjassa *Valokuva Jeesuksesta?* (Kirjapaja 2009) on mainittu esimerkkejä skeptikkojen tavasta kohdella toisia ylösnousemusskeptikoita. Monet heistä käyvät hanakasti kiinni toisten niskavilloihin, mikäli näiden tulokset eivät tue heidän uutta, mullistavaa teoriaansa. Usein niissäkin valikoidaan liinatutkimuksen tuloksia ja pidetään niitä luotettavina, mikäli ne tukevat asianomaisen omaa teoriaa. Muualla muita tieteellisesti todennettuja tuloksia silti voidaan pitää helposti huuhaana.

Wesselow pitää pätevinä valtaosaa sindonologisista tutkimuksista. Hän kirjoittaa kiinnostavalla tavalla ja sujuvasti. Toivoa sopii, että suhtautuminen Torinon käärinliinaan hänen kirjaansa lukiessa muuttuu myönteisemmäksi myös suuren yleisön ja mediankin parissa ja siten yhä

useampi löytäisi tien alkuperäisille lähteille.

Wesselowin keskeisen teesin ihmisruumiin eritteiden luomasta kuvasta esitti tiettävästi ensimmäisenä keisarillinen museonjohtaja **Gregorios**, virkanimikkeeltään referendaari, saarnassaan Konstantinopolissa jo vuonna 944. Samalla kannalla ovat olleet useat nimekkäät varhaiset tutkijat. Uusien tieteellisten löytöjen valossa useimmat tutkijoista ovat siirtyneet kannattamaan sen sijasta ns. koronapurkausteoriaa, jonka mukaan

jättimäinen energialataus tuotti liinan kuvan äärimmäisen lyhyessä hetkessä. Samalla vahvistuu tulkinta siitä, että Torinon käärinliina on todiste Jeesuksen ristinkuolemasta ja ylösnousemuksesta. Wesselow pitää niitä symbolisina, kun taas evankeliumin kertomus ja sindonologinen tutkimus pitävät myös ylösnousemusta konkreettisenä eli todellisenä tahtumana. •

Juha Hiltunen
Jouko N. Martikainen

● Uskonnonfilosofisia internetsivustoja ja blogeja

Internet on pullollaan monenlaista materiaalia. Haasteena on usein sen löytäminen, mikä on arvokasta ja punnittua, vähemmän vartenotettavan keskeltä. Seuraavaan on kerätty tällä hetkellä korkeatasoisimmat anglo-amerikkalaisen uskonnonfilosofian alan sivustot.

Blogeja

Alexander Pruss

<http://alexanderpruss.blogspot.com/>
Analyyttisen uskonnonfilosofian kärkinimen analyyseja kaikesta maan ja taivaan välillä.

Alvin Plantinga

<http://philofreligion.homestead.com/plantingapage.html>
Plantingan tekstejä ja puheita sekä niistä käytyä keskustelua yhteen kokoava sivusto.

Certain Doubts

http://el-prod.baylor.edu/certain_doubts/

Filosofi Jonathan Kvanvigin tietoteoriaan keskittynyt sivusto.

Edward Feser

<http://edwardfeser.blogspot.com/>
Katolisen filosofin aktiivinen blogi, josta löytyy syväluotaavia analyyseja aiheesta kuin aiheesta.

First Things

www.firstthings.com
Ekumeeninen sivusto kerää yhteen useita blogeja. Korkeatasoisia analyyseja uskonnosta, etiikasta, yhteiskunnasta ja politiikasta.

Helm's Deep

<http://paulhelmsdeep.blogspot.com/>
Filosofi Paul Helmin filosofiseen teologiaan keskittynyt sivusto.

PhilosophyBro

<http://www.philosophybro.com/>
Kieli poskessa kirjoitettu, mutta usein äärimmäisen tarkkanäköinen ja aloittelijoiden kannalta opettavainen blogi. Kir-

joittaja tarjoaa mainioita yhteenvetoja filosofian klassikkoteoksista kielellä, jota puhutaan USA:n getoissa.

Prosblogion

<http://prosblogion.ektopos.com/>
Aktiivinen sivusto, johon kirjoittavat useat eri ammattifilosofit. Keskustelut voivat olla hyvin detaljoituja ja vaativia.

Robin Collins

<http://www.home.messiah.edu/~rcollins/home.htm>
Pitkälle vietyä analyysiä muun muassa hienosäätö-argumentista.

Say hello to my little friend

<http://www.beretta-online.com/wordpress/>
Uusiseelantilaisen Glenn Peoplesin sivusto. Sen kyljessä on laadukas podcast, jota voi ladata ilmaiseksi iTunesista.

William Lane Craig

<http://www.reasonablefaith.org/>
Laaja sivusto, josta löytyy määrättömästi artikkeleita ja podcasteja sekä videoita.

Lehtiä ja sanakirjoja

Ars Disputandi

<http://www.arsdisputandi.org/>
Referee-käytäntöä noudattava ilmainen online-lehti. Sisältää usein päivittyvän kirja-arvosteluosion, jossa arvioidaan uusia uskonnontilosofofista kirjallisuutta.

Closer To Truth

<http://www.closetotruth.com/>
Robert Kuhnin korkeatasoinen sivusto, josta löytyy vartin mittaisia huippufilosofien ja tiedemiesten haastatteluja aiheesta kuin aiheesta. Suoranainen kultakaivos.

Notre Dame Philosophical Reviews

<http://ndpr.nd.edu/recent-reviews/>

Korkeatasoisia kirja-arvioita kaikilta filosofian aloilta.

Stanford Encyclopedia of Philosophy

<http://plato.stanford.edu/>
Internet Encyclopedia of Philosophy

<http://www.iep.utm.edu/>

Unohda Wikipedia ja käytä näitä kahta artikkelisanakirjaa. Hakusanoja päivitetään usein. Ne ovat ajan tasalla ja varmasti asiantuntijoiden kirjoittamia. Hyviä johdantoja mihin tahansa filosofian osa-alueisiin.

Seuroja ja yhdistyksiä

Center for Philosophy of Religion, Notre Dame

<http://philreligion.nd.edu/>

Resources –osio tarjoaa laajan linkkilistan uskonnontilosofofisiin johdanto-artikkeleihin ja paljon muuta kiinnostavaa.

Evangelical Philosophical Society

<http://www.epsociety.org/>

Evangelikaalien filosofien seuran sivusto, josta löytyy muun muassa podcasteja.

Society of Christian Philosophers

<http://www.societyofchristianphilosophers.com/>

Kristittyjen filosofien seuran sivusto, jossa tiedotetaan lähinnä tulevista konferensseista.

Centre for Philosophy and Theology, University of Nottigham

<http://theologyphilosophycentre.co.uk/>

Radical Orthodoxy –liikkeen sivusto, josta löytyy uutisia ja kirja-esittelyitä. ●

Koonnut: **Olli-Pekka Vainio**

Totuus ja rakkaus

Totuus ja rakkaus on aiheena *Perustan* perinteisillä teologisilla opintopäivillä (TOP), jotka pidetään Suomen Raamattuopistossa 2.–4.1.2013. Ne on tarkoitettu erityisesti teologeille, niin tutkintonsa jo suorittaneille kuin vasta opiskeleville, mutta niille ovat tervetulleita kaikki niiden aiheista kiinnostuneet. Päivien ohjelma julkaistaan Suomen Raamattuopiston ja Suomen teologisen instituutin www-sivuilla kesän lopulla ja lähetetään painettuna *Perustan* tilaajille.

Keskeisessä asemassa TOP 2013:n ohjelmassa ovat nyt vuoden merkkihenkilöt ja heidän aina ajankohtainen sanomansa. **Søren Kierkegaardin** (k. 1855) syntymästä tulee kuluneeksi 200 vuotta, **C. S. Lewisin** (s. 1898) kuolemasta 50 vuotta.

Ulkomaisena vieraana on teologi, kirjallisuudentutkija, pastori **Michael Ward** Oxfordista. Hän on julkaissut laajan tutkimuksen Lewisin seitsenosaisesta *Narnia*-sarjasta (*Planet Narnia: the Seven Heavens in the Imagination of C.S.Lewis*, 2007) ja sen kansanomaistetun laitoksen *The Nar-*

nia Code: C. S.Lewis and the Secret of the Seven Heavens (2010). Eturivin suomalaisen Kierkegaard-tutkijan **Janne Kylliäisen** aiheena on Kierkegaardin käsitys laista ja evankeliumista. Kierkegaardia ja Lewisia vertailee nykyään Oxfordissa työskentelevä **Olli-Pekka Vainio**. Kummankin merkikihenkilön ajattelua käsitellään lisäksi yksityiskohtaisesti useissa nuoren polven tutkijoiden työpajoissa. Iltaohjelmina esitetään näytelmä Kierkegaardista ja toinen Lewisistä sekä Lewisistä käsittelevä elokuva ja *Narnia*-elokuva.

TOP 2013:n ohjelmaan sisältyy kuitenkin paljon muutakin. Piispavieraana on Espoon uusi piispa **Tapio Luoma** aiheenaan *Totuus ja rakkaus kirkossa*. Aihetta *Totuus ja rakkaus herätysliikkeissä* käsittelee kirkkohistorian professori ja herätysliiketutkija **Jouko Talonen**. Työpajojen ja paneelikeskustelujen kirjo on laaja ja kattaa niin kristillisen uskon ja teologian klassisia ydinaiheita kuin uusinta suomalaista tutkimusta. ●

Iustitia 27

Timo Eskola:
Metodin jälkeen
– esseitä Raamatun lukutavoista

Raamatuntutkimuksen menetelmät ovat puhuttaneet tutkijoita siitä lähtien, kun ne aikanaan tuotiin tieteen kentälle. Historiallis-kriittinen metodologia on ollut toisille aidon tieteellisyyden mittari ja toisille lähes kirosana. Jonkun mielestä sen avulla on voitu vähitellen paljastaa suurelle yleisölle Raamatun ja erityisesti Uuden testamentin todellinen historiallinen luonne. Toisten mielestä taas juuri metodit ovat astuneet historiatieteellistä vaikutusalueitaan pidemmälle, redusoineet Jumalan ilmoituksen immanenttien vaikutusten tasolle ja tuhonneet aidon teologian.

Suomen teologisen instituutin tutkija Timo Eskola käsittelee esseissään Raamatun historiallisessa tutkimuksessa käytettyjen metodien vaiheita eri vuosisadoilla. Jokaisen esseen lähtökohtana on tietty aiheiden äärellä tehty löytö: keskiaikaisen Koraani-kritiikin vaikutus Reimaruksen teoriaan, Güttgemannsin löytämä muotokritiikin metodinen paradoksi, ajatus Heideggerin filosofian esteettisestä fasismista tai kielellisen käänteen tuoma mullistus humanististen tieteiden metodologiaan. Suurena yhteisenä nimittäjänä kaikkien esseiden lähestymistavalle ja asenteelle on näkemys siitä, että positivismin kuolema ja induktivismin kriisi ovat asettaneet perinteisen käsityksen metodista sellaisenaan kyseenalaiseksi. Vanhat metodit ovat korvautuneet uusilla kielellisillä ja retorisisilla lähestymistavoilla.

Kirjassa on 248 sivua. Kirja ilmestyy huhtikuussa. Hinta 12 euroa (opiskelijat 8 euroa) + postituskulut.

Tilaan Iustitia 27:n

Timo Eskola:
Metodin jälkeen

normaalihinta 12 euroa
opiskelijahinta 8 euroa

Toimitukseen lisätään postituskulut.

Nimi

.....

Osoite

.....

.....

Suomen
teologinen
instituutti
maksaa
postimaksun.

Suomen teologinen
instituutti
Vastauslähetys
Sopimus 5006510
00003 HELSINKI

Kirjoja

241 | Kirja rakkaudesta, avioliitosta ja sukupolisuudesta

Suomenruotsalaisen avioparin **Vivian** ja **Boris Salon** *Den Kära Leken* on omaperäinen alkaen jo nimestään, johon sisältyy suomennettavaksi mahdoton sanaleikki ja joka ilmaisee kirjan perusajatuksen: miehen ja naisen rakkaus on vakavuutta ja leikkiä samanaikaisesti, ja nämä läpäisevät toisensa. **Raimo Mäkelä** esittelee kirjan.

● Rakkaudesta ”rakkaana leikkinä”

Vivian och Boris Salo: *Den Kära Leken – om kärlek, äktenskap och sexualitet.* Andra upplagan. ViBoSa 2009. 151 s.

Rakkaudesta, avioliitosta ja sukupuoli-suudesta, joita tämä kirja käsittelee, on kirjoitettu muutamana viime vuosikymmenenä paljon sekä yleisesti että kristillisessä kehyksessä. Tienviitoittajina ja sitten virstanpylväinä jälkimmäisellä alueella voi pitää piispa **E. G. Gulinin** ja lääkäri **Turo Niemen** kirjaa *Avioliitto* (1951) ja **Ingrid ja Walter Trobischin** teosta *Kanssasi naimisiin* (1972, alkuteos *I Married You*, 1971). Tämän aiheen eri kirjoissa toistuu samoja asioita, mutta luki-joita riittää.

Kirjan käsitys ihmisestä, miehestä ja naisesta, heidän suhteestaan ja siihen liittyvästä oikeasta ja väärästä on raamatullinen ja kristillisen perinteen mukainen. Samalla se tarkastelee näitä asioita uusimman tieteellisen tutkimuksen valossa. Tässä ilmenee vahvasti luterilainen periaate ruumiillisuuden ja sukupuolisuuden voimakkaana korostamisena muttei irrallaan sielun, hengen eikä Hengen todellisuudesta. Kirja on terveellä tavalla maallinen muttei epähengellinen. Jumalan todellisuus on läsnä koko ajan myös selkeästi nimeltä mainiten. Kirja puhuu iloisista asioista iloisesti mutta realistisesti. Maallinen ja hengellinen läpäisevät toisensa sekoittumatta toisiinsa ja irtoamatta toisistaan. Siksi kirja soveltuu erinomaisesti kenelle tahansa.

Eräänlaisena perusvertauskuvana on tuli, jonka Raamatukin yhdistää rakkauteen ja sukupuoliisuuteen: ”Rakkauden liekki on tulen liekki, sen liekki on Herran liekki. Suuret vedet eivät voi sitä sammuttaa, virran tulva ei vie sitä mu-

kanaan.” (Laull. 8:6-7.) ”Parempi on naida kuin palaa / on parempi mennä naimisiin kuin palaa himon tulella.” (1 Kor 7:9 KR 1938, KR 1992. Paavali käyttää palamisesta sanaa *pyruusthai*, jonka juuresta tulee lainasanamme *pyromaani*.) Niinpä kirjan viimeisen luvun otsikkona on *Kohtalokas tulipalo vai lämmitävä takkatuli*. Sitä edeltävät luvut aiheista *Rakkaus ja avioliitto*, *Rakkaus ja sukupuoliisuus* (laajin), *Elämän reppu ja eheytyminen*, *Vanhempansa oleminen ja Kärlek eller särlek*, jonka sanatarkka suomentaminen on vaikeaa. Siinä käsitellään nykyajan valheellisia ja siksi haitallisia, ihmiset toisistaan irrottavia (*sära*) myyttejä rakkaudesta, avioliitosta ja seksistä.

Kirjoittajat ovat perehtyneet aiheeseen monesta näkökulmasta ja käyttäneet paljon erikielistä kirjallisuutta. Se ilmenee lainauksistakin mutta on suuressa määrin sulautunut heidän omaan sanomaansa, joka on kaikin puolin kypsää ja kirkasta ja realistista vailla ylisanoja ja korulauseita ja myös lakihenkisyyttä, joka helposti liittyy näihin kysymyksiin. Sen sijaan Jumalan laki on paikallaan.

Kirjan erityisasioita on myös sen kieli. Se on hyvin yksinkertaista ja mutkatonta mutta samalla aforistista – Boris Salo on julkaissut myös runoja – ja syvällistä ja sellaisena raikasta ja virkistävää. Sillä ei konstailla eikä pröystäillä, vaan se on alistettu täysin palvelemaan asiaa. Kielen kannalta kirjan lukeminen onnistuu niiltäkin, joiden äidinkieltä se ei ole.

Kirja olisi hyvä saada suomeksi. Toivottavasti jokin harvoista jäljellä olevista kristillisistä kustantajista tarttuu siihen.

Kustantamoon voi tutustua ja saada yhteyden sivuilta www.vibosa.fi. ●

Raimo Mäkelä

Sananselitystä

Sananselityksissä käsitellään kirkkovuoden kunkin pyhäpäivän yhtä evankeliumikirjan tekstiä niin kuulijoiden kuin saarnaajien avuksi. Nyt selitettävänä ovat sunnuntaiden 26.8.–21.10. tekstit. Aloitamme 13. helluntain jälkeisestä sunnuntaista ja päätämme 21. sunnuntaihin helluntaista.

Jeesus, parantajamme

JOH. 9: 1–7, 39–41

13. SUNNUNTAI HELLUNTAISTA 26.8.

”Paras puhuja on se, joka saa ihmiset näkemään korvillaan”, toteaa arabialainen sananlasku. Ihmisen tavanomainen kysymys sairauden ja kärsimyksen kohdatessa on: ”Miksi Jumala salli tämän? Missä Jumala oli silloin, kun tapahtui jotain merkittävää pahaa?” Jeesus ei käy pohtimaan laajemmin kärsimyksen ja sairauden syitä. Hän myös vapauttaa ihmisen niistä syytöksistä, että kärsimyksemme johtuisi meidän erityisistä synneistämme, vaikka eräiden Raamatun kohtien mukaan Jumala rankaisee ihmisiä pahoista teoista (Room. 1:18; Ilm. 6:16).

Voimme kysyä, onko Jumalan rangaus aina paha asia. Voisiko siihen sisältyä jotain hyvääkin? Käsittäakseni Jumala aina puhuu meille yhteisesti ja yksityisesti myös erilaisten kriisien, onnettomuuksien ja sairauksien kautta. Raamatun kokonaisuuden valossa voimme sanoa, että ihmisen syntiinlankeemuksen seurauksena myös sairauksia on tullut maailmaan.

Sairaus ja kärsimys ovat aina enemmän tai vähemmän merkittävä haaste ihmiselämiselle. Eittämättä ne ainakin josain vaiheessa saavat ihmisen kokemaan olevansa jotenkin huono, alempiarvoinen tai poikkeava, koska hän sairastaa tai on vammainen. Jeesus ei pitänyt sairautta yksittäisen ihmisen synnin seurauksena. Kuitenkin Jumalan lain vastaisesti eletty elämä tuo ihmiselle seurauksia. Mitä ihminen kylvää, sitä hän myös niittää. Tuhoava elämäntapa tuo tullessaan kärsimystä ja sairautta monella tavoin. ”Nykyisyytemme raahaa aina mukanaan menneisyytemme seurauksia” (**Leif Andersen** kirjassaan *Miksi nukut, Herra?*).

Mitä tarkoittaa lausuma: ”Niin on tapahtunut, jotta Jumalan teot tulisivat hänessä julki”? Varmasti tässä nimenomai-

nessa tapauksessa se merkitsi ensiksi parantumista ja syntien anteeksi saamista, jotta Jeesuksen messiaanisuus tulisi ilmi. Sairaus ei koskaan tule elämäämme siksi, että me sillä sovittaisimme syntimme. Synti on niin suuri ja syvä asia, ettei kärsimyksemme voi sitä sovittaa. Sen voi tehdä vain Kristuksen sovitustyö ja ristin-kuolema.

Tässä voimme myös kysyä, kuka meistä on yleensäkin terve. Terveys voidaan määritellä ja hahmottaa monella tavalla. Eräs syöpään sairastunut ja sen tähden lähemmäksi Jumalaa päässyt kertoi, että voi paremmin sairastuttuaan. On siis olemassa terveyttä suurempiakin asioita. ”Terve” on se, joka elää aidosti todeksi Jumalan armon Kristuksessa. Monien todistus on, että vamma tai sairaus on ollut heille loppujen lopuksi siunaukseksi monella tavoin. Esimerkiksi vammainen lapsi perheessä tai jokin pysyvä sairaus voi olla sellainen ”piikkilanka puun kyljessä, että jos se revitään pois, koko puu kuolee”. Yhteiskunnassamme on nousemassa sellainen ajattelu, että jo kohdussa vammainen lapsi haluttaisiin tuhota ennen syntymää. Vain ns. terveet halutaan hyväksyä yhteiskunnan kelvollisiksi jäseniksi. Mistä tällainen ajattelu kertoo?

Jumalan teot voivat tulla esiin ja ilmetä niin monin eri tavoin, että on parempi antaa Jumalan päättää, mikä on taivaan näkökulmasta meille parempi osa. Jumalan ajatus on enemmän kuin meidän näkökulmamme. Voimme olla Jumalan kunniaksi sairaita ja vammaisia tai parantua joistain asioista hänen kunniaakseen ja itsellemme iloksi, luottaen siihen, että Jumala tietää, mikä on parasta. Tässä jännitteessä meidän on maailmassa elettävä. ”Tiedämme, että kaikki yhdessä koituu niiden parhaaksi, jotka rakastavat Jumalaa” (Room. 8:28). Jumalan kädessä ja käytössä kärsimyksessä voi nähdä ja löytää tarkoituksen, jota muuten ei näe.

Kristus kohtaa meidät kokonaisvaltaisesti ja ottaa huomioon elämämme kokonaisuuden. Jumalan valtakunnassa sairaskin voi olla terve. ”Tässä valtakunnassa / ovat heikot vahvoja, / sairas terveen parantaa, / saaja auttaa antajaa” (virsi 428). Jumalan valtakunnassa asiat voivat olla myönteisiä paradokseja. Katsokaamme me, jotka pönäkästi uskomme olevamme terveitä, etemme ole jollain elämämme alueella sokeita!

Emme ole koskaan yksin sairauksissamme emmekä vammoissamme. Jo preksistenttinen Kristus on ollut ”kipujen mies, sairauden tuttava, halveksittu, ja kuitenkin: Hän kantoi meidän kipumme, otti taakakseen meidän sairautemme. Hän kärsi rangaistuksen, jotta meillä olisi rauha.” (Jes. 53.) •

Ilpo Ylikoski

Eläkkeellä oleva nuorisotyönohjaaja ja SROS:n julistustyöntekijä, Heinola

Lähimmäinen

MARK. 12: 41–44

14. SUNNUNTAI HELLUNTAISTA 2.9.

”Herra, sinun omastasi me annamme, sinun lahjaasi jaamme. Ota vastaan meidät ja meidän lahjamme”, sanotaan kolehdin siunaamisrukouksessa. Omistajuuden harha kylvää pahaa jälkeä. Alamme ajatella, että aikamme kuuluu meille, vaikkemme kykene luomaan yhtään hetkeä emmekä pitämään kiinni minuutistakaan (Ps. 31:16). Ihmiset uskovat omistavansa ruumiinsa ja röyhkeimmät jo toistenkin ruumiit. Seurauksena ovat elämän pyhyiden kadottaminen ja siveettömyys. Kuitenkin maailman Luoja loi myös yksiköt, joihin hän asetti ihmispersoonat ja joista ne myös poistetaan jonkun muun kuin ihmisen tahdosta.

C.S. Lewisin mukaan olemme kuin lastentarhan lapset, joilla on lelupäivä. Minulla on nalleni ja saan tehdä sille, mi-

tä tykkään. Asteikon toisessa päässä on ”minun jumalani”, jumala, jota käytän hyväkseni, jota hallitsen ja joka on minulle velkaa apua ja palveluksia. Ei yksikään voi käyttää täydellisen omistajuuden merkityksessä sanaa *minun* edes eteisen saappaista (1. Kor. 4:7). Pitkällä tähtäimellä joko Jumala tai Saatana sanoo kaikesta: ”Minun.” Jumala sanoo sen sillä perusteella, että hän on luonut ja lunastanut, Saatana sillä perusteella, että hän on valloittanut. Sielun valtauksen tehokkaimpia välineitä on omistajuuden harha, sillä vauraus sitoo ihmisen tähän maailmaan. Olethan kuullut ihmisten vaurastuessaan ja keski-ikäistyessään sanovan, että he ovat löytäneet oman paikkansa maailmassa, vaikka oikeasti maailma on löytänyt paikkansa heissä. Heidän ei tarvitse tunnustaa Jumalan kansan kanssa olevansa ”vieraita ja muukalaisia tässä maailmassa”.

Evankeliumi kertoo pienestä ihmisestä ja pienestä rahasta, joista kummastakin tuli suuri ja unohtumaton Jeesuksen tähden. Jeesus oli opettanut ja vastailut kysymyksiin koko päivän. Nyt oli aikaa istahtaa katselemaan ihmisiä temppelealueen sillä kohdalla, missä kolehtilaatikot olivat. Niiden torvimaisista aukoista saattoi pudottaa rahaa eri tarkoituksiin. Antamista seurattiin, kilinää kuunneltiin, rahat laskettiin.

Sekä Vanha että Uusi testamentti liitävät toisiinsa uskon Jumalaan ja suhteen köyhiin, ei niin, että köyhien auttaminen synnyttää uskon Jumalaan, vaan siten, että oikea usko Jumalaan vaikuttaa itsekyyden torjumista ja rakkauden tekoja lähimmäiselle. Jos oma toimeentulo onkin taloudellinen kysymys, niin lähimmäisen leipä on teologinen kysymys. Jeesus puhui kristityn normaalielämästä: ”Kun autat köyhiä, kun rukoilet, kun paastoat.” Rahaa ja tavaraa käytetään, lähimmäistä rakastetaan, ei päinvastoin.

On ihmeellistä, että sama Herra, joka kehotti harjoittamaan vanhurskautta ja antamaan almun salassa (Matt. 6:1-4), sanoi myös: ”Loistakoon teidän valonne ihmisten edessä, että he näkisivät teidän hyvät tekonne” (Matt. 5:16). On siis toimittava hissukseen, kun tuntee kiusausta näkyä, ja astuttava rohkeasti esiin silloin, kun tuntee houkutusta olla näkymätön ja kuulumaton. ”Monet rikkaat antoivat paljon.” Näinhän ei suinkaan aina tapahdu. Sen tietävät esimerkiksi yhteisvas-
tuukerääjät. Voi olla, ettei lahja ole missään suhteessa antajan omaisuuteen tai tuloihin. Kuukauden 2000 euron netto-ansiosta 20 euroa on yksi prosentti, 500 euron työttömyyspäivärahasta sama raha on neljä prosenttia. Uskon, ettei Raamattu turhaan puhu kymmenyksistä eli kymmenestä prosentista, vaikkei sitä määräläiksi ymmärrettäisikään.

Ihmeellistä on, että köyhä leskivaimo antoi molemmat ohuet kuparikolikot eikä jättänyt edes toista itselleen. Jeesuksen mukaan siinä oli kaikki, mitä hän eläkkeeseen sinä päivänä olisi tarvinnut. Eikö hän ollenkaan ajatellut, kuinka huomenna tullaan toimeen? Miksi hän antoi apua muille, vaikka itsekkin olisi sitä tarvinnut? Miksi hän antoi rahansa lippaaseen, vaikka varmaan tunsi jonkun toisenkin köyhän, jolle olisi voinut sen antaa? Mahtoiko keräyksen tuotto edes mennä perille tarvitseville?

Laskelmoiva mieleemme tuottaa monta kysymystä, jotka osoittavat, ettemme uhrirakkaudesta tajua mitään, mammonan rakkaudesta kylläkin. Almu – niin kuin sanatkin – paljastaa sydämen kyllyyden tai kyltymättömyyden. Tärkeämpää kuin se, mitä annamme, on se, kuinka paljon katsomme oikeudeksi pidättää itsellemme. Ropoja riittää, mutta mistä ja kuinka saa lesken mielen? Kun Raamattu sanoo: ”Tehkää parannus” eli: ”Muuttakaa mielenne”, se tietää hyvin, että voimme pu-

dottaa kolehtihaaviin satasen mutta tehdä sen karvaalla mielellä. Mielen muutokseen tarvitaan Jumalan armo ja turvautuminen Jeesukseen. Kun Sakkeus pelastui, vääryydellä hankittu palautettiin nelinkertaisesti, ja puolet omaisuudesta lähti köyhille. Joko sinä olet pelastettu? Mitä silloin tapahtui? Vain Jeesus voi tehdä elämälläsi jotakin arvokasta ja merkittävää.

Onneksi Hän, jolta niin rikkaus kuin köyhyys tulevat (Sananl. 30:8), ottaa lesken rovot ja siunaa ne suuriksi. Niin saavat ihmetellä ja iloita niin saajat kuin antajatkin. Antamista koskee sama kuin kokoamistakin: ”Toinen on antelias ja saayhä lisää, toinen säästää yli kohtuuden ja vain köyhtyy. – Joka muita virvoittaa, se itse kostuu.” (Sananl. 11:24, 25.) Paljokaan ei riitä, jos puuttuu Jumalan siunaus. Tämän koemme Suomessa paraikaa. ●

Keijo Rainerma

Kiitollisuus

MATT. 11: 25–30

15. SUNNUNTAI HELLUNTAISTA 9.9.

Kiitollisuus Jumalaa kohtaan on seurausta hänen hyvyydestään ja rakkaudestaan. Ihminen tuntee saaneensa sellaista, mitä hän ei ole ansainnut eikä olisi itse kyennyt hankkimaan. Lahjoista suurin on Jeesuksen sanoja käyttäen se, kun työn ja kuormien uuvuttama saa levon. Jeesuksen aikana niin kuin tänä päivänäkin monilla on lainomainen käsitys suhteesta Jumalaan ja pelastuksen saamisesta. Jumalan sanasta ei tunnu löytyvän muuta kuin lakia. Pelastuksen luullaan riippuvan ihmisen tekemisistä ja tekemättä jättämisistä. Jeesuksen aikana monet opettajat opettivat, ettei Messiaskaan toisi mitään uutta, vaan hän tutkii ja opettaa vain lakia. Näin oli siitä huolimatta, että Raamatun asiantuntijoina näiden opettajien ainakin piti tuntea syntiinlankeemuksen jälkeen annettu alkuevankeliumi. Siinä ei puhuttu mitään

ihmisten tekemisistä vaan siitä, mitä vaimon jälkeläinen tekisi. Vain Jumalan anteeksianto saattoi korjata sen, minkä ihminen omalla teollaan oli särkenyt.

Ansioajatus hallitsi Jeesuksen ajan juutalaisten opetusta. Lain täyttämisen vaikeus tunnustettiin, mutta siitä huolimatta sen opetettiin olevan ihmisille välttämätöntä ikuisen elämä saamiseksi. Monet toivoivat lain täyttämisten ja rikkomusten keskinäisen vertailun osoittavan, että heillä on enemmän lain täyttämisiä kuin rikkomuksia. Näin he saisivat pelastuksen.

Jeesus taisteli lakihurskautta vastaan, koska se on vastakohta Jumalan ilmoittamalle totuudelle. Jeesuksen ajan Raamattu oli Vanha testamentti. Se ei edusta ansioskontoa, vaikka siellä kerrotaan lain antamisesta. Se ei anna Jumalasta pois kääntyneelle ihmiselle mahdollisuutta kokeilla uudestaan, olisiko hänestä nyt Jumalan tahdon täyttäjäksi. Jumala tietää, ettei se ole meille mahdollista. Muutenhan pelastus olisi jätetty meidän itsemme hoidettavaksi. Siksi Vanha testamentin korostaa uskon kuuliaisuutta sitä kohtaan, mitä Jumala lupaa ja tekee. Meidän kohdallamme lain ensisijainen tehtävä on paljastaa meidän syntisyytemme ja antaa syy uskoa Jeesukseen. Hän täytti kaikki Jumalan lain vaatimukset. Kun me uskomme Jeesukseen, saamme lahjaksi puhtauden. Siinä on syy suurimpaan kiittolisuuteen, jota ihminen voi Jumalaa kohtaan tuntea.

Päivän evankeliumi on lyhyt mutta täynnä painavaa asiaa. Siinä on Jeesuksen rukous, joka alkaa kiitoksella. Ennen sitä Jeesus on soimannut Galilean kaupunkia, joissa hän teki paljon voimatekoja. Ne osoittivat, että Jumala on tullut syntisten rinnalle, heidän auttajakseen. Noiden kaupunkien asukkaat eivät kuitenkaan tehneet parannusta eivätkä kääntyneet otamaan vastaan Jumalan armoa. Meidän

ei kuitenkaan pidä ajatella, että Jeesus oli epäonnistunut työssään. Hänellä oli kiitosmieli. Hän etsi niitä, joiden sydän oli valmis ottamaan vastaan Jumalan armon.

Kautta aikojen on ollut niitä, jotka haluavat olla itsessään viisaita ja taitavia. He määrittelevät, millainen Jumalan tulisi olla, jotta he voisivat häntä kunnioittaa. He määrittivät myös sen, millainen Messiaan tulisi olla. Jeesuksen varaan he eivät olleet valmiit pelastustaan laskemaan vaan pitivät ansioitaan varmempana pelastustienä. Monet Galilean kaupungeissa ajattelivat näin. Heidän lisäksi oli niitä, jotka olivat lasten kaltaisia. He tunnustivat olevansa avuttomia. Vaikka Jumala on monessa suhteessa meille ihmisille arvoituksellinen, siitä huolimatta lasten kaltaiset eivät jää oman viisautensa vangeiksi. Heitä Jeesus etsi ja kiitti tehtävästään heikkojen auttajana.

Jumalan armo Jeesuksessa Kristuksessa on juuri tällä tavoin ihmisviisauden ulkopuolelle rajattu. Paavali korostaa Jeesuksen sanoja kirjoittaessaan, että sanomariististä on monille hullutusta. He ajattelevat, että on mieletöntä saada pelastus uskomalla ristiinnaulittuun Jeesukseen. Lapsen kaltaiset eivät ole ihmisten mielestä viisaita. Usein heiltä puuttuu vaikutusvaltaa, tai koska he eivät ole jalosukuisia, heille ei anneta arvoa. ”Mikä maailmassa on hulluutta, sen Jumala valitsi saatukseen viisaat häpeään” (1. Kor. 1:26-28). Tärkein kiitoksen aihe kristitylle on kuitenkin tämä hullutus, syntien anteeksianto, jonka Jumala on lahjoittanut meidän omistettavaksemme ilmaiseksi. Armoa ei voi ansaita.

On johdonmukaista, että *armo*-sanankreikankielinen vastine merkitsee myös kiitosta. Armon käsittäessään kristitty voi vain kiittää. Ikuinen elämä Jeesuksessa Kristuksessa on merkitykseltään ylittämätön. Samoin korvaamaton on Jeesuksen tunteminen siksi, että ilman häntä ei ku-

kaan voi tuntea Jumalaa oikein. Kristitty kiittääkin erityisesti Jeesuksesta. Paavalihan kirjoitti niistä, jotka vaikka ovat tunteet Jumalan, eivät ole häntä Jumalana kiittäneet. Miksi? Heiltä puuttui Jumalan tunteminen armon kautta. Kiitos on Jumalan armon hedelmä, joka syntyy Jeesuksen Kristuksen tuntemisesta. Jeesus itse korosti tätä. Isän tykö on vain yksi tie, hän itse, Jumalan Poika.

Galilean kaupungeissa ei kiitetty Jumalaa hänen ojennettuaan kätensä. Toivottavasti meille ei käy samoin. Jumala antaa ajallisia siunauksiaan ja tekee hyviä tekojaan niin kansojen kuin yksittäisten ihmisten elämässä muistuttaen niillä itsestään. Kullekin on annettu oma johdatuksensa. Usein Jumala tuntuu arvoitukselliselta. Puhumme hänen salatusta viisaudestaan. On tarpeetonta vertailla, miten hän itse kutakin on johdattanut. Siitä voi syntyä yhtä hyvin katkeruutta kuin ylpeyttä. Turhaan ei varoiteta kummastakaan. Sen sijaan Raamattu kehottaa kristittyjä kiittämään joka tilassa ja muistamaan, että kaikki yhdessä vaikuttaa niiden parhaaksi, jotka Jumalaa rakastavat. Tällaisesta mielenlaadusta on esimerkkinä Paavali. Hän kiitti Jumalaa ahdistuksistaakin. ●

Antti Herkkola

Kalvolan seurakunnan kirkkoherra

Jumalan huolenpito

MATT. 6: 19–24

16. SUNNUNTAI HELLUNTAISTA 16.9.

Jeesus asettaa opetuksessaan samalle akselille ihmisen, rahan/omaisuuden ja Jumalan. Kyse on ihmisen suhteesta näihin, näkyvän maailman valtatekijään ja Jumalaan, jota emme näe. Nämä ovat eri asioita. Siksi ihmisen väistämättömänä osana on joutua ottamaan kantaa niihin kumpaankin.

Tässä maailmassa ilman rahaa ei tu-

le toimeen. Se on välttämättömyys. Entä Jumala? Tuleeko ihminen toimeen ilman häntä? Nopeasti katsomalla siltä voisi näyttää. Valittaahan jo Psalmin 73 kirjoittaja kolme vuosituhatta sitten, että jumalaton menestyy.

Ihmisen sidonnaisuudessa rahaan on toinenkin puoli välttämättömyyden lisäksi. Raha myös lupaa paljon. Se edustaa suunnatonta mahdollisuutta tehdä elämästä halutunlainen: yltäkylläinen, huoleton, turvattu. Rahalla pääsee toteuttamaan itseään, tekemään mitä haluaa, hankkimaan yhtä ja toista. Raha avaa ovia, sen puute sulkee ne. Rahalla on siten ihmiseen nähden pakon vetovoima ja halun vetovoima. Eipä ihme, että rahan on todettu olevan näkyvän maailman halutuin arvo.

Tästä nousevatkin sitten rahaan liittyvät ongelmat. Ihmisen sydän voi niin kiinnittyä rahaan, että se ajaa käytännössä kaiken muun edelle. Kun öljypohatta Rockefelleriltä aikanaan kysyttiin, millainen määrä rahaa on riittävästi – hän oli jo miljardööri – hän vastasi ykskantaan: ”Enemmän!” Mikä ongelma tässä on? Se, että rahan, joka on ihmisen luomus, ei tule ajaa Hänen edelleen, jonka luomus ihminen on. Ihminen tuntee luonnostaan rahan merkityksen elämässään muttei osaa nähdä oikein Jumalan merkitystä elämässään.

Sunnuntain teema on Jumalan huolenpito. Miten arvioida ja puhua Jumalan huolenpidosta maailmassa, jossa keskeiset hyvinvointiin liittyvät mittarit ovat aineellisia ja ennen muuta taloudellisia? Miten arvioida ja puhua Jumalan huolenpidosta maailmassa, jossa lukemattomien osana on suunnaton ja lohduton kurjuus, jatkuva epävarmuus, puute, jollaista me länsimaiset hyvinvointivaltioiden ihmiset emme kykene käsittämään, vaikka meidänkin keskuudessamme taloudellisesti ja sosiaalisesti syrjäytyneiden määrä kasvaa kaiken aikaa?

Maailmassa, jota raha pyörittää ja joka pyörii rahan ympärillä, ei näyttäisi olevan tilaa ainakaan merkittävästi sille, että elämämme arkinen todellisuus olisi kytköksissä maailman ulkopuoliseen, näkymättömään todellisuuteen: Jumalaan. Kaikki tila yhteiskunnassa, valtarakenteissa, mediassa, yksilöiden elämässä ja sydämessä näyttää kuuluvan yksin rahan ylivallalle ja talouteen liittyville erilaisille lainalaisyksille ja mekanismeille.

Talouselämän kaksi keskeistä ohjaa-va periaatetta ovat voiton tekeminen ja kasvu. Voiton ja kasvun vaihtoehtoina ja vastakohtina ovat tappio ja kuihtuminen, lopulta toiminnan lakkaaminen. Se puolestaan tarkoittaa vakavaa uhkaa elämän päivittäisten välttämättömyyksien saannille toimeentulon tyrehtyessä. Ilman rahaa et hanki ruokaa, et voi maksaa asun- tosi, asumisen ja elämisen kuluja. Samalla taloudellinen niukkuus rajoittaa elämää monin tavoin. Mihin ei ole varaa, siihen ei ole mahdollisuuksia. Niin, mihin tässä yhtälössä jää tilaa Jumalan ja hänen valta- kuntasensa todellisuudelle? Varjeleeko usko Jumalaan konkurssilta, turvaako se hen- kilökohtaisen talouteni, saako se kansan- talouden kasvuun, johtaako se Euroopan ulos sen syvästä taloudellisesta kriisistä?

Elämä maallistuneessa yhteiskunnas- sa, aikakaudessa ja kulttuurissa ei tee tyh- jäksi sitä seikkaa, että olemassaolomme on Jumalan luoma. Maailma on olemassa hänen ylivertaisen viisautensa ja voiman- sa johdosta. Tämä merkitsee, että hän on kaiken perusta, kaiken lähde, kaiken edel- lytys ja kaikkein korkein. Ilman hänen luomaansa maailmaa, sen mahdollisuuksia, elämää ja sen lainalaisuuksia, mei- tä itseämme, kykyjämme ja lahjojamme, emme voisi saavuttaa mitään. Jumalan, maailman ja meidän välillä vallitsee siis tietty suhde.

Koska tämä suhde on perustava, sen huomiotta jättäminen on mitä kohtalok-

kainta. Ellei ihminen tätä suhdetta ota huomioon, sen paikan ottaa jokin muu. Jeesuksen sanat aarteiden keräämisestä maan päälle tai taivaaseen liittyvät juuri tähän. Näkymättömän Jumalan paikan ih- miselämässä ja ihmisyhteisössä ottaa vai- vatta luotu todellisuus. Sitä ihminen on valmis palvomaan ja seuraamaan, siihen hän turvautuu, sitä hän katsoo ymmärtä- vänsä, vaikka Euroopan talouskriisi osoit- taa, miten suunnattoman vaikeaa edes hallitusten, pankkien ja rahalaitosten on hallita omaa luomustaan, talouselämää, ja kuinka nykyajan kyltymätön Molokin ki- ta, markkinat, nielee satoja ja taas satoja miljardeja euroja kuitenkin leppymättä näistä uhreista.

Jumalan ja maailman suhde – taloudellisesti(kaan) nähtynä – ei ole kui- tenkaan niin suoraviivainen kuin sen ta- hollaan ymmärtävät ja esittävät toisaalta menestysteologia ja toisaalta materialis- mi. Edellisen mukaan usko Jumalaan ta- kaa ihmiselle sen, että hänen taloudelliset huolensa ja murheensa poistuvat. Saman- kaltaisesti, joskin aivan toisesta lähtökoh- dasta käsin, ateismi katsoo, että mikäli Ju- mala olisi olemassa, maailma ei olisi näin kurja paikka. Hyvä ja voimallinen Jumala poistaisi maailmassa olevan puutteen ja pahuuden.

Näissä käsityksissä Jumalasta on teh- ty ihmisen jatke. Sen, mihin ihminen ei kykene, Jumala lupaa hoitaa, ja se hänen kuuluu hoitaa. Ellei näin kuitenkaan ta- pahdu, sen täytyy olla joko ihmisen uskon puutetta tai todiste siitä, että Jumalaa ei ole olemassa. Miten helppoa! Kummassa- kin käsityksessä on unohdettu ja jätetty huomiotta se seikka, että elämme langen- neessa maailmassa.

Jeesuksen sanat aarteiden keräämisestä, sydämen kiinnittymisestä ja terveestä näkemisestä korostavat, että rahan valta ja sen suoma turva ovat sittenkin rajalliset ja lopulta pettävät, jos perustaudumme

niihin. Jumalaan turvautuminen puolestaan ei poista kokonaisuudessaan langenneen maailman todellisuutta, sitä, että maa on ihmisen tähden kirottu. Jumalaan turvautumiseen kuuluvat kuitenkin hänen hyvytensä useimmiten salattu läsnäolo elämän arjessa ja katoamaton aarre taivaassa: ikuinen elämänyhteys häneen ja elämän rikkumaton eheys, jota emme itse tässä maailmassa voi koskaan saavuttaa. Sen aarteiden meille on hankkinut tässä maailmassa Jeesus omalla verellään. Näemmekö me sen? Onko siinä meidän aarteemme? ●

Ilkka Rytilahti

Pastori, SROS:n Uudenmaan aluejohtaja

Jeesus antaa elämän

JOH. 5: 19–21

17. SUNNUNTAI HELLUNTAISTA 23.9.

Jumala on kolmiyhteinen, Isä ja Poika ja Pyhä Henki. Tätä kirkko ei ole keksinyt, vaan asia nousee selkeästi Raamatusta. Tekstimme puhuu Isän ja Pojan välisestä yhteydestä, samalla kuin sunnuntain aihe on *Jeesus antaa elämän*.

Isän ja Jeesuksen välinen yhteys on yksi keskeisimmistä asioista Johanneksen evankeliumissa. Se on häiriintymätön ja ikuisesti voimassa. Tekstistämme avautuu kolme asiakokonaisuutta.

1. Poika ei voi itsestään tehdä mitään, vaan ainoastaan sen, minkä hän näkee Isän tekevän; sillä mitä Isä tekee, sitä myös Poika samoin tekee.

Lukemattomat Raamatun kohdat osoittavat Jeesuksen olleen tietoinen jumaluudesta. Nikean uskontunnustuksessa lausumme: ”Me uskomme yhteen Herraan, Jeesukseen Kristukseen, Jumalan ainoaan Poikaan, joka ennen aikojen alkua on Isästä syntynyt, Jumala Jumalasta, Valkeus Valkeudesta, tosi Jumala tosi Jumalasta, syntynyt, ei luotu, joka on samaa

olemusta kuin Isä ja jonka kautta kaikki on saanut syntynsä.”

Tässä näkyy Isän ja Pojan välinen erityinen suhde. Pojalla on elämä itsessään niin kuin Isälläkin. Niin kuin Isä elää koskaan alkamatonta ja koskaan päättämättä elämää, niin myös Jeesus elää. Hän toteaa ykskantaan: ”Minä ja Isä olemme yhtä” (Joh. 10:30). Tekstissämme hän selittää vielä tätä yhteyttä sanoen, ettei hän tee mitään omin neuvoin tai vastoin Isän tahtoa. Hänen tekemisistään ei yksinkertaisesti voida erottaa Isän tekemisistä. Isän ja Pojan teot ovat samankaltaisia. ”Mitä Isä tekee, sitä myös Poika samoin tekee”. Hän tekee vain sen, minkä näkee Isän tekevän. ”Niin kuin Isä... niin Poika”. Muutamaa jaetta myöhemmin Jeesus sanoo: ”Isä, elämän lähde, on tehnyt myös Pojasta elämän lähteen” (Joh. 5:26).

2. Isä rakastaa Poikaa ja näyttää hänelle kaikki, mitä hän itse tekee.

Jeesuksen ja Isän välinen yhteys on ehyt: ”Isä rakastaa Poikaa, hän näyttää, mitä hän itse aikoo tehdä.” Isä ja Poika ovat kumpikin oma persoonansa. Heidän välillään vallitsee täydellinen keskinäinen rakkaus. Se yhdistää heitä heidän kaikessa olemisessaan ja tekemisessään.

Jeesus on juuri parantanut monia sairaita, muiden muassa Betesdan lammikolla miehen, joka oli sairastanut 38 vuotta. Tämän ihmetekonsa hän oli tehnyt sapatina. Siitä hän sai juutalaiset kimppuunsa. Häntä ei syytetty vain sapatin rikkomisesta vaan siitäkin, että hän kutsui Jumalaa Isäkseen tehden näin itsensä Jumalan vertaiseksi. Tältä taustalta tekstimme saa uutta syvyyttä, kun Jeesus sanoo: ”Isä rakastaa Poikaa ja näyttää hänelle kaikki, mitä hän itse tekee; ja hän on näyttävä hänelle suurempia tekoja kuin nämä, niin että te ihmettelette.” Isä on siis näyttänyt hänelle myös sen, mitä hänen tulee tehdä sokealle miehelle Betesdan lammikon luona. Jeesus ei ole Jumalan lain rikkoja

parantaessaan sairaan. Isä on mukana siinä, mitä hän tekee.

3. Isä on näyttävä Jeesukselle suurempia tekoja kuin nämä, niin että te ihmettelette. Sillä niin kuin Isä herättää kuolleita ja tekee eläviksi, niin myös Poika tekee eläviksi, ketkä hän tahtoo.

Näillä ”suuremmilla teoilla” Jeesus näyttää tarkoittavan hengellisesti kuolleitten ja ruumiillisesti kuolleitten herättämistä ja viimeistä tuomiota. Kaikissa Isän näyttämässä teoissa on kuitenkin aina kysymys samasta Pyhän Hengen voimasta. Jo ennen tekstimme tapahtumia monia ihmisiä oli tullut uskoon, ja hengellistä elämää oli syntynyt. Ensimmäisenä helluntaina oli edessä suuri Isän teko, jossa pelastuksen sanoma avautui Jerusalemissa tuhansille ihmisille.

Luther rohkaisee kuolemaa kohti kulkevaa Jumalan kansaa:

”Vaikka minulla sattuisi olemaan tuhat ruton tarttumaa ruumiissani, niin en sitenkään pelkäisi kuolemaa, kun minulla on Kristus. Jos se on hänen tahtonsa, niin rutto vahingoittaa minua yhtä vähän kuin kirppu kainalossani. Se tosin puree minua vähän, mutta henkeäni se ei voi viedä.” •

Pekka Jokiranta

Rovasti, Suomen Evankelisluterilaisen Kansanlähetyksen eläkkeellä oleva kotimaisen työn johtaja, Vantaa

Jumalan sanansaattajat

MATT. 18: 1–6 (7–9) 10

MIKKELINPÄIVÄ, ENKELIEN SUNNUNTAI 30.9.

Kysymys: ”Kuka on suurin?” on keskustelunavaus ja monen ihmisen ja ihmisyhteisön hallitseva vaikutin. Halu olla jotakin on seurannut ihmistä ensimmäisestä lankeemuksesta alkaen, se kauhistuttava mahdollisuus, että ihminen asettaa elämänsä keskipisteeksi itsensä Jumalan si-

jaan. Jeesus antaa toisenlaisen ohjelman. Suureksi haluava olkoon toisten palvelija. Raamattu tuntee hyvin ja tunnustaa johtajuuden merkityksen, mutta ollakseen hyvä johtaja on oltava hyvä johdettava. Kunnan johtaja haluaa johdettaviensa parasta, ei omaansa.

”Jeesus kutsui luokseen ja asetti heidän keskelleen lapsen.” Lapsen asemaan näillä sanoilla on ollut valtaisa merkitys, mutta pitkä ja vaivalloinen on lapsen ihmisarvon ja rakkautellisen kohtelun tie ollut. Ottamalla vastasyntyneen syliin roomalainen isä hyväksyi lapsen. Muussa tapauksessa lapsen kohtalo oli kova. Vasta 400-luvulla kristitty keisari **Theodosius** säati lain, etteivät vanhemmat saaneet surmata lastaan eivätkä myydä tätä orjaksi. Omantunnon syytöksissä pakanat levittivät huhuja kristittyjen lapsiuhteista, koska kristityt kokosivat suojiinsa heitteille jätettyjä lapsia. Maallistumisen myötä 1900-luvusta, ”lapsen vuosisadasta”, tuli paluuta takaisin pakanauteen. Muistijälkiin on piirtynyt kuvia sodan ja nälän lapsista, aborttikuvat ja -luvut, lapsikauppa, pedofilia, ”lapset pitkin kyliä, ilman isän syyliä”. Puhe lapsen oikeuksista tuntuu falskilta, jos oikeus elämään ja äitiin ja isään riistetään.

”Lapsi keskellämme” riittää, mutta vähentää siitä ei voi. Lasta ei voi siirtää laidalle, vilttiketjuun, marginaaliin. Jos jo syntyessään saa merkinnän *au* (avioliiton ulkopuolella), merkitseekö se ulkopuolisuutta jatkossakin? Iloitsemme lapsista keskellämme kotona ja kirkossa. Siinä keskellä tärkeät tarpeet täyttyvät: kiintymyksen saaminen ja ilmaiseminen, turvallisuuden ja huolenpidon kokeminen, tunteiden jakaminen, uuden oppiminen, leikin ja rajojen tarve, armon ja pyhyiden kokeminen. Mutta nehan ovat koko elämänmittaiset elintärkeät tarpeet. Niitä eivät hyvät kaverit, harrastukset, netti eikä viihde riitä täyttämään.

Sillä aikaa, kun vastuuta lapsista on palloteltu sinne tänne, ovat kasvatusvalan ottaneet ulkopuoliset kasvattajat, ahneet ja irstaat voimat, jotka eivät lapsia säästä. Jumala antoi meille lapset, ja Jumalan lapsiksi haluamme heidät kasvat-
taa. On murhenäytelmä, jos vaurauden sukupolvi uhraa avioliiton, perheen ja lasten hyvinvoinnin itsekkyyden ja mammonan alttarille. Kuinka käy viimeisellä tuomiolla, kun todetaan, olemmeko syötäneet, juottaneet ja vaatettaneet pienimpiä vai lyöneet heidät laimin? Voi myllynkivien määrää!

Onneksi Jeesus puhuu kääntymisen mahdollisuudesta. Jumalan valtakunnassa lapsen kaltaisuus on esikuva. Se ei tarkoita viattomuutta, sillä Raamatun mukaan lapsikin on syntinen ja pelastusta tarvitseva. Mutta Jeesuksen mukaan lapsikin voi saada uskon Jumalaan. Lapsen elinehto on siinä, että hänestä pidetään huolta ja varsin pitkään. Myllynkivet ja hukuttamisen olemme ansainneet jo pelkästään

kasvatuksen laiminlyönneillämme, mutta Jeesus on ansainnut meille armon ja anteeksiantamuksen. Jumalan valtakuntaan meistä ei ole itseämme auttamaan, mutta ken nöyrtyy apua tarvitsemaan ja kääntyy sitä ainoalta Auttajalta pyytämään, sen avun myös saa.

Armahdettu ja pelastettu syntinen ottaa pelastajansa Jeesuksen nimessä vastaan lapset ja muut elämän lahjat Jumalalta, joka on kaikkien lahjojen antaja. Se, joka on itse lankeemuksen kirot kokenut ja sitten saanut armon nousta uuteen elämään, tekee kaikkensa, jottei lasten tarvitse samaa tuhlaajan tietä kulkea. Ei ole yhdentekevää, minne jalat vievät, mihin kädet tarttuvat ja mitä silmämme näkevät. Lapsi saa uskovassa isässä ja äidissä tai jossakussa muussa ystävän, joka tais-telee hänen kanssaan synnin houkutus-
vastaan. Viettelykset kuitenkin tulevat. Niillä on suotuista kasvualusta omassa sydämessämme. Siksi ruumiinjäsenten leikkely ei auta, vaan on yhä uudestaan

Kulttuurimatka Israeliin, Jordaniaan ja Egyptiin 20.–29.11.

Kohteina keskeisiä Raamatun, juutalaisuuden ja varhaiskristillisyyden paikkoja

- Israelissa: Jerusalemissa, Betlehemissä, Tiberiaksessa, Nasaretissa, Sepforiksessa, Masadalla ja Qumranissa
- Jordaniassa: Nebon vuorella, Petrassa, Ammanissa, Jerashissa (= Gerasassa), Madabassa, Wadi Rumissa
- Egyptissä: Siinain autiomaassa ja Pyhän Katariinan luostarissa
- Virkistymistä Kuolleessameressä ja Punaisessameressä Eilatissa ja Akabassa.

Johtajina Seija & Raimo Mäkelä. Perushinta 1699 € kattaa lennot, puolihoidon, bussikuljetukset ja Jordanian-
retket. Muista retkistä eri maksu. Järjestäjinä Toivio-

matkat vastuullisena matkatoimistona ja Suomen Raamattuopiston matkapalvelu. Tiedustelut ja ilmoittautuminen: Paula Eskola, p. 09 51239157, paula.eskola@sro.fi, www.sro.fi (matkat).

käännyttävä lasten ja syntisten ystävän puoleen uskomaan kaikki synnit anteeksi Jeesuksen nimessä ja sovintoveressä. ●

Keijo Rainerma

Usko ja epäusko

JOH. 7: 40–52

20. SUNNUNTAI HELLUNTAISTA

14.10.

Jeesuksen ympärillä kuohuu aina. Kovinta kiistaa käytiin jo hänen elämänsä aikana hänen persoonastaan, siitä, kuka hän oikein oli. Osa kansasta uskoi häneen. He sanoivat: ”Tämän täytyy olla se profeetta.” Mooses oli ennustanut tulevasta profetasta, joka olisi hänen kaltaisensa. Ihmiset uskoivat, että vuosituhantinen odotus oli päättynyt. Ajatus oli huikea, mutta Jeesuksen sanat saivat heidät vakuuttumaan siitä. Muutamat sanoivat: ”Yksikään ihminen ei ikinä ole puhunut sillä tavoin kuin hän.” Jotkut pukivat uskonsa sanoihin: ”Hän on Messias.”

Toinen joukko tunsu epäilyksiä Jeesuksen jumalallista alkuperää ja messiaanisuuksia kohtaan. Heidän perustelunsa oli järjellinen muttei asiantunteva. Kirjoituksissa ei heidän mukaansa Messiaan yhteydessä ollut puhetta Galileasta vaan Betlehemistä. Enää ei muistettu niitä ihmeellisiä asioita, jotka olivat tapahtuneet Betlehemissä 30 vuotta aiemmin. Aikanaan niistä oli kyllä keskusteltu, mutta ehkä Herodeksen viha syntyneitä lasta kohtaan oli vaientanut sellaiset puheet. Jos asiaa olisi tutkittu, olisi huomattu, että Kirjoitukset olivat täyttyneet. Jeesus oli inhimilliseltä luonnoltaan Daavidin jälkeläinen.

Joukossa oli myös ihmettelijöitä, jotka sanoivat: ”Kuinka tuo oppimaton mies voi tuntea kirjoitukset?” (J. 15.) Niinpä he päätyivät odottamaan Suuren neuvoston päätöksiä (j. 26).

Osassa ihmisiä Jeesus synnytti niin

suurta vihaa, että hänet tahdottiin ottaa kiinni ja tappaa. Jeesus tiesi, että vastustajien joukko kasvoi.

Voimakkain viha Jeesusta kohtaan kiehui hengellisessä johdossa, ylipapeissa ja fariseuksissa. He olivat jo antaneet palvelijoilleen määräyksen ottaa Jeesus kiinni, mutta nämä tulivat takaisin tyhjin toimin. Jeesuksen puheet olivat tehneet heihin niin suuren vaikutuksen, etteivät he pystyneet suorittamaan tehtäväänsä. Heihin suututtiin.

Miksi ylipapit ja fariseukset tunsivat niin voimakasta vihaa Jeesusta kohtaan? Jeesus oli liian suosittu. Kansa seurasi häntä, ihmetteli hänen ihmeitään ja kuunteli innokkaasti hänen puheitaan. Johto leimasi Jeesuksen eksyttäjäksi ja häneen uskovat eksytetyiksi. He syyttivät Jeesuksen opetusta Raamatun vastaiseksi: vain ne, jotka eivät tunteneet kirjoituksia, seurasivat häntä. Hengellisellä johdolla oli auktoriteettiasema, johon he vetosivat. Kuitenkin heidänkin joukostaan löytyi niitä, jotka uskoivat Jeesukseen tai tahtoivat ainakin rehellisesti tutkia, kuka hän oli. Johannes mainitsee nimeltä Nikodemoksen. Hänet tyrmättiin ja häntä kehoitettiin tutkimaan Kirjoituksia.

Meille esitellään monta joukkoa Jeesuksen kuulijoissa: uskovat, epäilijät, ihmettelijät ja vastustajat. Suhtautumistavat Jeesukseen eivät ole muuttuneet. Samoja äänenpainoja kuuluu edelleen, ehkä entistä kovempina. Se panee meidät miettimään, mihin joukkoon me itse kuulumme. Keihin Jeesuksen kuulijoissa samastun?

Keskeinen kysymys on aina sama: Mitä ajattelemme Jeesuksesta? Onko hän meille Jumalan Poika, joka on tullut ihmiseksi, vai ainoastaan ihminen, joskin erityislaatuinen? Johanneksen evankeliumista huomaamme, kuinka keskeinen juuri tämä kysymys oli. Jeesus tahdottiin monta kertaa kivittää, koska hän teki itsensä Juma-

lan vertaiseksi. Lopulta hänet tuomittiin Jumalan pilkkaamisesta.

Ilman ihmiseksi tullutta Jumalaa meillä ei ole syntien sovitusta eikä perusteltua ylönousemustoivoa. Olemme siis aivan keskeisessä asiassa evankeliumin ja pelastuksemme kannalta. Siksi kysymys siitä, kuka Jeesus on, ei ole vain teoreettinen, vaan se koskee meitä jokaista henkilökohtaisella tavalla.

Kun puhumme uskosta Jeesukseen, puhumme luottamuksesta Raamattuun. Jeesus voidaan tulla tuntemaan vain Jumalan sanasta. Jeesuksen sanat saavat edelleen toiset vakuuttuneiksi, kun taas toiset eivät usko. Entisaikaan oli suosiossa hengellinen laulu, jonka yksi säkeistö päättyi sanoihin: ”Kumpaan joukkoon kuulunet, / molempiin et kuulu, et?”

Tänäänkin ovat totta apostoli Pietarin Korneliuksen kodissa lausumat sanat: ”Hänestä [Jeesuksesta] kaikki profeetat todistavat, että jokainen, joka uskoo häneen, saa hänen nimensä voimasta syntinsä anteeksi.” ●

Liisi Jokiranta

Raamatun opettaja ja kouluttaja, eläkkeellä oleva lehtori, Vantaa

Jeesuksen lähettäjä

JOH. 13: 16–20

21. SUNNUNTAI HELLUNTAISTA

21.10.

Johanneksen evankeliumissa ei ole lainkaan ehtoollisen asettamisen kertomusta. Ikään kuin sen paikalla kärsimystien alussa on opetuslasten jalkojen pesu. Se edeltää tämän päivän evankeliumia. Jeesus oli antanut esimerkin palvelevasta rakkautesta ja todellisesta nöyryydestä. Afrikkalainen raamatunselitysteos toteaa tässä kohdin: ”Jos meidän johtajamme Afrikassa oppisivat tämän läksyn, niin yli puolet siitä tuskasta, jota Afrikan maat kärsivät, olisi poistettu.” Vaikka lausuma onkin yli-

ampuva, se kertoo jotain afrikkalaisten ongelmista. Johtajien despoottimainen käytös ja alttius korruptiolle ovat todellakin monen ongelman syy. Eivät länsimaisetaikaan johtajat mitään pulmusia tässä kohdin ole.

Jeesus suuntaa kuitenkin sanansa varsinaisesti omille opetuslapsilleen, siis meille. Meidän ei tule kuvitella itsestämme liikoja. Nöyryä elämänasenne tuo siunauksen.

Opetuslapset kuuluvat valittujen joukkoon, myös Juudas. Meidän on vaikea käsittää sitä logiikkaa, että Jeesus valitsi Juudaksen, vaikka tiesi hänet kavaltajaksi. On turha spekuloida ajatuksella, mikä Jeesuksen kohtalo olisi ollut, jos Juudas olisi luopunut pahoista aikeistaan ja tehnyt parannuksen. Toki Jeesus olisi antanut hänelle siihen mahdollisuuden, ja ristin tie olisi siinä tapauksessa kulkenut jotain toista reittiä. Juudaksen kohtaloksi tuli kuitenkin olla Jeesuksen kavaltaja. Hänen tiensä oli lähtenyt kaltevalle pinnalle jo aiemmin, kun hän oli ollut epärehellinen opetuslapsijoukon taloudenhoidossa (Joh. 12:6).

Ennustaessaan oman kuolemansa Jeesus lausuu myös erikoisesti: ” – että uskoisitte, että minä olen se joka olen.” Nämä ”minä olen” -lausumat ovat Johanneksen evankeliumissa tyyppillisiä. Ne sisältävät aina kätkeyn viittauksen Jumalan pyhään nimeen (2. Moos. 3:14), jota juutalainen ei saanut ääneen lausua. Siksi tällaiset Jeesuksen sanat hätkähdyttivät, esimerkiksi kun häntä tultiin vangitsemaan (Joh. 18:8).

Tekstin viimeinen jae muistuttaa, ketä me edustamme Sanan palveluksessa ollessamme. Se joka ottaa meidät vastaan, ottaa vastaan Jeesuksen. Se joka ottaa Jeesuksen vastaan, ottaa vastaan itse Jumalan. Olemme siis Jumalan asialla ja hänen valtuuttaminaan liikkeellä. Tämä tuo valtakunnan asialle vakavuutta ja antaa

tervettä itsetuntoa. Emme ole omalla asi-
allamme. Vaikka emme ole täydellisiä,
teemme virheitä eikä puheemme ole häi-
käisevän loistokasta, olemme silti Jee-
suksen edustajia ja hänen viestinviejiään
maailmassa.

Teksti käsittelee siis Jumalan valintaa.
Yksi avainjae tähän on Joh. 15:16: ”Ette te
valinneet minua, vaan minä valitsin tei-
dät.” Taustana on Israelin kansan valinta
Jumalan omaisuuskansaksi. Sitä ei valittu
siksi, että se olisi hyvä ja moitteeton (esi-
merkiksi 5. Moos. 9:5-6), vaan siksi, että
kyseessä oli Jumalan suvereeni päätös. Se
joka uskoo Jeesukseen, on Jumalan valit-
sema, ei omien ansioitten vaan valitsijan
valinnan perusteella. Sitä, joka ei usko,
kutsutaan valittujen joukkoon. Ovi tähän
”pelastusarkkiin” on vielä auki. ●

Eero Junkkaala

TT, Suomen Raamattuopiston teologi-
sen linjan johtaja ja Raamatun opettaja

Uskon ja ajattelun avuksi
39. vuosikerta
Ilmestyy kuudesti vuodessa

Julkaisijat

Suomen Evankelisuterilainen Opiskelija-
ja Koululaislähetys ry | OPKO
Suomen Raamattuopiston Säätiö | SROS
Suomen teologinen instituutti ry | STI

Vastaava päätoimittaja 2011–2013

Raimo Mäkelä | raimo.makela@kotiportti.fi
050 910 9058

Toinen päätoimittaja 2011–2013

Timo Eskola | timo.eskola@teolinst.fi
09 668 9550

Toimitussihteeri ja taittaja

Paula Eskola | paula.eskola@sro.fi
09 5123 9157

Ulkoasun suunnittelu

Teemu Junkkaala | teemu@gstj.fi

Toimitus 2001–2013

Juha Ahvio | juha.ahvio@elisanet.fi
Ville Kettunen | ville.kettunen@helsinki.fi
Jukka Norvanto | jukka@norvanto.fi
Leif Nummela | leif.nummela@uusitie.com
Olli-Pekka Vainio | olli-pekka.vainio@helsinki.fi
Juha Vähäsarja | juha.vahasarja@sro.fi

Neuvottelukunta 2011–2013

Puheenjohtaja: Keijo Rainerma, Juha Auvinen,
Leif Erikson, Ruth Franzén, Salli Hakala, Markku
Ihonen, Tapani Innanen, Timo Junkkaala,
Sammeli Juntunen, Ilmari Karimies, Aleksi
Kuokkanen, Jussi Miettinen, Pekka Mäkipää,
Olavi Peltola, Henrik Perret, Timo Pokki, Tapio
Puolimatka, Erkki Ranta (varapuheenjohtaja),
Timo Rämä, Niilo Räsänen, Matti Sartonen,
Mauri Tervonen, Lauri Thurén, Aku Visala

Toimituksen osoite

PL 15, 02701 Kauniainen

Kustantaja

Perussanoma Oy

Tilauspalvelu

Sirpa Mäkelä | tilaukset@perusta.fi
09 5123 9152 | PL 15, 02701 Kauniainen

Tilauhinnat 2012

Opiskelijatilaus 33 €/vuosi, kestotilaus 36€/
vuosi, määräaikaistilaus 39 €/vuosi, irtonumero
7 €

Ilmoitushinnat

1/1 sivu: 130 mm (lev.) × 193 mm (kork.) 250 €,
½ sivu: vaaka 130 mm × 96,5 mm 140 €,
pysty 62,5 mm × 193 mm 140 €,
muut: 0,80 €/pmm, palstaleveys 62,5 mm.
Hintoihin lisätään alv. (23 %).

Ilmoitusten vastaanotto

aineistot.perusta@perussanoma.fi |
09 5123 9157

Kirjapaino

Kirjapaino Uusimaa. Perusta-lehti
painetaan ympäristöystävällisesti.

Aikakauslehtien liiton jäsen.
ISSN 0355-7111